

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatit

Siunnersuummut nalinginnaasumik oqaaseqaatit

1. Aallaqqaasiut

Siusinaartumik pensionisiaqarnerup nutaamik aqqissuussiffigineqarneranut aallaaviuvoq Naalackersuisunngortitsinermit atatillugu politikikkut isumaqatigiissut, tassami Naalackersuisooqatigiit kissaatigimmassuk, nunatsinni innuttaasut tamarmik periarfissinneqassasut nunatta ingerlanneqarneranni nammaqataanissaminnut. Kikkulluunniit avataannut inissinneqassanngillat, tassami nunarput tassaasariaqarmat kikkulluunniit peqataanissaannut naligiissumik periarfissaqartitsisoq. Tamanna oqarluartaarutaannaassanngilaq, tigussaasumillu periarfissisutigineqartariaqarluni. Naalackersuisut kissaatigivaat innuttaasut akornanni pissakinnerusut periarfissinneqarnissaat, tassami ukiuni arlaqaleqisuni imatut ineriartortoqarsimammat inuit sulisinnaagaluartut pisortanit pilersorneqarlutik inuusaaseqaleriartorsimallutik, tamatumani aamma siusinaartumik pensionisiaqartut isigineqarlutik.

Taamaattumik Naalackersuisut isumaginninnikkut suliffeqarnikkullu nutaamik aqqissuussinerminnut tunngatillugu saqqummiuppaat, siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermut tunngatillugu sinaakkutassat nutaat. Naalackersuisummi isumaqarput, siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi, piginnaangorsaasarnermi aammalu piffissami sivikinnerusumi nikerartumilluunniit suliffeqarsinnaanermut tunngatillugit nutaamik aqqissuussisoqartariaqartoq, tamatumuunilu aqqutissiuunniarneqartariaqartoq suli amerlanerusut pisortanit aningaasalersorneqarnermiit nammineq suliffeqarnermikkut imminut napatinnissamut alloriarsinnaasassasut.

Aammattaaq Naalackersuisut isumaqarput, amerlasuut – ingammillu siusinaartumik pensionisiaqalersimasut inuusunnerusortaat – inuuniarnerminnut tunngatillugu pitsaanagerusumik isumaqarnerusumillu inuunissaminnut aqqutissiuusseqataanerusulissasut, aalaakkaasumik atavartumillu suliffeqarnermi akuuleqqinnermikkut.

Pisariaqartuuvoq ilaqutariit aningaasaqarniarnerat eqqarsaatigalugu suut tamaasa isiginiarlugit periuseqarnissaq. Tamatumani kisiat pinnagu ilaqutariit oqimaatsorsioreertut akornanni inuk ataaseq. Aalaakkaanagerusumik suliffeqarnermi akuunissamut aqqutissiuussissagaanni ulluinnarni inuuniarnermi inuuneq toqqissisimanarnerusooq aqqutissiuunniarneqartariaqarpoq. Aamma meerrarisat eqqarsaatigalugit pingaaruteqarpoq taakkua siunissaat eqqarsaatigalugu meeqqeriveqarnikkut periarfissaqaannaratik aamma uninngaannaratik suliffeqartunik maligasaqartinneqarnissaat, tamatumuunilu kingornussat nangeqqinneqartarnerat pinaveersaartinneqaqullugit.

Tamatuma saniatigut nalilersuiffigineqarsimavoq, ullutsinni siusinaartumik suliunnaarsimasut akornanni inoqartoq suli suliffeqarnermikkut tunniussaqaqarluaarsinnaagaluartunik. Tamatumani sulisinnaasut ikigisassaanneqqaat, arlaatigut suliffeqalernermikkut nunatta ingerlanneqarneranut siunissaanullu sunniuteqarluaarsinnaagaluartut.

Nutaamik iluarsaasseqqinnikkut anguniarneqartoq tassaavoq, innuttaasut ataasiakkaat sulisinaassusaasa isiginiarnerisigut ineriartortitsinissaq. Anguniarlugu innuttaasut ataasiakkaat suliffeqarnermi inissisimaqataasinnaalernissaat, tassuunatigullu aqutissiuullugu allanit pilersorneqaannarani imminut pilersornissamut periarfissagissaalernissaq.

2008-mi Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfik siusinaartumik pensioniaqartarneq pillugu nalunaarusiorpoq, tamatumani innersuussutigineqartut arlaqarsimallutik. Siusinaartumik pensioneqarnermut, sulisinnaalersitsiniaanermut aammalu ilaannakortumik nikerartumillu suliffeqalersinnaanissamut periarfissatigut aamma siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu nalunaarusiaqarnikkut tikkuussisoqarsimavoq.

2. Siunnersuummi pingaernerutitat

Siusinaartumik pensionisiaqalernissaq akuerineqarsinnaassappat, taava pineqartoq sulisinnaanermigut ataavartumik annaasaqarsimasariaqartoq. Sulisinnaassuserlu tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit annaanneqarsimasariaqarpoq, taamaasilluni innuttaasoq pineqartoq tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit sulisinnaajunnaarsimanini toqqammavigalugu pisartagaqarsinnaaleqqullugu. Innuttaasut akunnattumik sulisinnaassuseqartut nammineq napatinnissaminut periarfissaqartariaqarput, tassalu suliffeqarnerup iluani imaluunniit sulisitsiniaanerup iluani ilaannakortumilluunniit sulilersinniarneqarsinnaasariaqarlutik. Taamaasiornikkut akunnattumik pensionisiaqarnera sulisarnermigut aqqiissuteqarfignissaasassallugu.

Nunatsinni siusinaartumik pensionisiaqartut, innuttaasut tamakkerlugit 5,4%-ii missiliorlugit amerlassuseqarput.

Takussutissiaq. Innuttaasut akornanni siusinaartumik pensionisiaqartut amerlassusaat

Kal.Nunaat	Island	Danmark	Sverige	Norge
5,4 pct.	4,8 pct.	4,4 pct.	3,8 pct.	6,0 pct.

Tassa nunarput Norge eqqaassanngikkaani siusinaartumik pensionisiallit eqqarsaatigalugit qaffasissorujussuarmik inissisimavoq. Ulloq manna tikillugu nunatsinni siusinaartumik pensionisiaqartut qanoq iliuuseqarfingineqarpallaartarsimanngillat pilersorneqarnermiit imminnut pilersulersinnaanissaanut aqutissiuussinermi.

Takussutissaq. 2013-mi Siusinaartumik pensionisiaqartut ukioqqortussaanut agguaqatigiissinikkut.

Ukiui	Angutit	Arnat	Katillugit	Nalimmass.
25-t inorlugit	38	44	82	82
25-29	57	35	92	174
30-34	71	57	128	302
35-39	61	40	101	403
40-44	92	87	179	582
45-49	228	197	425	1007
50-54	251	263	514	1521
55-59	301	290	591	2112
60-65	431	393	824	2936
Tamakkerlugit	1530	1406	2936	2936

2.1 Siusinaartumik pensionisiaqalernissamut qinnuteqartarnek tamatumali ingerlasarnera

Innuttaasoq siusinaartumik pensionisiaqalerniarloq kommunimut qinnuteqaateqartussaavoq. Kommunip oqartussaasuisa qinnuteqaat suliarissavaat.

2.1.1 Qulaajaaneq

Inuit siusinaartumik pensionisiaqalerniarlutik qinnuteqaateqartut, siullermik qulaajaavigneqaqqaartussaapput. Tamatumani kommunip aallarniutaasumik, massakkuugallartumillu innuttaasup sulisinnaassusia nalilersuiffigissavaat, ilanngullugulu nalilersuiffigissallugu ilumut pineqartoq siunissami tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit sulilersinnaanissaminut alloriarsinnaassanersoq, soorlu piginnaanngorsarneqarnermigut.

Qulaajaaneq kommunimit ingerlanneqassaaq, sullissisut assigiinngitsut assigiinngitsunik soorlu ilinniartitaanermut, ilinniaqqinnissamut, sulilernissamut (sulilersitsiniaanerni aqutsisoqarfinit) il.il. piginnaassuseqartunit, pisariaqarpallu kommunip iliuseqarneratigut immikkut piginnaaneqartunik allanik suleqatissarsiornermigut nalilersuititsissaaq.

Qulaajaanerup ingerlanerani innuttaasup piginnaasaqarfii nalilersuiffigineqassapput, ilanngullugulu nalilersuiffigineqassalluni suliffigissarneqarnissamut periarfissai qanoq isikkoqarnerisut, taamaasiornikkullu ilumut pineqartoq sulileqqinnissaminut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit alloriarsinnaanersoq nalilersuiffigineqassalluni.

Qulaajaanerup tamakkiisumik kingorna kommunimit nalilerneqarsimappat, pineqartoq sulilernissamut sungiusartinneqarnermigut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit suliffeqaler-

sinnaassasooq, taava inummut pineqartumut tulluarsakkamut innersuuneqassaaq. Sulilersitsiniaanermi anguniarneqassaaq pineqartut siunissami suliffeqalernissaminut periarfissaqarnissaa siunertaralugu.

Piginnaangorsaareernerup kingorna sulisinnaassutsimut nalilersuineq ingerlanneqarsinnaassaaq.

Aappaatigulli qulaajaanerup aamma takutissinnaavaa, sulisinnaalersitsiniaaneq massakkorpiaq imminut akilersinnaanngitsoq, imatut paasillugu massakkorpiaq piginnaangorsarnissaanut innersuussutigissallugu imminut akilersinnaanaviannngitsoq.

2.1.2 Piginnaangorsaaneq

Piginnaangorsaqqiineq tassaavoq sulisinnaassutsip annertusarnissaa suliniutigalugu qanoq iliuuseqarneq. Tassuunatigut pineqartup sulisinnaassusiata killeqaarnera aallaavigalugu suliffeqarnikkut akuujuarsinnaanissaa imaluunniit sulisinnaaleqqinnissaa siunertaralugu, allatut piginnaangorsarluguluunniit ilinniartinneqassaaq il.il. Kommunip piginnaangorsaaneq aallartissinnaavaa innuttaasooq imaasiinnarluni sulilersinnaanngippat, tamatumani pissutaasinnaallutik peqqissuseq, isumaginninnikkut inissisimaneq imaluunniit piffissami sivisujaami sulisinnaanikuusimannngippat.

Pineqartup piginnaangorsarneqarnermini nalinginnaasumik isumaqatigiissutit naapertorlugit akissarsiaqartinneqarsinnaavoq imaluunniit sulilersittitsiniarnermi pisartagaqartinneqarsinnaalluni nal.ak. suliamik ilinniagaqarsimannngitsunut akissarsiat nalinginnaasut minnerpaaffiisa 70%-annik annertussuseqartumik. Namminersorlutik Oqartussat kommunit aningaasartuutaasa 50%-at tikillugu matussusiisassapput.

Kommunit pissusaaffigivaat isumagissallugu siusinaartumik pensionisiaqartut taamatulluunniit qinnuteqaateqarsimasut ataasiakkaarlugit siunissamut pilersaarusiunnissaat. Sulisinnaalersitsiniaanerup kingunerisussaassavaa pineqartup sulisinnaassusiata annertusarneqarnissaa, tamatumanimi pissusissamisoortutut isigineqarsimassammat pineqartup piginnaangorsarneqarnissaa. Piginnaangorsaaneermut pilersaarusiame ilaatinneqassapput ilinniarnissamut ilinniaqqinnissamulluunniit siunnerfigineqarsimasut, imaluunniit allamut sulilernissamut sungiusaanissat, sulinissamut misilitsinnissat, inuussutissarsiulernissamut piareersaatit imaluunniit qulaajaanerit sugaluartut. Sulilersinnaanissaaq siunertaralugu pilersaarusiata ilaqartinneqassapput pineqartup peqqissutsitigut inissisimaneranut, ilinniarsimaneranut, suliffeqarsimaneranut il.il. paasissutissat.

Tamatumani pingaaruteqarpoq erseqqissaassutigissallugu, piginnaangorsaaneq kisiat pineqanngimmat sulisinnaassutsip nalilersorneqarnissaa. Sulilersinnaanissamut nalilersuinerne sallerpaatillugu nalilersuiffigineqassaaq, pineqartup inuussutissarsiuteqarfigisimasaanut tasungaluunniit assingusumik sulilerseqqinniarnissaa. Sulilersitsiniaanermi silinnerusumik isiginnilluni suliniuteqartoqassaaq, ilanngullugu sulisinnaassusia annertusarniarneqassaaq ilaati-

gut inuussutissarsiutimut suliffimmulluunniit allaanerusumut sulilersinnaanissaq siunertaralugu.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerup nutaamik aaqqissuussiffigineqarneranut atatillugu, sulilersitsiniaasarnermi pilersaarusiortarnerit sukateriffigineqassapput sukumiinerulersinneqassallutillu.

Tamanna siunertaralugu Inuussutissarsiornermut Naalackersuisoqarfiup aallartisaareersimavaa sulilersitsiniaasarneq pillugu paasititsiniaaneq. Naalackersuisoqarfiup ukiuni kingulliunerusuni kommunini suliffissarsiuussisarnermi suliffeqartut pikkorisaasalersimapput, tamatumuuna aqutissiuunniarlugu sulilersitsiniaasarnerni sullinneqartartut amerlisinneqarnissaat. Sulilersitsiniaasarnerit amerlatsingaatsiarsimapput, tamanna takusassiami ataanniittumi maluginiarneqarsinnaavoq.

Takuss. Sulilersinniakkat amerliartornerat

	2015	2016	2017
Inuit pineqartut	124	124	124
Pisortat aningaasaliissutaanut sunniutigissagunagai (mio. kr.)			
Aningaasartuutit	-2	-2	-2
Aningaasaliissutit sipaakkat	+10	+13	+16
Akileraarutitigut isertitat	+6	+7	+9
Pisortat aningaasaliissutaanut katill. sunniutissai	+14	+18	+22
Katillugit sunniutigisassai (inuit, ukiumut agguaqat.)			
Suliffisaaleqisutut allattoqasut	-62	-78	-94
Siusinaartumik pensionisiallit	-62	-78	-94
Suliffillit	0	+32	+64

Sulilersitsiniaalluni iliuseqaatissat nutaaliqqinnissarlu suli amerlineqarnissaat pisariaqartinneqarpoq, taamaasiornikkummi siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerup aaqqissuusseqqinneqarnera ikorfartorneqarsinnaassammatt. Tamatuma saniatigut pisariaqartinneqassaaq kommunit siusinaartumik pensionisiallit taamatullu qinnuteqaateqarsimasut sulilersinniarnearnerisa kingunerisaanik kommunimut malunnaatilimmik iluaquserneqarnissaanik aqutissiuunneqarnissaa. Nutaamik aaqqissuuseqqinnermut tunngatillugu suliniutit nutaat pingaartillugit aallartisarneqarlutillu ingerlanneqartariaqarput.

Siusinaartumik pensionisiaqalernissamat nakorsatigut sukumiisumik nalilersuiffigineqareersimanermikkut sulisinnaanngilluinnartutut nalilernerqarsimasut, sulisinnaalernissaq siunertaralugu sungiusartinneqartassanngillat. Taamatut naliliiffigineqarsimasut ilumut siusinaartumik pensionisiaqalertariaqarnerat sukkasuumik isummerfigineqartarsinnaassaaq. Tamatumani pineqarput inuit imak napparsimalersimatigisut, nikeriarsinnaajunnaapajussimallutik, taamatumillu imaassiinnarlugu naliliiffigineqarsinnaasut akilersinnaanngitsoq sulilersinniassallugit allatigulluunnit qanoq iliuseqarfigissallugit.

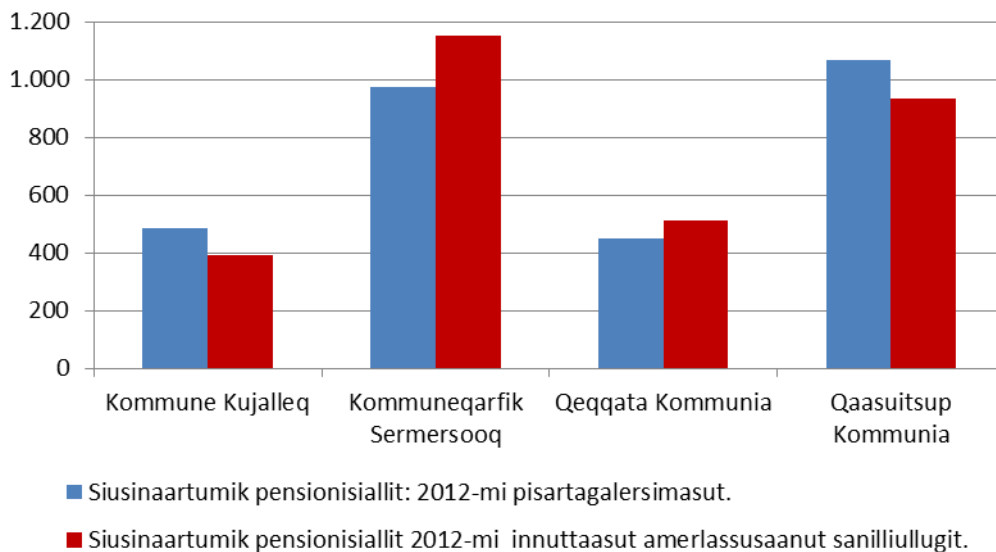
Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerup nutaamik aaqqissuussiffigineratigut, tamatumanilu anguniakkat suliniuteqarfigineqarneranni, sulisitsiniaasarnermi pilersaarutaasartut sukumiinerulersinneqarlutillu annertusaaavigineqassapput. Taamaattumillu pisariaqarluni piffimmi inatsisit nalilersuiffiqinneaqarnissaat.

2.1.3. Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarfik

Qitiusumik Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarfimmik pilersitsisoqassaaq. Taanna ilaasortaqaassaaq isumaginninnikkut, suliffeqarnikkut, ilinniartitaanikkut aammalu peqqissuttigut nakorsatut piginnaaneqartuussallutik. Isumasioqatigiit taamaasillutik tutsuiginartunik aalajangiisarnissamut piginnaasaqassapput.

Kommunit paasissutissiissutigisimasaani ersarilluinnartuuvoq, kommunit siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerminni toqqammavigisartagaat assigiiannngissinnaasartorujussuusut. Tassami aamma innuttaasut 100-uusimappata, kommunit qassinik siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerisut assigiinngissitaartorujussuusinnaasarmata. Tamanna nunap immikkoortuini pisutsit assigiinngissitaarnerannik kisiat nassuiarneqarsinnaarpasinngilaq, kisiannili akuersaartarnermi periuserineqartartut assigiinngissitaarnerannik pissuteqartarsimassassalluni.

Takussutissaq. Innuttaasut amerlassusaanut sanilliullugu siusinaartumik pensionisiaqartut tamakkiisumik isigalugit takussutissat.

Nassuiaat: tungujortut: 2012-mi siusinaartumik pensionisiaqalersinneqarsimasut.
 Aappaluttut: Innuttaasut amerlassusaanut sanilliullugit sius. pensionisiallit.

Qulaani takussutissiap ersersilluarppaa, kommunit siusinaartumik pensionisiaqarniarlutik qinnuteqaateqartartut assigiinngissitaarpassittumik sulissuttaraat, tassami inuttussutsimut sanilliullugit pissutsit assigiinngissitaartorujussuummata. Siusinaartumik pensionisiaqalersartut kommunini tamani amerlassutsimikkut assigiikannersuusariaqarput, una ilisimagisariaqarmat, innuttaasut sumiluunniit najugaqaraluartumik nappaatitigut atugarisaat assigiiakannertarmata. Taamaattorli kommunini innuttaasut katitigaanerannut sanilliullugu inuussutissarsior-

nikkut pissutsit assigiinngissinnaasarput il.il., taamaattumillu siusinaartumik pensionisiaqalertartut piffinniit piffinnut amerlassutsimikkut assigiinngiaarsinnaasassallutik. Pissutsillu tamakku annikinnerusumik assigiinngissuteqartoqartarnissaanut tunngavissaqassapput, kisian-nili kisitsisit tunngavimmikkut taamak assigiinngitsiginerannut tamanna ilimanaateqartinngi-laa. Taamaattumik kommunini siusinaartumik pensionisiaqalersitsisarnerni assigiinngissitaar-tumik tunngaveqartoqartarsimassaaq, tamannalu aamma ilumuussasoq kommunit namminneq misilittakkatik ilimagisatillu naapertorlugit ilimagineqarluni.

2.1.4 Qinnuteqaatit suliarineqartarnerat

Suliassamut ilanngunneqarsimassapput qinnuteqaateqartoq pillugu paasissutissat, ilanngullu-gu qinnuteqaateqartup ilumut ulloq naallugu ilaannakortumilluunniit sulilernissamut periarfis-saqarneranik, aamma suliffeqarfinnut nalinginnaasunut akissarsiatigut tapiiffiginninnikkut pisortalluunniit suliffissaqartitsiniarlutik ingerlataannut sulilersinneqarsinnaanera eqqarsaati-galugit. Inuk pillugu paasissutissiinermi ilanngunneqarsimassapput, soorlu ilinniarsimanera, sulinikkut misilittagai, inooqataanikkut inissisimanera, nikeriarsinnaanera, ilinniartikkumi-narnera, soqutigisai aammalu suliffigissallugit kissaateqarfigisai. Ineqarnera aningaasaqar-niarneralu, inuunermini qanigisai aammalu peqqissutsikkut inissisimanera pillugit paasissutis-sat.

Nakorsap pineqartup peqqissusaa pillugu naliliisimaneranik imalik manna tikillugu ilanngun-neqartuartarsimavoq, naqissuserlugu pineqartup sulisinnaassusia qanoq innersoq aammalu siunissamut qanoq innersuuniarneqarner-soq. Siunissami nakorsap naliliinermi pineqartup sulisinnaassusia ilanngullugu nalilerniartassanngilaa aammalu suliassaq qanoq iner-neqassanersoq innersuussaqarsimassanani. Tassa nakorsap naliliinera naliliinernut allanut ilanngullu-gu oqimaalutarneqartassaaq, sulisinnaassuserlu pillugit nalilersuineq allatut piginnaasallit isaannit isigalugu aamma nalilersuiffigineqartussaammat.

Kommunalbestyrelsip naliliiffigissavaa pineqartoq qaffasinnerpaamik, akunnattumik ima-luunniit appasinnerpaamik inissillugu pineqartoq siusinaartumik pensionisiaqartinneqassaner-soq, tamatumali saniatigut qinnuteqaateqartunik siusinaartumik pensionisinissamut piumasa-qaatigineqartunut angummassinnaanngitsunut itigartitsisinnaasassallutik.

2.1.4.1 Sulisinnaassutsip nalilersornera nalilersoqqinneqarneralu.

Sulisinnaassutsip nalilersuiffigineqarneranut atatillugu periuseq qanoq iliuuseqarnissamut sulisinnaassutsimullu naliliinissamut ator-neqartussaq ator-neqartassaaq.

Sulisinnaassutsip nalilersorneqarneranut atatillugu suliffeqarnermi piumasaqaatit assigiinngit-sut suut naamassineqarsinnaanersut sukumiisumik piareersarneqarsimallutillu pissusillit nali-lersuiner-mi ator-neqartassapput. Tamakku atorlugit ilumut nammineq isertitaqalernermigut imminut pilersorsinnaassanersoq misissorneqartassaaq.

Inuup ilisarnaatai piginnaasaalu allatorneqarsimasut naapertorlugit qinnuteqaateqarsimasup sulisinnaassusia nalilersuiffigineqartassaaq.

Siusinaartumik pensionisiaqalerniarluni qinnuteqaateqarsimasooq, soorlu assersuutigalugu nakorsap naliliisimanera toqqammavigalugu sulisinnaassuseqanngitsutut naliliiffigineqarsimappat, taava pisinnaasai pillugit nalunaarusiortoqarnissaa pinngitsoorneqarsinnaavoq. Inuit tamakku tassaasinnaapput imatut napparsimatigisut aammalu timikkut atuisinnaanermikkut imak piginnaanikitsigilersimasut, sukumiisumik sulisinnaassuseq pillugu nalilersuiffiginissaat akilersinnaassanngitsoq naliliiffigineqarsinnaallutik. Tamatumani nakorsap sulisinnaassusianik naliliisimanera imak appasitsigisumik inissisimasinnaavoq, sumiluunniit suliffeqalersinnaanissaa takorlooruminaalernikuulluni.

Periuserineqartussat pillugit ilitersuummik sanasoqassaaq, tassanilu sulisinnaassutsip nalilersuisimanerit allatorneqarsimassallutik.

Inuit ilaasa sulisinnaassuseqarnerat piffissami kisiat aalajangersimasumi atuussinnaasarpoq. Innuttaasut killilimmik sulisinnaassuseqalersimappata nakorsaatit atorlugit peqqissaanerit, periutsit nutaat atorlugit passussinerit, soorlu nakorsaasersuisarnermi atortorissaarutit nutaat atorneqarnerisigut, arlaatigut sulisinnaassuseqarnerat qaffassarneqarsinnaavoq. Aammattaaq piffissaq sivisunerusoq atorlugu katsorsaanikkut, ataavartumik sukumiisumillu piginnaangorsaaqqiinikkut il.il., inuup pineqartup sulisinnaassusia qaffassaavigineqarsinnaalluni.

Inatsisissatut siunnersuut aqutugalugu saqqummiussaqaarnikkut ilanngullugu siunnersuutigineqarpoq, inuit siusinnerusukkut siusinaartumik pensionisiaqartussanngorlugit aalajangiiffigineqarsimasut, ukiut tallimakkaarlugit sulisinnaassusiat nalilersuiffigineqartassallissat.

Aammattaaq taamatut pineqartassapput innuttaasut 60-it inorlugit ukiullit, maleruagassat nutaat toqqammavigalugit siusinaartumik pensionisiaqartinneqalersimasut. Ukiut tallimat ingerlaneranni sulisinnaassusiat nalilersuiffigineqarlunilu inummut naleqquttumut piginnaangorsarfigisinnaasaanut innersuuneqartarnissaa aqutissiuunneqartassaaq, takukkit piginnaangorsaarneq pillugu immikkoortumi allaqqasut.

Innuttaasut 60-nik ukioqalereersimasut maleruagassanut nutaanut ingerlaanartumik nuuallatsinneqassapput, aammalu sulisinnaassutsimikkut nalilersuiffigineqartariaqassanatik. Innuttaasut taamatut inissisimasut qaffasinnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqartinneqartassapput. Taamaakkaluartoq innuttaasut tamatut inissisimasut nammineerlutik noqqaassutigisinnaavaat sulisinnaassutsiminnik nalilersuiffigineqarnissartik, akuersaarneqassallutillu nammineq isertitaqarsinnaanissaat periarfissaassanersoq.

Tamatuma saniatigut innuttaasut taamatut inissisimasut pinngitsooratik naliliiffigineqartussanngortinneqassapput, pensionisiap saniatigtu 80.000 kr.-nit sinnerlugit isertitaqarsimagunik. 60-it sinnerlugit ukiullit aammalu siusinaartumik pensionisiallit, 80.000 kr.-nit sinnerlugit

isertitaqarsimagaluarunilluunniit tamatigut naliliiffigineqartartussaangillat. Taamaakkaluar-
torlu siusinaartumik pensionisiaqartup isertitai naapertorlugit nungutsin角度artik tikillu-
git annikilliarortinneqartassapput.

2.2 Pensionisiat annertussusaat

2.2.1 Pisartakkat angissutsimikkut allanngorartut

Aaqqissuusseqqinnikkut aqutissiuunniarneqarpoq, siusinaartumik pensionisiat nikerarsin-
naasassat apequtaatillugu siusinaartumik pensionisiaqartup sulisinnaassusia apequtaatil-
lugu. Tamatuma saniatigut massakkut aaqqissuusinnermi atuuttut, tassa allanngorartitsilluni
kisermaat, aappariit arlaa pensionisialik il.il. atorunnaarsinneqassallutik. Aaqqissuusseqqin-
nermi sulisinnaassuseq naapertorlugu siusinaartumik soraarnerussutisiat qaffasinnerpaamut,
akunnattumut appasinnerpaamulluunniit inissinneqarsinnaalissapput.

Qaffasinnerpaamik pensionisiaqarniaraani taava sulisinnaassuseq 0-miit 25%-mut annertussu-
silerneqarsimassaaq. Akunnattumik mikinerpaamillu pisartagaqartinniarneqaraani, taava suli-
sinnaassuseq 26%-miit 75%-mut naliliiffigineqarsimassalluni. Pensionisiaq ilivitsuunngitsoq
pissarsiarisarniaraani pisartakkat assigiinngitsut marluussapput taavalu tamakkiisumik pisar-
takkat annertussutsimikkut ataasiussallutik.

- Innuttaasup sulisinnaassusia 25%-unngikkuni appasinnerusimappat, qaffasinnerpaa-
mik pensionisiaqalersinneqarsinnaavoq.
- Innuttaasup sulisinnaassusia 26%-miit 50%-i tikillugu angissuseqarsimappat, pensio-
nisiap qaffasinnerpaap 2/3-anik siusinaartumik, tassalu akunnattumik, pensionisiaqa-
lersinneqarsinnaavoq.
- Innuttaasup 51%-miit 75%-i tikillugu sulisinnaassuseqarsimappat, pensionisiassap
qaffasinnerpaap affaanik, tassalu appasinnerpaamik, pisartagaqalersinneqarsinnaavoq.

Immikkut isigineqarlutik allatut aaqqiivigineqarsinnaapput innuttaasut 26%-miit 75%-i tikil-
lugu sulisinnaassuseqarsimappata, ajoraluartumillu suliffissamut innersuunneqarsinnaasi-
manngippata. Taakkua suliffissamik naapertuuttumik nassarussunneqarnissamik tungaanut
qaffasinnerpaamik pensionisiaqalersinneqarallarsinnaapput.

2.2.2 Pensionisiassat

Qaffasinnerpaamik pensionisiassaq qaammammut 9.083 kr.-ninet annertussusilerneqassaaq
(januar 2015-mi akit toqq.). Akit allat tamanna toqqammavigalugu annertussusilerneqartas-
sapput.

Takussutissaq. Akissarsiassat – 2015-mi atuuttussat.

Tamakkiissumik sulisisinnaassutsimut sanilliullugu sulisisinnaassutsip %-a.	Januar 2015-mi akit toq-qammavigalugit
0 – 25 pct. –Qaffasinnerpaaq	9.083 kr/qaamm.
26 – 50 pct.- Akunnattoq	6.056 kr/qaamm.
51 - 75 pct. –Appasinnerpaaq	4.542 kr/qaamm.

Tamatuma saniatigut inummut meeqqamullu tapeq tunniunneqartarsinnaassammat.

Innuttaasut akunnattumik appasinnerpaamilluunniit siusinaartumik pensionisiaqartut periarfissaqassapput siusinaartumik pensionisiamik saniatigut sulinerikkut isertitaqartarnissamut. Arlaatigut ulloq affarmik nalinginnaasumik suliffeqarsinnaapput, kisiannili suliffissat nalinginnaasut pissarsiariuminaassinnaasimappata, pisortat akileeqataanerisigut suliffiusinnaasunik pilersitsinikkut. Aaqqissuusseqqinnerup nassatarisaanik naatsorsuutigineqarpoq, akunnattumik suliffiusinnaasut arlaqaaluttut pilersinneqarsinnaajumaartut.

2.3 Akunnattumik suliffissat il.il.

Innuttaasut ilivitsuunngitsumik siusinaartumik pensionisiaqartinneqanngitsut, isertitativik anertusaavigisinnaavaat sulisisinnaassusertik naapertorlugu piffissami akunnattumi suliffissarsinermikkut.

Sulisinnaalersitsiniaasarnernut tunngatillugu suliniuteqarnerni sapinngisamik aqutissarsiuunniarneqartassaaq pineqartut nalinginnaasumik suliffissarsisarsinnaasarnissaat.

Tamatumunnga pingaartillugu tunngavigineqarpoq sulissutigineqartariaqarmat assersuutigalugu suliffeqarnermi isumaqatigiissutit aqutigalugit nikittaattumik akunnattumillu sulisarsinnaanissamut periarfissat amerlisaavigineqarsinnaasarnissaat. Tamatuma saniatigut aqutissiuunniarneqartariaqartoq piffissami ilaannakortumi sulisinnaasarnissamut periarfissat suliffeqarfinnik isumaqatigiissuteqarnikkut aqutissiuunniarneqartassasoq, soorlu suliniutit angisuut pilersinneqarnerisigut, suliffeqarfinnik ingerlatsinissamut isumaqatigiissuteqarnikkut il.il. suliffissat pilersinniarneqartassallutik.

Arlaatigut ajornarsinnaasassaaq nalinginnaasumik suliffeqarnikkut ingerlatsivinni akunnattumik sulisisinnaassuseqartut suliffissarsiuuttarsinnaasarnissaat. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerup nutaamik aaqqissuunneqarneranut tunngatillugu, suliffeqarfinni namminersortuni aammalu pisortat suliffeqarfiutaani suliffissanik nutaanik pilersitsiortortoqarnissaa. Suliffissat akunnattut pilersinneqarnissaat pisariaqassaaq, soorlu piffissami sivikinnerusumi suliffiusinnaasut innarluutilinnut tulluurtut, tassami killilimmik sulisisinnaassuseqalernikut suliffeqarfinni nalinginnaasuni piunasaqaataasartut naamassiumi-

naatsissinnaasarmassuk. Taamatut suliffissat akunnattut pineqartut sulileqqinnissamut sungiusarfiusut pilersinneqartarsinnaapput, tamatumami kingorna neriuutigineqarsinnaammat suliffinnut nalinginnaasunut sulilersinnaasarumaartut.

Innuttaasut napparsimanertik pissutigalugu sulisinnaasimanngitsut, taamaattumillu suliffeqarnermut anillakaatinneqartariaqartut, arlaatigut taakkununga piukkunnartunik neqerooruteqarfigineqarsinnaasariaqarput. Suliffissanik neqerooruteqartoqarsinnaasariaqarpoq aamma akunnattutut aaqqissuussaannngikkaluartunik, kisiannili nal.akunnerit aalajangersimasut suliffiusinnaasutut aaqqiivigineqarsinnaasut akunnattumillu piunasaqarfiusut.

Ilaatigut ajornartassaaq suliffissanik akunnattunik siusinaartumik pensionisialinnut pilersitsisarsinnaasarnissaq, tassami suliffeqarfiit namminersortunit pigineqartut suliffinnik akunnattunik nalinginnaasumillu piunasaqarfiusunik pilersitsinissaq neqeroorutigisinnaasannngimmasuk. Taamaattumik kommuni tassaasariaqarluni suliffissanik immikkut "naleqqussakkanik" pilersitsisinnaasariaqartoq. Nal.akunnerini ikinnerumaani suliffiusinnaasut pineqartullu sulisinnaassusaanut naleqquttut pilersinneqartarsinnaasariaqarput, soorlu atuarfinni, meeqqerivinni, ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni, najugaqatigiiffinni assigiinngitsuni, utoqqaat illuini, teknikkikkut suliffeqarfiit ilaanni (pedellitut, vicevært-itut) ikiortitut suliffissat pilersinneqarnerisigut.

Tassali siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerup nutaamik aaqqissuussiffigineqarnerata nasatarisaani akunnattumik suliffiusinnaasut pilersitsiortorneqartariaqarput, taamaasilluni suliffissat arlatigut "ikorfartorneqartut" pilersiortorneqartariaqarlutik.

2.4. Pisartakkat annikilliertortinneqarsinnaanerat aammalu saniatigooqarneq pissutigalugu annikinnerusumik pisartagaqalersinnaaneq

Matumani eqqartorneqassapput saniatigut isertitaqqortussuseq toqqammavigalugu qanoq ilineratigut siusinaartumik pensionisiat allanngorartassanersut.

Siusinaartumik pensionisiallit katissimallutik/aappaqarlutik inuusut tamatigut 100.000 kr.-ninik ilanngaateqartinneqartassapput.

Inatsisissatut siunnersuutip kingunerisussaassavaa innuttaasut tamarmik arlaatigut siusinaartumik pensionisiaqalersimasut, qanorluunniit isertitaqartigisimagaluarunik tamatigut siusinaartumik pensionisiaqartitsisisarnermi qaffasinnerpaamik ilanngaaffigineqareernermikkut pisartagarineqarsinnaasup 20%-anik minnerpaamik pisartagarisinnaasartik annaasarsinnaasagaat. Taamaasilluni siusinaartumik pensionisiaqartut saniatigut akileraarusersugassanik isertitaqarsimasut ilaasa, siusinaartumik pensionisiarisimasamik 20%-at annaasinnaalissavaat. Siusinaartumik pensionisiallit saniatigullu akileraarusersugassanik isertitaqartannngitsut tamatigut siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi pisartagarineqarsinnaasup 20%-anik pisartagaqarsinnaatitaasassapput, pineqartup katissimasaa/aapparisa ukiumut 400.000 kr.-nit sinnerlugit isertitaqartarsimanngippat.

2.4.1 Qaffasinnerpaamik siusinaartumik pensionisisartut

Siusinaartumik qaffasinnerpaamik pensionisiaqarsinnaanissamut akuerineqarsimasut, pensionisiamik saniatigut ukiumut 28.000 kr.-nit tikillugit ilanngaanneqanngikkaluarlutik isertitaqarsinnaatitaassapput. Isertitarineqartut 28.000 kr.-nit akimorlugit annertussuseqalersimasappata, siusinaartumik pensionisiassat isertitat nalingat toqqammavigalugit annikillisaavigineqartassapput, taavalu 80.000 kr.-nit angusimagaanni nutaamik sulisinnaassuseqarneq naliiffigineqartussaassalluni. Saniatigut 80.000 kr.-nit angullugit isertitaqarsinnaasimagaani isertitat imak qaffasitsigilersimassapput, isumaqalersitsissalluni siusinaartumik qaffasinnerpaamik pensionisiaqartoq imak sulisaleqqinnissamut piginnaaneqartigilersimassasoq, nutaamik nalilersuisoqaqqinnissaa pisariaqalersimassalluni, imaqalu tamatuma nassatarisaanik akunnattumik appasinnerpaamilluunniit pensionisiaqalersinnaasarnissamut inissineqartarnissaq sa-neqqunneqarsinnaajunnaarsimassalluni.

Innuttaasut 60-t sinnerlugit ukioqalersimasut, taamaattumillu sulisinnaassusertik pillugu pinnitsooratik nalilersuiffigineqartariaqarunnaarsimasut eqqarsaatigalugit, pisartagarisaat apparituaartinneqartalissapput isertitarisaat 137.000 kr.-nit tikillugit annertussuseqalersimappata, tamatumami kingorna siusinaartumik pensionisiaqarsinnaajunnaassammata.

Qaffasinnerpaanik siusinaartumik pensionisiarisartagarineqartut apparitortinneqalernissaat 1:1-nngorsimappat, taava akunnattumik appasinnerpaamilluunniit pisartagaqalersinnaanissaq imminut akilersinnaasutut isigalugu periarfissanngortinneqassaaq, tassami taamaasineratigut qaffasinnerpaami inissisimanissaq saniatigut isertitaqarpallaarneq pissutigalugu periarfissaa-junnaarsimassammat. Pisartagarineqartut imatut ilusilersorniarnearput tamatigut akilersinnaajuaannassasoq nutaamik nalilersorneqariarluni allatut inissineqarsinnaasarnissaq. Sulisinaassuseq qaffassimappat saniatigullu isertitaqarsinnaaneq ajornarunnaarsimappat, tamanna inuttaanut periarfissatsialaajuartariaqarmat.

Takussutissaq 1. Qaffasinnerpaamik pensionisiaqartut pisartagaasa apparitortinneqarsinnaanerannut takussutissaq – 2015-i akit aallaavigalugit

Toqqammaviatigut pisartagaq anginerpaaq	109.000 kr.
Ilanngaat	28.000 kr.
Atorunnaassaaq (pensionisiat peerneqarnis-saminnut apparitortinneqassapput)	137.000 kr.
Katissimasut ilanngaattissaat	100.000 kr.

Nalilernerqarsimavorli qaffasinnerpaamik siusinaarlutik pensionisiaqartinneqartut akornanni, ikittuaraannarsuit annertunerusumik pensionisiap saniatigut isertitaqarnissamut periarfissaqartuussasut.

2.4.2. Akunnattumik pensionisiaqartartut pillugit

Akunnattumik siusinaarlutik pensionisiaqartinneqartut, ilivitsup 2/3-lianik pissarsitinneqartartut, pensionisiaminnit ilanngaavigineqanngikkaluarlutik ukiumut 64.333 kr.-nit tikillugit sa-

niatigut isertitaqarsinnaatitaapput. Tassangaanniit pensionisiat annertussutsimikkut ikiliartortinneqassapput 173.333 kr.-nini isertitaqalernermi annaaneqassallutik.

Takussutissaq 2. Akunnattumik pensionisiaqartinneqartut saniatigut isertitaqarnertik toqqammavigalugu annikillisaavigineqartarnerat, 2015-mi akit toqqammavigalugit:

Toqqammaviatigut pisartagaq anginerpaaq	72.667 kr.
Ilanngaat	64.333 kr.
Atorunnaassaaq (pensionisiat peerneqarnis-saminnut appariartortinneqassapput)	173.333 kr.
Katissimasut ilanngaatisaat	100.000 kr.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerup qaffasinnerpaaffissaanniik imatut aaqqissuussavaoq, 64.333 kr.-nit tikillugit saniatigooqarsinnaanissap tungaanut allannguuteqartussaanan, tassa taamannak saniatigut isertitaqarnikkut appartinneqarsinnaasassanani. Taava saniatigooqarnerup alliarturnera toqqammavigalugu 173.333 kr.-nit angugaani pisartagarisaaq annaaneqartussaassalluni. Taamaattumik akunnattumik inissisimalluni siusinaartumik pensionisiaqarsinnaanissaaq orniginarnerussaaq, tassami qaffasinnerpaamik inissisimasut kisiat 64.333 kr.-nini saniatigooqarsinnaassammata.

2.4.3 Appasinnerpaamik siumoortumik pensionisiaqartut

Appasinnerpaamik siumoortumik pensionisiaqartinneqartut, imminnut akornutaanngitsumik ukiumut 82.500 kr.-nini saniatigut isertitaqarsinnaatitaapput. Tamatuma kingorna isertitaqortussuseq naapertorlugu pensionisiassaaq annikillisaavigineqassaaq, 191.500 kr.-nillu sinnerlugit saniatigut isertitaqarsimagaani annaaneqassalluni.

Takussutissaq 3. Appasinnerpaamik pensionisiaqartut ikiliartuussiffigineqarsinnaaneritut takussutissaq, 2015-imi akit toqqammavigalugit.

Toqqammaviatigut pisartagaq anginerpaaq	54.500 kr.
Ilanngaat	82.500 kr.
Atorunnaassaaq (pensionisiat peerneqarnis-saminnut appariartortinneqassapput)	191.500 kr.
Katissimasut ilanngaatisaat	100.000 kr.

Akunnattumik appasinnerpaamillu siusinaartumik pensionisiaqartinneqartut qaffasinnerpaamik isertitaqarsinnaapput ukiumut isertitarineqarsinnaasutut killiliussat tikillugit. Taakkua sinnerlugit isertitaqarsimagaani siusinaartumik pensionisiat annikillisaavigineqassapput, pensionisarineqarsinnaasorlu annaaneqassalluni killigitat sipporlugit isertitaqartoqarsimappat, pineqartorlu imminut pilersorsinnaasutut isigineqalissalluni.

Pensionisiat ilanngaavigineqarsinnaanerannut aalajangersakkat imatut aaqqissuunneqarsimapput, pineqartumut akilersinnaajuaannassalluni sapinngisamik saniatigut allatut isertitaqarsinnaasarnissaq, aammalu saniatigut akissarsiarineqartartut suli qaffatsissinnaagaani akilersinnaassasoq appasinnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqarsinnaanissaq toqqarsimagaani.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnissami aaqqissuussineq imatut ilusilerneqarsimavoq, pisartagarineqartut saniatigut isertitaqqortussuseq naapertorlugu allanngoriartorsinnaassallutik, soorlu aamma massakut atuuttuni taamatut aaqqiisoqarsimasoq. Taamaattorli aamma imatut aaqqiisoqarniarluni, aatsaat siusinaartumik pensionisiaqartarnermi pisartagarineqartoq ammut aaqqiivigineqarsinnaasassasoq, pineqartut malunnaatilimmik isertitatigut allatut inissisimalersimaneratigut.

2.5 Nutaamik aaqqissuussinerup tamakkiisumik atuutilivinnissaanut alloriarnermi aaqqiissutit.

Aaqqissuussinermi nutaami inatsisip atuutilerneratigut 60-t ingorlugit ukioqartut (kommunini sisamaasuni siusinaartumik pensionisiallit 2150-t missaat), aaqqissuussinerup atuutilersinneraniit ukiut 5-t qaangiutsinnagit sulisinnaassusertik naliliiffigiteqqittassagaat. Tamanna pitinagu siusinaartumik pensionisiallit anginerpaasimasumik pensionisiaqartinneqarsimapput. Nalilersueqqinneq pereersimalerpat aammalu siusinaartumik pensionisiaqartup siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermut isumasioqatigiinnit aalajangiisimaneranik nalunaarfigineqarnissaanut, siusinaartumik pensionisiaasarsimasut qaammat pineqartoq naallugu qaammatip tulliata aallartinneraniit nutaamik inissinneqartussaassaaq, tassanilu akissaatissatut toqqammavigineqartussat pillugit aalajangersarneqarsimasut naapertorlugit pensionisiaqartinneqassalluni.

Naatsorsuutigineqarpoq siusinaartumik pensionisiallit 400 miss. amerlatigisut ukiuni tallimani aggersuni kommunit nalilersussagaat.

60-t sinnerlugit ukioqartut inatsisip nutaap atuutilersinneqarneratigut ulloq siullermiik aaqqissuussinermit nutaamut alloriartinneqarsinnaassasut naatsorsuutigineqarpoq. Taakkua pinngitsooratik sulisinnaassusertik pillugu nalilersuiffigineqartussaangillat, taamaattorli pineqartup nammineerluni nalilersuiffigineqarsinnaanissani kissaatigisinnaassallugu. 60-t sinnerlugit ukiullit sulisinnaassuseqarnerat pillugu neqeroorfigineqartarnissaanut tunngaviuvoq, 60-t sinnerlugit ukiullit sulisinnaassutsimikkut piginnaanikillisimasut arlaqaalussinnaammata, taakku-li aamma kissaatigunikku periarfissaqassasut akunnattumik/appasissumik pensionisiaqalersinnaanissamut inissinneqarnissaminnut kissaateqarsinnaassasut, tassami saniatigut isertitaqarnermikkut naallu pensionisiaminnit ilanngaanneqalaaraluarlutik periarfissaqalissammata anginerusumik isertitaqarsinnaalernissamut.

3. Pisortat isaannit isigalugu aningaasartuutissat allannguuteqarnissaat.

Ulluni makkunani 3000-t missaanik amerlassusillit siusinaartumik pensionisiaqarput. Aaqqis-susseqqinnikkut naatsorsuutigineqarpoq, ukiuni aggersuni siusinaarlutik pensionisiaqartartut malunnaatilimmik ikinnerulerumaartut aammalu amerlanerusut sulisoqarnermut arlaatigut attuumassuteqalerumaartut, taamaattumillu appasinnerusumik siusinaartumik pensionisiaqar-talerumaarlutik.

Tamakkiisumik isigalugu siusinaartumik pensionisiaqartartut ikilinerisigut tamanna malun-naatilimmik aningaasartuutikillisaanermik kinguneqarumaarpoq. Akerlianik sulisitsiniaasar-nermut aningaasartuutit immikkut iliuuseqarfigineqalernerisigut tamakkununga aningaasar-tuutit qaffakkumaarput. Tamatumali saniatigut akunnattuni suliffeqalersitsiniarnernut anin-gaasartuutit qaffaallakkumaarlutik. Taamaattorli siusinaartumik pensionisiallit akileraarneru-salernissaat isertitaqarnerulernerimik kinguneqartussaajumaarpoq. Tamatuma saniatigut qitiu-sumik siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarfimmut taamatullu piffinni siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi isumasioqatigiinnut aningaasartuutit aningaasar-tuutitut qaffaateqartitsiumaarlutik.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi aningaasarsiassat naatsorsorneqartarput, akileraa-rutitigut akileraarutissanut killigititaasut eqqarsaatigilluareerlugit, soorluli aamma tamanna ajunngitsorsiassanut allanut taamatut pisartoq. Taamatut naatsorsuuseriaaseqarnek akerliati-gut imatut sanngiissuseqarpoq, isertitatigut paasissutissat kingulliit minnerpaamik qaammati-nik 8-nik pisoqaassuseqassammata. Taamaattumik akileraarusigassatigut isertitat aammalu naatsorsuinissami toqqammaviusussat piffissamut naatsorsuiffiusumut sanilliullugit nikingan-gaatsiarsinnaassallutik. Taamaattumik Naalakkersuisut misissuititsinertik aallartissimavaat, taamaasilluni isertitatigut naatsorsuinerit nutaajunerusut isumaginninnikkut ajunngitsorsiassa-qartitsisarnermi toqqammavigineqarsinnaalernissaat periarfissiissutigeqqullugu. Tamanna aki-leraartarnermut ajunngitsorsiassanullu allanut ilanngullugu suliniutigineqartunut tapitartuun-neqarsimavoq.

Ilanngullugu siunnersuutigineqarpoq siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermut akissarsiat ukiumoortumik akit allanngoriartornerat toqqammavigalugit aaqqiivigineqartassasut. Taman-nali malunnaatilimmik aningaasartuuteqarnermissamut kinguneqarnaviannngitsoq eqqoriarne-qarsimavoq.

Siusinaartumik pensionisiaqartarnermut aaqqissuussineq nutaaq 2016-mi atuutilersinneqassa-soq aallaavigineqarpoq, tamatumali kingunerisaanik 60-nik ukioqalersimanngitsut ilumut siu-sinaartumik pensionisiaqartinneqartariaqarnermut nutaamik naliliiffigineqassallutik. Nutaamik aaqqissuusseqqinnermut ukiut alloriarfigineqartussat arlaqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Manna tikillugu siusinaartumik pensionisiaqarsimasut aaqqissuussinermut nutaamut inissiffis-sarsineqassapput sulisinnaassusaat pillugu nalilersuinerit ilutigalugit. Aaqqissuusseqqinnerup iluatsittumik kinguneqarsinnaanissaa aqutissiuukkumallugu, sulilersitsiniaasarnermi suliniu-tinut suli amerlanerusunik aningaasalersuisoqartariaqassaaq, tamatumali saniatigut suliffiit

akunnattut allatigullu suliffiit tapiissuteqarfigalugit pilersinneqartartunut aningaasaliisoqarne-
rusoqartariaqassalluni.

Siusinaartumik pensionisiallit 3.000-t missiliorlugit amerlassuseqartillugit, taakkulu amerla-
nersaasa sulisinnaassusertik pillugu naliliiffigineqartarnissaat piviusunngortinneqassappat,
tamatumata nassatarisaanik kommunini suliassat amerlatsinnginngitsoornaviangillat. Inatsisip
atuulernerata kinguninngua pisariaqassaaq sulisussanik suli amerlanerusunik aammalu suli-
sinnaassutsimik nalilersuisinnaassunik atorfinittitsisariaqarnissaq.

Suut tamaasa isigalugit naatsorsuutigineqarpoq, nutaamik aaqqissuussinikkut piffissaq unga-
sinnerusiq isigalugu annertuumik sipaaruteqartoqarsinnaajumaartoq.

3.1. Aningaasartuutit immikkortiternerinut periusissat.

1. januar 2002 tikillugu kommunit aningaasartuutit 10%-ii nammattarpaat, sinnerilu 90%-ii
landskarsimit akilerneqartarsimallutik. 1. januar 2002 kingorna kommunit aningaasartuutit
50%-ii akilertalersimavaat, sinneri 50%-it landskarsimit akilerneqartalerlutik. Tamannalu
aaqqissuussinerep atuutilernissaanut atuuttussaassaaq.

Taamaattoq kommunit aaqqissuusseqqinneqarnerannut tunngatillugu nutaaliornermi tikkuar-
neqarsimavoq, aningaasartuutit tamakkerlugit kommunit akilertalertariaqaraat, tassami isu-
maginninnikkut aningaasartuutaasartut amerlanersaat aamma taamatut aaqqiivigineqartarsi-
mammata. Tamanna aningaasartuutit aaqqiivigineqarnissaanut aammalu utikajaartumik ma-
tussusiivigineqartartunut ikilisaassutaasinnaassalluni.

Aningaasaliissutigineqartartut assigiinngitsut pillugit kommuninut aningaasaliisarnerni naa-
peltuuttumik aaqqiivigineqartarnissaat suliniutigineqartuartaarpoq. Siunertarineqarluni, kom-
munit kajumissaarneqassasut sulisinnaalersitsiniaanerit aammalu piffissami akunnattumi su-
liffiusinnaasut pilersinniartassagaat.

Taamaattumik siunnersuutigineqarpoq siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi aningaasar-
tuutit ukiuni alloriarfiusuni kommunit landskarsillu 50%-50%-mik avittassagaat, tamatumali
kingorna 100%-imik kommuninit aningaasalersorneqalerumaartut.

3.2. Alloriarnermi aningaasartuutissat kingunerisassaat.

Ukiut 60-t inorlugit ukiullit aammalu kommunini sisamani najugaqartut 2.150-usut inatsisip
akuersissutigineqarneraniit ukiuni 5-ni tulliuttut ingerlaneranni sulisinnaassusertik nalilersor-
tittussaavaat. Taamatut nalilersorneqarnissartik tikillugu siornatigut pisartagarisimasatik ma-
leruagassat pisoqqat toqqammavigalugit pigiinnartussaassavaat, akilersuisarnerni aalajanger-
sakkat il.il. toqqammavigalugit. Nalilersuiffigineqareerunik aammalu siusinaartumik pensio-
niallip siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi isumasioqatigiit aalajangiinerisa pissarsia-
rineqarnissaasa tungaanut, qaammatip tulliuttup aallartinneraniit maleruagassat nutaat toq-

qammavigalugit pisartagaqartinneqalissapput, taamaattumillu pissarsiassat nutaat atuuttut aammalu ilanngartuisarnissamullu periutsit naapertorlugit akissaateqalersinneqassapput.

Takorloorneqarpoq maannakkut siusinaartumik pensionisiaqartinneqartartut akornanni 15%-it missaat aammalu 60-t inorlugit ukioqartut, siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermiit akuujunnaassasut. Taakkua 90%-ii sulilersinnaanissaminnut sungiusarneqalissapput aammalu 10%-it nalinginnaasumik suliffittaarsinnaanissaat takorloorneqarluni.

60-t inorlugit ukiullit aammalu sulisinnaassusiannik nalilersuiffigineqaqqittussat eqqarsaatigalugit, 70%-ii qaffasinnerpaamik pisartaqalersinnaanissaat eqqoriarneqarpoq, 20%-it akunnatumik inissinneqassanganinneqarput, sinnerilu 10%-it appasinnerpaamik pensionisiaqartussanngortillugit inissinneqassallutik.

2013-ip ingerlanerani innuttaasut akornanni 60-t inorlugit ukiullit 2.150-t miss. siusinaartumik pensionisiaqarsimapput. Aaqqissusseqqinnerup nassatarisaanik tagginneqarpoq 317-t siusinaartumik pensionisiaqarunnaarumaartut. Taakkua suliffittaarsimanngikkunik apparisap isertitaqqortuallaarnera pissutigalugu pisartagaaruttoorsimassapput. Tamatuma saniatigut tagginneqarluni 1.256-t qaffasinnerpaamik pisartagaqarumaartut, 359-t akunnatumik pisartagaqarumaartut, sinnerilu 180-t appasinnerpaamik pisartagaqalerumaartut.

Tamakku kingunerissavaat 60-t inorlugit ukiulinnut siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi 172 mio.kr.-niniit 132 mio.kr.-ninut aningaasaliissutit apparneqarsinnaassallutik. Taamaattorli sipaarutissat taamak amerlatigeqqajarnaviangillat, tassami sulilersitseqqiisarnernut, akunnatumik suliffeqartitsinernut assigisaanullu aningaasartuutit qaffasinnerulerumaarmata. Tagginneqarput aningaasartuutit amerleriaatissaat 20 mio.kr.-ninik, tassalu sipaarutaasussat 50%-annik annertussuseqarumaarmata. Tamatuma saniatigut siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarfimmut aammalu 60-t sinnerlugit ukiulinnut aningaasartuuteqartoqarumaartoq. Tamakku nassatarisaanik ukiumut sipaarutaasussat 14 mio.kr.-ninik annertussuseqarumaartut tagginneqarsimapput.

3.3. Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi Maalaaruteqartarfimmut aningaasartuutit.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu aaqqissusseqqinnermut atatillugu pilersinneqassaaq Siusinaartumik Pensionisiaqartitsisarnermi Maalaaruteqartarfik. Taakkua sulisinnaassuseq pillugu qinnuteqaateqartut sulisinnaassusaanik nalilersuisassapput tamannalu tunn-gavigalugu aalajangiisassallutik. Naatsorsuutigineqarpoq isumasioqatigiit qaammammut ataa-siarlutik naapittarumaartut, tassalu ukiumut 12-eriarlutik naapittassallutik.

Isumasioqatigiit immiikkut ilisimasalinnik ilaasortaqaassapput, taakkuli immiikkut ilisimasaqarnertik toqqammavigalugu toqqagaasassallutik. Piginnaasaqarfigisaat tassaallutik isumaginninnikkut, suliffeqarnikkut, ilinniartitaanikkut peqqinnissakkullu immiikkut ilisimasaqar-

nertik. Peqqinnissamut tunngatillugu nakorsamik issiasoqassaaq. Maalaaruteqarfik inatsisilerituutut ilinniarsimasumik siulittaasoqartinneqartassapput.

Tamatuma saniatigut isumasioqatigiit ataatsimiiffigisinnaasaanik aammalu ullup affaata (AC-tut akissaasersorneqartup) nalinganik inatsisilerituumik kiffartuuneqartarnissaat takorloorneqarluni. Taassumap ataatsimiinnissanut-, suliassanut-, kommunit tungaanut piareersaatit siunnersuinerillu, naamagittaalliorsinnaanermut ajoqersuinerit il.il. ingerlattassavai. Tamakkununga ukiumoortumik aningaasartuutit katillugit 180.000 kr.-nit miss. annertussuseqassasut takorloorneqarpoq.

Isumasioqatigiit allattoqarnerannut tunngatillugu takorloorneqarpoq Ilaqutariinnermut, Nali-giissitaanermut Isumagininnermullu Naalakkersuisoqarfiup ataani assingusumik suliaqartut peqatigalugit inissinneqarumaartoq.

Kommunit annertunerusumik suliakkerneqarnaviangillat, tamakkununga qinnuteqaatit suliassarereeramikkitt.

Takussutissaq. Siusinaartumik Pensionisiaqartitsisarnermi Maalaaruteqart..

Ilaasortat 3-t akissaataat, nal.ak. 120-t à 1.000 kr.	360.000 kr.
AC ukiumut affaq, isumasioqatigiinnik kiffartuussisussaq	180.000 kr.
Allaffeqarneq ingerlatsinerlu, ilanngullugit angalanissat	700.000 kr.
Katillugit	1.240.000 kr.

4. Inuussutissarsiortut aningaasatigut allaffissornikkullu nammatassaat

Inatsisissatut siunnersuutip inuussutissarsiutinik ingerlataqartut sunnertussaassavai, aaqquisuussinerup nutaap siunertarimmagu innuttaasut pisortanit aningaasalersorneqartut ikilillutik, siunissami suliffissarsitinniarnersalernissaat. Tamanna inuussutissarsiornermik ingerlatsisunut iluaqutaassaaq, sulisinnaasut amerlissammata.

5. Avatangiisit innuttaasullu sunnerneqarsinnaanerit

Inatsisissatut siunnersuut toqqammavigalugu iliuuserineqartut arlaatigut innuttaasut peqqissaannut sunniuteqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarpoq. Sulilersitsiniaanerit, akunnattumillu suliffissatut pilersinneqartussat aqutigalugit, tamakku imatut kinguneqarsinnaapput, siusinaartumik pensionisiaqarnissamut qinnuteqarsimasut sulisinnaassutsimikkut ikiorsiivigineqarnermikkut piginnaaneqalissasut arlaatigut suliffissarsinnaanissaminnut, taamaasillunilu imminut pilersornissamut periarfissaat annertusissallutik.

Imminut pilersorneq toqqammavigalugu inuunerup iluarisimaarnerulerneratigut, tamatuma peqqinnartuunera naluneqanngilaq, tassuunatigummi nammineq timigisaq peqqissuserlu iluarisimaarnerusooq toqqammavigalugu, innuttaasooq periarfissinneqassamat pisortanit aningaasalersorneqaannarani imminut napatissinnaalernissaminut.

Toqqaannangikkaluamik pineqartut inuusaaserisaasa allanngortinneratigut – tassami ulloq manna tikillugu pisortanit aningaasalersuinnarneqalersimasarmata – inuuneq iluarisimaarnarnerulerlunilu peqqissuunissaq anguniarlugu suliniuteqarsinnaasarnissaq ajornannginnerulerumaartoq qularutigineqanngilaq.

6. Innuttaasunut sunniutigisassai

Inatsisissap nutaap nassatarisaanik tamanna siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi pisartagaqartunut arlaqaaloqisunut sunniuteqartussaassaaq.

Inatsisissatut siunnersuutip nassatarisussaavaa, innuttaasut 20%-iisa siusinaartumik pensionisiaqartinneqartut, qanorluunniit isertitatigut atugaqaralarunik pensionisisarnermi qaffasinnerpaap pissarsiarisassagaat pillugu aalajangersagaq atorunnaassasoq. Taamaattumik siusinaartumik pensionisialuppaaluit annertuumillu saniatigut isertitaqartartut, siusinaartumik pensionisisarnerminni 20%-mik pissarsiaqartartut pisartakkatik annaassavaat. Siusinaartumik pensionisiallit saniatigut akileraarusigassanik isertitaqarneq ajortut, siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi qaffasinnerpaap 20%-a pisartagariinnarsinnaasassavaat, tamatumani katisimasap/aapparisap isertitarisimasai 400.000 kr.-nit sinnersimassanngippassuk.

20%-it pillugit aalajangersakkap atorunnaarsinneqarnissaanut siunnersuuteqarnermi toqqammaviuvoq, siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi toqqammaviummat inuit arlaatigut sulinnaasutsimikkut ataavartumik piginnaasakillisimasut inuuniarnerminni annikkikkaluamik napassuteqarsinnaanissaat. Tassami aamma taakkua sulinerikkut isertitaqarniarsinnaanissaminnut ajornartorsiuteqartarmata. Siusinaartumik pensionisiallit kisiannilu aamma annertujaamik saniatigut isertitaqarsinnaasartut, takorloorneqarput siusinaartumik pensionisiamik saniatigut imminnut napatissinnaasassasut.

Inatsisissatut siunnersuutip ilanngullugu kingunerisussaassavaa, siusinaartumik pensionisialik katinnikuussimappat, inooqateqarpat imaluunniit nalunaarsukkamik aappaqarsimappat 100.000 kr.-nik ilanngaateqartinneqartassasut. Siusinaartumik pensionisiallip katissimasaa, inooqatigisaa imaluunniit nalunaarsukkamik aappaqarsimappat isertitaqarsimassappat, katinnikuusap, inooqatigisap imaluunniit nalunaarsukkatut aapparisap isertitaasa siulliit 100.000 kr.-niusut siusinaartumik pensionisiat apparsaavigineqarsinnaanerannut naatsorsuineri ilanngunneqartassanngillat.

Siusinaartumik pensionisialik katinnikuusimappat, inooqateqarpat imaluunniit nalunaarsukkamik aappaqarsimappat, taasumap isertitarisai 100.000 kr.-nit sinneraangagit aatsaat apparsaanermut tunngatillugu naatsorsuineri ilanngunneqarsinnaalertassapput.

Tamatuma saniatigut siusinaartumik pensionisialimmut malunnaateqarsinnaasassapput, nalilersuereernerup kingorna pineqartoq akunnattumik imaluunniit appasinnerpaamik inissisimaluni pisartagaqarsinnaalersinneqarneratigut. Tamatumunnga pissutaavoq pensionisiat appartinneqartussaammata, sulinikkut isertitarineqartut killigititassat sipporlugit annertussuseqalersimassappata.

Pissusiviusut naapertorlugit nunap ilaanni pineqartut suliffissarsisinnaanissaat ajornakusoorinnaasarpog, ingammillu tamanna ilimanaateqassalluni inuussutissarsiornikkut ajornartoor-

fiup nalaani. Taamaattumik aaqqissuusseqqinneq ilutigalugu akunnattumik suliffiusinnaasut aammalu tapiissuteqarnikkut suliffiulersinnaasut malunnaatilimmik amerlisarniarneqartussaassapput.

Sulilersitsiniaasarnerup annertusaavigineqarneratigut taamatullu sulisinnaasut piginnaangorsarneqarnerisigut, aqutissiuussisoqassaaq pineqartut suliffeqalernissamut periarfissaasa pitsanngorsaavigineqarnerannik.

Aammattaaq aaqqissuusseqqinnikkut qularnaarniarneqarsimavoq, siusinaartumik pensionisqartut aammalu akunnattumik appasinnerpaamilluunniit pisartagaqartussanngorlugit inissineqarsimasut, najugaqarsimagunik sulifissaqartitsiniarneq eqqarsaatigalugu ilungersunartunik najugaqartuusut, akunnattumik suliffeqalernissap tungaanut annerpaamik siusinaarlutik pensionisiaasinnaasunik pisartagaqartikkallarneqartarnissaat.

7. Aaqqissuusseqqinnerup nassatarisassai allat

Naatsorsuutigineqanngilaq siunnersuut toqqammavigalugu allatigut sunniuteqangaarumaartoq.

8. Pisortaqarfinnik kattuffinnik il.il. tusarniaanerit.

Siunnersuut ukununga tusarniaassutigineqarsimavoq:

Namminersorlutik Oqartussani Naalakkersuisoqarfiit, KANUKOKA, NUSUKA, KNIPK, Utoqqat Nipaat, Inooqat, SIK, Grønlands Arbejdsgiverforening/Sulisitsisut, AK, IMAK, PIP, ASG, PPK, KNAPK, APK, Isumaginninnikkut Maalaaruteqartarfik, BDO, Nunatsinni Innuttaasut Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit.

Ukua tusaarniaasimanermut akissuteqarsimapput:

Tusarniaanermi akissuteqaatigineqartut ilanngussatut ilanngunneqarput.

Aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatit.

§ 1-imut

Aalajangersakkami pineqartut atuutereersumit ingerlateqqiinnarneqarsimapput.

Imm.1-mut

Inuit danskisut innuttaassuseqarnerat tunngaviatigut toqqammavigalugu utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqalersinnaapput.

Imm.2-mut

Danskit naalagaaffianni innuttaaqataanninneq pillugu aalajangersakkat § 1, imm. 2-mi atuarneqarsinnaapput. Tamatumani danskisut innuttaassuseqanngitsut qanoq aalajangersaavigineqarsimanerat allaqqalluni. Danskisut innuttaassuseqannginneq naammassineqarsinnaasimangippat, aappaatigut periarfissaqarpoq piumasaqaatinik naammassinninnissamut, pineqartoq Nunat Avannarliit Isumaqaatigiissutaat malillugu utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaanissamut, Kalaallit Nunaani sivikinnerpaamik ukiut pingasut qinnuteqaannginnermini najugaqarsimaguni.

Nr. 1

Innuttaasut naak danskit naalagaaffianni innuttaaqataasutut akuerineqarsimangikkaluarlutik siusinaartumik pensionisiaqalersinneqarsinnaapput, pineqartoq Nunat Avannarliit Isumaginninnikkut Sillimmasiisarnermi Isumaqaatigiissutaasumi aalajangersakkat naammassinniffigisinnaappagit.

Pineqartup siusinaartumik pensionisiaqalinnginnermini ukiumi ataatsimi kingullermi suliffeqarsimassasoq aammalu/imaluunniit ukiuni kingullerni pingasuni naalagaaffeqatigiinnerup iluani najugaqarsimansoq, takuuk § 3. Tamatuma saniatigut qinnuteqaateqaannginnermi naalagaaffimmi isumaqaatigiissummik atuutsitsisumi najugaqarsimasuunissaq piumasaqaataavoq. Aammattaq piumasaqaataalluni siusinaartumik pensionisiassanik pisartagaqarnissamut piumasaqaatit naammassineqarsinnaasimassasut. Nunat Avannarliit Isumaginninnikkut Sillimmasiisarnermi Aalajangersagai Ilaqutariinnermut Naalakkersuisoqarfiup aqutarivai.

Nr. 2-mut

Siusinaartumik pensionisiaqarniarluni qinnuteqaateqartoq danskisut innuttaassuseqarsimangippat, qinnuteqaateqartoq periarfissaqassaaq siusinaartumik pensionisiaqalersinnaanissamut, pineqartup qinnuteqaannginnermini minnerpaamik ukiuni 3-ni nunatsinni najugaqareersimaguni.

Piumasaqaataavoq piffissaq pineqartoq ataavartuusimasariaqartoq, innuttaasullu allattorsimaffianni allassimasuunissaq taamatullu aalajangersimasumik, § 2-mi immikkut tikkuarneqartut naapertorlugit najugaqarsimasuusimanissaq.

§ 2-mut

Aalajangersakkani pineqartut siornatigut malittarisassaasimasuni allannguuteqartinnagit ingerlateqqinneqarsimapput.

Aalajangersimasumik najugaqarsimaneq imatut paasineqartussaavoq, inigisami aalajangersimasumi najugaqartuusimanissaq, tassani nalinginnaasumik sinittarsimanissaq, tamatumani eqqaassanngikkaani sulinnigffeqarluni, sulinermut atatillugu angalatilluni, napparsimalluni assigisaatigulluunniit peqquteqarluni tassani najugaqarsinnaasimanninneq. Aamma pisatarisat tassani inissisimassapput.

Aalajangersakkani naqissuserneqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqalersinnaanermi pineqartut aamma tassaammata nunani avannarlerni aammalu nunani EØS-ip isumaqatigiissuteqarfigisaaneersut. EØS-imut isumaqatigiissut 1992-imi atsiorneqarpoq, taavalu 1. januar 1994-mi atuutilersinneqarluni, ilanngullugit kingorna ilassutissatut il.il. isumaqatigiissummut tapitartuunneqarsimasut.

Nunat Avannarliit tassaapput Danmark, Finlandi, Islandi, Norge aammalu Sverige, taavalu nunat namminersornerulersimasut Savalimmiormiut, Kalaallit Nunaat Åland-ilu. Pineqartut tamarmik Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasertarneq pillugu isumaqatigiissummut atsiogataasimapput.

Nunani Avannarlerni nunat tamarmik, Savalimmiut Kalaallit Nunaallu eqqaassanngikkaanni EØS-imi ilaasortaapput.

Nunat EØS-imik isumaqatigiissutillit tassaapput Island, Lichtenstein aammalu Norge, taavalu EU-mi ilaasortat: Belgia, Bulgarien, Cypern, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irlandi, Italia, Kroatia, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovinien, Spanien, Tuluut Nunaat, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn aamma Østrig.

Nunat EØS-imi ilaasortaasut EØF-imi peqqussut nr. 883/2004-meersoq aammalu piviusunngortitsinissamat peqqussut nr. 987/2009-meersoq isumaqatigiissutigisimavaat, tamatumali kingorna Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarnermi Isumaqatigiissut naapertuuttunngorsarneqarsimalluni. Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarneq pillugu isumaqatigiissummi ersippoq, nunani pineqartuni inatsisitigut aalajangersakkat ilumut atuuttunngortinneqarsimanerat aalajangiisuusartoq, taamaattumillu nunani assigiinngitsuni siusinaartumik pensionisiassanik piffissami assigiimmi pisartagaqartoqarsinnaanngitsoq.

Maluginiaqquneqassaaq Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasertarneq nunani naalagaaffeqatigiit iluaniittuni atornerarneq ajormat. Taamaattumillu Nunatsinni siusinaartumik pensionisiaqalersimaneq Savalimmiunut Danmarkimullu nuutsinneqarsinnaanngimmat.

§ 3-mut

Manna tikillugu aalajangersagaasimasooq imatut allanngortinneqarsimavoq massakkut utoqqalinermi pensionisiaqalernissamat piffissaliussaq tikkuarneqarsimamat, qassinik ukioqarnissaq taaneqarsimanani. Tamatumani apeqqutaamat innuttaasooq qaqugukkut utoqqalinermi pensionisiaqartinneqalersinnaanera, tamannalu utoqqalinermi pensionisiaqartitsisarneq pillugu inatsisini aalajangersaavigineqarsimapput.

Kalaallit Nunaanni, Qallunaat Nunaanni Savalimmiunilu ukiuni pingasuni najugaqarsimanissamik piumasaaqat 15-inik ukioqalersimanermit aammalu utoqqalinermi pensionisiaqalersinnaanissamat qinnuteqaateqartunut tamanut atuuppoq.

Piumasaaqaataanngilaq, aalajangersimasumik ukiuni pingasuni kipitinneqanngitsumik najugaqarsimanissaq imaluunniit nunami aalajangersimasumiissimanissaq. Soorlu ukiut marluk Kalaallit Nunaanniissimagaanni ukiorlu ataaseq Qallunaat Nunaanniissimagaanni siusinaartumik pensionisiassanik pissarsisoqarsinnaavoq. Sumi najugaqarneq innuttaasut nalunaarsorneqarfianni allaqqasut toqqammavigalugit nalilersuisoqartassaaq.

§ 1, nr. 2 aamma § 3 naapertorlugu ukiuni pingasuni najugaqarsimanissamat piumasaaqat assigiinngissuseqarpoq. § 1, imm. 2, nr. 2-mi allaqqasut naapertorlugit tamatumani pineqarpoq innuttaasup danskisut innuttaaqataanissaminut piumasaaqatit naammassisimannimmagit, aammalu Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarneq pillugu isumaqatigiissummut ilaatinneqarani. Tamatumani piumasaaqaataavoq, ataavartumik ukiuni 3-ni qinnuteqaateqannginnermi najugaqartuusimanissaq. § 3-mi allaqqasut aamma ukiuni 3-ni aalajangersimasumik najugaqartuusimanissamik piumasaaqatitaqarpoq, ukiulli pingasut tassani pineqartut ataavartuunissaat piumasaaqaataaffiunatik.

§ 4-mut

Imm.1-mut

Aalajangersakkami naleqqussaavigineqarput siusinaartumik pensionisiallit inooqateqarlutik inuusut aammalu katinnikuullutik aappariillutilluunniit inuusut. Tamatumani pineqarmat najugaqatigiinnermi sipaarniartoqarsinnaamat.

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, pineqartut katissimasuunngikkunik, aalajangersimasumik/nalunaarsukkamik aappariittariaqartut imaluunniit piffissami sivikinnerpaamik ukioq ataatsimi aappariittutut inooqatigiittuussariaqartut.

Innuttaasut allattorsimaffiisigut qulakkeerneqarsinnaavoq siusinaartumik pensionisialik katissimanngitsoq ilumut inersimasumik inooqateqarnersoq, tamannalu maluginiarneqarsimappat pissusissamisussasooq misissuiffigissallugu ilumut pineqartut

katissimasutullusooq inooqatigiinnersut. Ilumut inooqatigiinnersut taamaattuunnginnersulluunniit, siusinaartumik pensionisiallip nammineerluni paasissutissiineratigut uppersaaviginiarneqarsinnaavoq, ilumut aningaasaqarnikkut ataatsimuussuseqarpat, ataatsimoorussaminnik meeraqarnerpat, angalaqatigiittarnerpat il.il.

Ilumut siusinaartumik pensionisiaqartoq allamik inooqateqarsimassappat, soorlu assersuutigalugu ilaqutarisaminik – tassalu aappariinnertut taaneqarsinnaanngitsumik, taava siusinaartumik pensionisialik kisermaatut naliliiffigineqartussaavoq. Siusinaartumik pensionisiallit aammalu katissimangikkunik, aappariittut nalunaarsukkamilluunniit inooqateqartut, taava tamatumani apeqqutaassanngilaq ilumut najugaqatigiinnersut, tassami taamaassimappat imminnut pilersoqatigiinnissaminnut pisussaaffeqarsimassammata.

Imm.2-mut

Siusinaartumik pensionisialik katissimaguni, nalunaarsukkamik aappaqalersimaguni imaluunniit inooqateqaruni, kisermaatut naliliivigineqassaaq, katissimasaa, nalunaarsukkamik aapparisaq imaluunniit inooqatigisaa ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi najugaqalersimassappat, takuuk § 22. Naak siusinaartumik pensionisialik tunngaviatigut sulii katissimasimaguni, nalunaarsukkamik aappaqarsimaguni inooqateqarsimaguniluunniit taamatut pisoqarsimatillugu aappaqarnerminut tunngatillugu iluaquseqqajunnaarsimassaaq. Taamaattumik pissusissamisoornerusimassalluni siusinaartumik pensionisiaqartoq kisermaatut isigineqalersimassappat, tassami aapparisaq ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmut nuussimassappat siusinaartumillu pensionisiassami 20%-iatut kisiat annertutigisooq pissarsiarisinnaalersimassammagu.

§ 5-imut

Matumani maleruagassanut atuussimasunut sanilliullugu allannguisoqarsimavoq, tassami utoqqalinermit pensionisiaqarsinnaanermut tunngatillugu 65-inik ukioqalernermit pensionisiaqarsinnaatitaassimaneq massakkut allanngortinneqarsimammata, taamaasilluni innuttaasoq utoqqalinermit pensionisiassarsisinnaanngitsoq siunissami siusinaartumik pensionisiaqalersinnaassimassalluni. Manna tikillugu periarfissaasimavoq sulii 18-nik ukioqalersimangikkaluartunut siusinaartumik pensionisiaqartitsilersinnaaneq, pineqartoq katissimasaminut, nalunaarsukkamik aapparisaaminut meeqqaminulluunniit pisussaaffeqalernikuusimassappat.

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqarsinnaaneq tunngaviatigut kisiat inunnut 18-nik ukioqalereersimasuniit utoqqalinermit pensionisiaqalersinnaaneq tikillugu pissarsiarisinnaatitaalersimammata. Qaqugukkut innuttaasoq utoqqalinermit pensionisiaqartinneqarsinnaalissanersooq, utoqqalinermit pensionisiaqartitsisinnaanermut atatillugu inatsisini aalajangersaavigineqartarpoq.

§ 6-imut

Matumani maleruagassaasimasut allannguallatsinneqarsimapput. Siunissami siusinaartumik pensionisiaqalersitsisoqarsinnaassanngimmat isumaginninnikkut inissisimaneq toqqaannartumik pissutiginnarlugu. Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfiup 2008-mi siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu nassuiaataani inassutigineqareersimavoq, isumaginninnermut tunngasut immikkut tunngavigineqarsinnaasutut peerneqassasut.

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiassat kisiat inunnt sulisinnaassutsimikkut killilimmik piginnaaneqalersimasunut, soorlu timikkut aammalu/imaluunniit tarnikkut nappaateqalersimaneq pissutigalugu. Timikkut tarnikkulluunniit nappaatit aamma sivisuumik tarnikkulluunniit nappaatitut pissuseqartuusinnaapput imaluunniit innarluuteqarnikkut nappaataalersimasinnaallutik.

Erseqqissaavigineqassaaq nappaatit ataavartumik timikkut aammalu/imaluunniit tarnikkut sulisinnaassutsimik ajornarsisitsisuusimassammata. Timikkut piginnaanikillisimaneq assersuutigalugu sivisuumik suliffeqarsimanikkut pissarsiarineqarsimasinnaavoq, oqimaatsulerisarnikkut timeq immaqa assigiiaarpallaamik atortarneratigut piginnaanikillisoqarsimasinnaalluni.

”Ataavartumik sulisinnaajunnaarneq” imatut paasineqassaaq, ilimanarani pineqartup sulisinnaassusia qaqugumulluunniit pitsanngoqqinnavianngitsoq. Aappaatigullu ilumut nalornissutigineqarsimappat sulisinnaassusia appavissimansoq, taava qinnuteqaateqartoq siusinaartumik pensionisiaqartinneqalersinnaanngilaq. Taava aamma pineqartoq allatut isumaginninnikkut ikiorsiivigineqartariaqarpoq. Tamatumani nalinginnaasumik inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu pisortanit ikiorserneqartussaasimassaaq.

§ 7-imut

Matumani malittarisassat atuussimasut allanngortinneqarput, tassami oqaaseqatigiit imm. 1-mi taaneqarsimasut erseqqissaavigineqarsimammata, imm. 2-milu taaneqartut peerneqarsimallutik.

Aalajangersakkami matumani Nunani Avannarlerni allani malittarisassat ilusiligaanerit malippaa, prorata-temporismillu tunngavik pensionisiat isumannaallisaatitut piffissap najugaqarfiusup sivisussusia tunngavigalugu tunniuttagaasutut isigineqarnerannut attuumassuteqarluni.

Kalaallit Nunaata Nunat Avannarliit Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu Isumaqatigiissutaanik 1. januar 1994-imi akuersineratigut pro-rata-temporisimik tunngaviup aamma pensionisiat brøkinngorlugit naatsorsorneqartarnerat pillugu isumaqatigiissummi malittarisassat inunnt Naalagaaffeqatigiinnerup killeqarfiisa iluanni nuuttunut atorpeqarnissaat siunertaasimannngilaq. Taamaallutik inuit Danmarkip, Savalimmiut

Kalaallillu Nunaatalu akornanni nuussinnaapput, ukiunilu killigaanngitsuni Naalagaaffeqatigiinnerup iluani nunani ataasiakkaani najugaqarsinnaallutik, taamaakkaluartorli nunami najugaqarfigisaminni/namminersorneruffiusumi tamakkiisumik pensionisiaqarsinnaatitaallutik, pensionisiaqalersinnaassagaanni piumasaqaatit eqqortinneqaannarpata. Piffissat Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi Savalimmiunilu najugaqarfiusut katinneqassapput, Naalagaaffeqatigiinnerup iluani pensionisiaqalerumalluni qinnuteqaateqartoqarnerani piffissaq najugaqarfiusoq tamarmiusoq naatsorsorneqassalluni.

Pensionisianik tamakkiisunik pisinnaatitaaneq piffissaq najugaqarfiusoq 15-nik ukioqalernermit agguaqatigiissillugu 5/6- siusinaartumik pensionisiaqalernissap akuersissutigineqareerluni tunniunneqartalerneraniit. Matumuuna qulakkeerneqarpoq, innuttaasut assersuutigalugu ukiuni arlalinni nunami allami najugaqarsimasut, nunatsinnit tamakkiisumik siusinaartumik pensionisiaqalernissamat akuerineqarsinnaalissammata.

§ 8-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq, naqissusiivigalugulu siusinaartumik pensionisiaqalerniarluni qinnuteqaateqartoq, qanoq periuseqarluni tamatumunnga qinnuteqaateqassanersoq.

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq kommuni pisussaaffeqartoq qulaajaassalluni aammalu misissussallugu, qinnuteqaateqartup sulisinaanissani qanillisarsinnaanera assigiinngitsutigut iliuuseqarfigineqarluni. Siusinaartumik pensionisiaqalersinnaaneq aatsaat aalajangiiffigineqarsinnaavoq, misissugassat assigiinngitsut misissorneqarsimareerpata. Tunngaviatigullu § 9, imm. 2 aalajangiisuutinneqassalluni, tassanimi pineqarmat ilumut piginnaanngorsaasinnaanissaq pinngitsoorneqarsinnaanersoq, qinnuteqaateqartup timikkut eqqarsartaatsimigullu atugarisai tamanna pisariaqartissimassappassuk.

Periarfissat ilagisinnaavaat sulilersitsiniaalluni sungiusartitsineq aammalu assigiinngitsutigut iliuuseqarnerit. Periarfissat tamaasa aqqusaarneqassapput siusinaartumik pensionisiaqalerusuttup sulileqqissinnaanissaa anguniarlugu iliuuseqarnermi. Siunertaajuassaaq qinnuteqaateqartup periarfissagissaarnerulernissaa imminut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pilersulersinnaalernissaminut.

Imm.2-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq naqissusiillunilu siusinaartumik pensionisiaqalernissamat qinnuteqaateqartoq tamatigut qulaajaaffigineqartussaasoq, taannalu aqutugalugu aalajangiiffiginiarneqassamat kingorna qanoq pisoqarsinnaassanersoq. Tamatumunnga pissutaavoq siusinaartumik pensionisiaqalerniarluni qinnuteqaateqartoq piginnaanngorsarneqarnissaminut innersuunneqartussaammat, tamatumani kommunalbestyrelsip naliliiffigisimappagu, pineqartup piginnaanngorsarneqarnermigut,

takuuk imm. 3, sulilersinnaanissani angusinnaassagaa.

Kommunip qulaajaalluni suliaqarnermini siullermik nalileqqaassavaa, pineqartup sulisinnaassuseqarnera. Tamatumani siunertarineqassaaq siusinaartumik pensionisiaqalerniarluni qinnuteqaateqartup piginnaasaanik qulaajaanissaq, aammalu sutigut mianerineqartariaqarnersoq paasisaqarfigiumallugu.

Siusinaartumik pensionisiaqalerniartup sutigut tamatigut qulaajaaffigineratigut, sutigut piginnaaneqarnersoq paasiniarneqassaaq, qanorlu piginnaasai suliffeqarnerup iluani iluaqutiginiarneqarsinnaanersut. Qinnuteqaateqartup piginnaasaanik samminninnermi periuseq alla atorneqassaaq, tamatumanimi aporfigisai pivallaarnagit suliffeqarnerup iluani periarfissarisinnaasai isiginiarneqartussaammata.

Imm.3-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq qinnuteqaateqartoq piginnaanngorsarneqassasoq, kommunip tamatumani nalilersimappagu piginnaasai tunngavigalugit sulilersitsiniaanikkut anguneqarsinnaanngitsut.

Aalajangersakkatigut anguniarneqarpoq piginnaanngorsaaneq kommunip oqartussaassuinit piareersarneqassasoq qinnuteqaateqartoq peqatigalugu. Taamatut piareersaqatigiittoqartariaqarneranut siunertarineqarpoq kommunip qinnuteqaateqartullu aqputigineqartussat pillugit pissarsinarnerpaap tulluarnepaallu aqputigineqarnissaa anguniagaqarnermini aqputiginiarsinnaaniassammassuk. Tamatumani eqaatsumik aammalu sukkasuumik qinnuteqaateqartoq peqatigalugu sullissisoqartassaaq.

Qinnuteqaateqarsimasooq peqatigineqassaaq, taamaasiornikkut anguniakkat ajornannginnerpaamik anguneqarsinnaanissaat aqputissiuunneqartassaaq. Piginnaanngorsaanerup iluatsittumik ingerlasinnaaneranut aalajangiisuvoq qinnuteqaateqartup piginnaanngorsaanerup qanoq ingerlanneqarnissaa pillugu isumasiorneqartaruni. Taamaattumik pingaaruteqarpoq innuttaasup suleqatigilluarniarnissaa, aammalu kommunip sapinngisamik qinnuteqaateqartup isumaanik tusaaniartarnissaa.

Qulaajaanerup piginnaanngorsaanerullu ingerlaneqarsimanerat toqqammavigalugu siusinaartumik pensionisiaqalernissamut qinnuteqaateqartup ilinniarnarup sulilersinnaanerullu tungaanut piginnaasai unammilligassaa suunersut qulaajaavigineqassapput. Tamakku suliarisimanerannut uppersaatissat § 14-mi eqqartorneqarsimapput.

Piginnaanngorsaanerumi immikkullu sulilersitsiniaanermi periutsit piginnaanngorsaasarneq pillugu maleruagassani atuarneqarsinnaapput.

§ 9-mut

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq piginnaangorsaanissaq pinngitsoorneqarsinnaasoq, qulaajaanerup takutissimappagu, sulilersitsiniaalluni siunertaralugu piginnaangorsaanissaq imminut akilersinnaanaviangitsoq. Piginnaangorsaanerup ingerlanneqarnissaanut pissutissaqartoqannginneranut takussutissaasinnaavoq, qulaajaanikkut paasineqarsimasoq ilumut qinnuteqaateqartoq piginnaangorsarneqarnissaminik naammassinnilluni ingerlatsisinnaanaviangitsoq. Tamatumani piginnaangorsarneqarnissaanut pissutissaqannginneranik naliliinermi pissutaasinnaapput, qinnuteqaateqartup § 9, imm. 2-mi taaneqartunut ilaatinneqarsinnaasimassannginnera.

Qulaajaanerup takutissimappagu, siusinaartumik pensionisiaqalerniarluni qinnuteqaateqartup piginnaangorsarneqarnissani ingerlassinnaanaviangikkaa, taava piginnaangorsarneqartariaqassanngilaq.

Aalajangersagaq manna § 8, imm. 3-mi allaqqasut ilutigalugit isigineqassaaq, tamatumani pineqarmat qinnuteqaateqartup piginnaangorsarneqarfissaminut innersuunneqarsimappat. Aalajangersagaq ilanngunneqarsimavoq pinngitsoortinniarlugu kommunip qinnuteqarsimasunik pinngitsaaliilluni inerneqarfiusinnaanngitsumut piginnaangorsaanissamut innersuussisarsinnaasarnissaa. Piginnaangorsaanissaq ilumut naammattumik inerneqarsinnaasimarpasinnigippat, taava iliuuseqaatissat allat ingerlanniarneqartariaqartassapput. Assersuutigalugu kommunip suliniuteqarfigisariaqarpaa qinnuteqaateqartup ullaakkut makittalersinnaanissaa aammalu aalaakkaasumik suliaartorsinnaasalernissaa. Imaluunniit allatut iliuuseqaatissat katsorsaanerillu ingerlanneqarnissaat aqquutissiuussisutigineqartariaqarpoq taamaasillunilu innuttaasup arlaannik atornerluisuunerminit qimagutitinneqarsinnaaniassamat.

Innuttaasut arlaatigut nuannaarniutinik atornerluisuusimasut piginnaangorsarneqarnissaat katsorsarneqareernissaanut utaqqissunneqarsinnaavoq.

Imm.2-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq, tamatumani ilu erseqqissaassutigineqarpoq piginnaangorsaanissap pinngitsoorneqarsinnaanera pineqartup sulisinnaassuseqalersinnaanissaa qaqugukkulluunniit anguneqarsinnaanaviangitsoq nalunangippat.

Ulloq manna tikillugu nalilerneqarsimappat akilersinnaassanngitsoq pineqartup sulilersinnaanissaa angussallugu ajornakusoorsimassappat. Tamanna oqaaseqaatitoqqat § 6, imm. 2-ani atuarneqarsinnaavoq. Taamaattorli tamanna immikkut erseqqissaassutigeqqissallugu pisariaqarsimasoq matumuuna oqariartuutigineqassaaq.

Akilersinnaannginneranik naliliinermi toqqammaviussaaq pineqartoq ima napparsimatigisimassappat aammalu piginnaanikillisimarpasitsigisimassappat, nalilersuiffiginiarnissaa aammalu sulisinnaassusianik annertusaaviginissaa immini

isumaqarnavianngitsoq, soorlu assersuutigalugu eqqarsarsinnaassutsimigut, piginnaasaqarnermigut siunissamilu sivilunerusumik inuusinnaanissaa ilimanaateqarnavianngitsoq.

Sulisinnaassutsip nalilersuiffiginissaa imminut akilersinnaanavianngitsoq nalunangilaq, pineqartoq timikkut piginnaasai soorlu arlaatigut akornuteqarnermigut, qaratsamigut eqqarsartariaaseqarnerminiluunniit innarlerneqarsimanermigut tamatumuunalu anniaateqarnermigut atugarisai imaassimassappat katsorsarneqaraluaruniluunniit pitsanngoriartornavianngitsoq, aammalu qanoq sivilutigisumik inuusinnaaneranut nappaatigineqartullu pissuserisaa eqqarsaatigalugit iliuuseqarfigingaassallugu akilersinnaanavianngitsoq.

Matumani inuit pineqartut tasaanaviangillat inuit arlaatigut atonerluisuunertik pissutigalugu siusinaartumik pensionisiaqalernissamut qinnuteqaateqartut aammalu suliffeqarnermut tunngatillugu suliffimminnik paarsisnaannginnertik pissutigalugu suliffissanut innersuunneqarsinnaanngitsut. Tamakkua eqqarsaatigalugit suliniutissat allat maleruagassat allat naapertorlugit aallartinneqartariaqarmata.

Tamatumani aalajangiisuussaaq ilumut piffissaq ungasinnerusooq isigalugu piginnaasai qanoq naliliivigineqarsinnaanersut, ilanngullugu ilumut piffissami killilimmi sulisinnaajunnaarsimanersut arlaatigut atonerluisuunertik assigisaannilluunniit peqquteqarnertik pissutigalugu. Aalajangiisuutinneqassaaq ilumut sulisinnaassusaat ataavartumik § 6, imm. 1-imi taaneqartut toqqammavigalugit appassisumiilliivissimanersooq.

Innuttaasut pillugit sullissisarnermi paasineqarpat pineqartoq sulisinnaassuseqanngivissoq, taava taamaakkaluortoq kommunalbestyrelsi pisussaaffeqassaaq paasissutissat tamaasa qulaajaasimanermut tunngassuteqartut pissarsiariniassallugit.

Aalajangersagaq § 8, imm. 3-mi allaqqasut ilutigalugit isiginiarneqassaaq, tamatumani pineqartoq piginnaanngorsarneqarnissamut innersuunneqarsimassammat. Tamatumani kommunip naliliiffigisimassavaa, ilumut innuttaasup piginnaanngorsarneqarnermigut sulisinnaassutsini tigoqqissinnaassaneraa.

Tamatuma saniatigut sammineqartoq § 9, imm. 1-imut atatillugu isigineqartussaavoq. Tassani piginnaanngorsaanissap unitsiinnarneqarnissaa pineqarpoq, tassami ingerlatissallugu akilersinnaanavianngimmat. Imm. 1-imi aalajangiisumik tikkuussisoqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqalerniarluni qinnuteqaateqarsimasooq timiminik qaratsaminillu atuisinnaanerminut saniatigut allanik unammilligassaqartoq. Imm. 1-imi pineqartut innuttaasut arlaatigut qanoq iliuuseqarfigineqarunik kingusinnerusukkut sulilersinnaanissamut ikiorsiivigineqarsinnaasut, tamatumani aalajangiisuussalluni pineqartup atonerluinini anigorniarlugu ikiorserneqarnissaa. Pineqartup atonerluisuunini qimallugu sulilersinnaassutsini

alloriarfigisinnaangorsimappagu, taava sulisinnaassusia tunngaviatigut qaffassaavigineqarsinnaangorsimassaaq.

Imm. 2-mi pineqarpoq piginnaangorsaaniissap pinngitsoortinneqarsinnaanera, tamatumanilu pineqarluni sulisinnaassutsip ataavartumik annaaneqarsimanerata nassuerutigineqarnera, aammalu qanoq iliuuseqarfigissallugu akilersinnaangitsutut naliliiffigineqarsimanera.

§ 9, imm. 2 naapertorlugu siusinaartumik pensionisisalersinnaanissaq akuerineqarsimassappat, imatut paasineqassaaq tamatuma kingorna sulisinnaassuseq, takuuk § 13, imm. 5 naapertorlugu nalilersuiffigineqaqqinnaviangitsoq. Taamaattumik aalajangersakkami pineqartoq kisiat qaqtigoortumik atuutilersinneqarsinnaavoq tamatumani nalornissutigineqarsimassappat, siunissaq isigalugu sulisinnaassuseq annertusaavigineqarsinnaanaviangitsoq.

Imm.3-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq tamatumanilu erseqqissaassutigineqarluni, immikkorluinnartutigut piginnaangorsaaniissaq pinngitsoortinneqarsinnaasoq. Taamatut pinngitsoortitsinnaaneq immikkoorluinnartutigut peqquteqartumik pisinnaasassaaq. Taamaattumik aalajangersagaq pineqartoq nalinginnaasumik malitassaniit allatut alloriarfiuvoq, tassami tamatigorluinnangajak piginnaangorsaasarnissaq saneqqunneqarsinnaangitsumik § 8, imm.3-mi allaqqasut toqqammavigalugit, siusinaartumillu pensionisiaqalerniarluni qinnuteqaateqartup atugarisai apeqqutaatillugit, ingerlanneqartartussaammat.

Piginnaangorsaaniissaq pinngitsoortinneqarsinnaavoq, piffimmi najugaqarfigisami piginnaangorsaasoqarnissanut periarfissaqartoqarsimangippat.

Aalajangersagaq ilanngunneqarnikuusimavoq pinngitsoortinniarlugu, siusinaartumik pensionisiaqalerusulluni qinnuteqaateqarsimasoq illoqarfimmut nunaqarfimmulluunniit allamut nuutsinneqartariaqartassasoq sulisinnaassutsiminik qaffassaaniarnini pissutigalugu. Tamatumali kingorna najugaqarfigisimasaminut uteqqilluni, aappaatigullu sulisinnaassutsini tunngavigalugu suliffissamut innersuunneqarsinnaassanani.

Siusinaartumik pensionisiaqalernissaq avinngarusimasumi najugaqarsimaneq aammalu tassani suliffissat amigaataanerat pissutigiinnarlugu akuersissutigineqarsinnaangilaq.

Piginnaangorsaaniissaq pisinnaassanngitsoq aalajangiiffigineqarsimassappat, tamanna imatut paasineqassaaq, tamanna pissutigalugu siusinaartumik pensionisiaqartup sulisinnaassuseqalersinnaanera imaaliinnarlugu malinnaavigineqarsinnaassanngimmat. Taamaattumik akerlianik qulaajaaneq sukumiisooq ingerlanneqarsimasariaqassasoq, suliassap qanoq issusaa sutigut tamatigut sapinngisamik ersersillugu.

§ 10-mut

Imm.1-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq tamatumanilu erseqqissaassutigineqarluni, qilersorsimanngitsumik siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu maalaaruteqartarfimmik pilersitsisoqartarnissaa. Isumasioqatigiit nammineersinnaassuseqarnissaat imatut paasineqartussaavoq, qaqugukkulluunniit Ilaqutariinnermut Naalakkersuisuusup piginnaatitaaffigissanngimmagu suliassat qanoq ingerlanneqartarnissaat pillugit naalakkiuteqartarnissaminut. Tamatumani saniatigut Ilaqutariinnermut Naalakkersuisuni ilaasorta q piginnaatitaassanani isumasioqatigiit aalajangiisimanerannut allannguutissanik imaluunniit taamatukanneq nipeqartumik naalakkiuteqassalluni.

Tamatuma saniatigut Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu maalaaruteqartarfiup aalajangiisimanerat Ilaqutariinnermut Naalakkersuisumut suliassanngortinneqarsinnaanngillat, tamatumali saniatigut oqartussaaffinnut allanut naammagittaalliuteqartoqarsinnaassanani, takuuk § 39, imm. 3.

Imm.2-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq naqissuserlugulu, Naalakkersuisut siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu maalaaruteqartarfiup sulinissaanut maleruagassanik suliaqartariaqartut pilersittassagaat. Aalajangersakkat nalunaarusiornikkut sularineqassapput. Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut suleriaasissat, siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi isumasioqatigiit ingerlanneqarnerannut-, ilaasortat soraarsinneqarsinnaanerannut aammalu ilaasortat akissaasersorneqarnissaannut tunngasut aalajangersaavigissavaat.

§ 11-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq tassanilu siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarfik qanoq inuttalersorneqassanersoq pineqarluni.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarnerni isumasioqatigiinni ilaasortaasutut toqqarneqarsinnaassagaanni aalajangiisuussaaq, ilaasortat pineqartut suliffeqarnikkut, isumaginninnikkut, peqqissutsikkut, ilinniartitaanikkut nakorsatullu sulinermut misilittagaqarluartuunissaat.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarnerni isumasioqatigiinni ilaasortat ersiutigivaat, kissaatigineqarmat sullissisut assigiinngitsut akornanni siusinaartumik pensionisiaqalersitsisoqarsinnaanera pitinnagu imaluunniit sulisinnaassutsip naliliiffigineqarnissaa naliliisoqartinnagu isummersortoqarluartarsimanissaa.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarnerni isumasioqatigiit piginnaasaqassapput kommunini iliuseqaatigineqarsimasut nalilersussallugit. Isumasioqatigiinni ilaasortat ataatsimoorlutik nalilersuiffigisarsinnaassavaat, iliuseqaatigineqarsimasut qinnuteqaateqartup sulisinnaassusianik annertusaaqataasimanersut. Taamaattumillu isumasioqatigiinni ilaasortaasut immikkut ilisimasaqartuusariaqarlutik.

§ 12-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq, tassani pineqarpoq qinnuteqaateqartoqarsimatillugu sulisinnaassusianik nalilersueriallutik aalajangiisoqartassammat. Pineqartup tamakkiisumik sulisinnaassuseqarneranut sanilliullugu procentinngorlugu sulisinnaassuseqarnera toqqammavigalugu aalajangiivigineqartassaaq.

Naalackersuisut sulisinnaassutsip sinnerata qanoq naatsorsorneqartarnissaanut toqqammaviusussat pillugit aammalu sulisinnaassutsip procentiata qanoq inissinneqartarnissaanik aalajangersagassat suliarissagaat, takuuk § 14, imm. 6.

§ 13-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq naqissusiillunilu, siusinaartumik pensionisiallip sulisinnaassusaa ukiut 5-t qaangiutsinnagit nalilersuiffigineqaqqittassasoq.

Imm.1-mut

alajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisianik pisartagaqartinneqartut naliliiffigineqaqqittassasut. Tassalu siusinaartumik pensionisiallit 60-it inorlugit ukiullit, ukiut tallimakkaarlugit sulisinnaassusertik pillugu nalilersuiffigineqaqqittassasut. Tamatumani kommunalbestyrelsip naliliiffigisassavai, pissutissaqarnerisooq pensionisiaqartup procentilersuinermi arlaanut inissinneqarsimasup naliliiffigineqarsimanera ukiut 5-t suli ingerlasimanngikkaluartut kingumut naliliiffigineqartariaqarnerisooq.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisoqassaaq sulisinnaassuseq ataavartumik annaaneqarsimappat, takuuk § 6. Taamaattorli sulisinnaassuseq piffissap ingerlanerani uteriaqqissinnaasarpoq, tamatumani pissutaalluni nakorsaait, suliat nutaamik aaqquissuuneqarsimanerat, suliffissatigut periarfissat il.il. allannguuteqarsimanerat.

Sulisinnaassuseq imaangilaq taamaattuaannartuusartoq. Innuttaasut killilimmik sulisinnaassuseqalersimasut, nakorsaait nutaat atorlugit katsorsarneqarnermikkut, teknikkikkut periarfissat ineriartortuarnerisigut, ikiorsiissutit nutaanerusut atugaalernerisigut imaluunniit passusseriaatsit pitsaanerulernerisigut il.il. arlaatigut qaffasinnerusumik sulisinnaassuseqalersinnaapput. Tamatuma saniatigut sukumiinerusumik katsorsarneqarnermikkut, akuttunngitsumik ataavartumilluunniit piginnaangorsaasoqarneratigut

il.il. inuit ataasiakkaat sulisinnaassusaat piffissap ingerlanerani qaffariartortinneqarsinnaapput.

Sulisinnaassutsip nalilersuiffigeqqinngitsoornera aatsaat pisinnaavoq, siusinaartumik pensionisialik § 9, imm. 2-mi pineqarsimappat, tamanna aamma § 13, imm. 5-imi atuarneqarsinnaavoq.

60-inik ukioqaleratik siusinaartumik pensionisiaqalersimasut pillugit.

Siusinaartumik pensionisialik 60-inik ukioqalinnginnermini siusinaartumik pensionisiaqalersinneqarsimappat aammalu tamatumunnga tunngatillugu sulisinnaassusia pillugu aalajangiisoqarsimappat, taamatut aalajangiisimaneq attatiinnerneqassaaq pineqartup 60-inik ukioqalereersimaneraniit, aammalu pineqartup utoqqalinermi pensionisiaqalernissaa tikillugu.

Siusinaartumik pensionisialik, 60-iliinginnermini siusinaartumik pensionisiaqartinneqalersimaguni, tunngaviatigut 60-iliisimanera pissutiginnarlugu aammalu utoqqalinermi pensionisiaqalernissap tungaanut naliliiffigineqaqqittariaqanngilaq. Aallaavigineqartorli allanngortinneqarsinnaavoq, arlaatigut nutaamik naliliisoqaqqinnissaanut pissutissaqartoqalersimassappat, takuuk § 17, imm. 4. Aamma naliliisoqaqqissinnaavoq siusinaartumik pensionisiaqartup sulisinnaassutsimi allanngorsimanera pissutigalugu naliliiffigineqaqqikkusussimassappat.

Siusinaartumik pensionisiaqartoq 60-iliisimappat, tamanna qaffasinnerusumik siusinaartumik pensionisiaqalernissamat kisiat toqqammavigissallugu naammanngilaq. Tamatumani pineqartup sulisinnaassusia ataavartumik appassisumiissimasariaqartassaaq, takuuk § 6.

60-inik ukioqalereersimasup siusinaartumik pensionisiaqalersinneqarpat

60-inik ukioqalereersimasup siusinaartumik pensionisiaqalerusulluni qinnuteqaateqarsimassappat, pineqartup sulisinnaassusia nalinginnaasumik kommunalbestyrelsimit nalilersuiffigineqassaaq. Tamanna toqqammavigalugu siusinaartumik pensionisiassai tunniunneqartalissapput. Tamatuma kingorna piffissap aalajangersimasup qaangiunnerani sulisinnaassusia pillugu nalilersuiffigineqassanngilaq, taamaattorli § 17, imm. 4 tunngavigalugu nutaamik nalilersuisoqarnissaa pissutissaqalersimasinnaassalluni.

60-inik ukioqalereernermini siusinaartumik pensionisiaqalersinnaanissaaq qinnuteqaatigineqarsimassappat tamatumani suli aallaaviussaaq, § 6 naapertorlugu ataavartumik sulisinnaajunnaarsimanissaaq pequtaasimassasoq, tamatumali saniatigut qinnuteqaateqartup sulisinnaassusia 0 – 75%-imiit annertussusilerneqarsimasariaqartoq, takuuk §§ 15-17.

Imm.2-mut

Nalilersueqqinnerup uppersisippagu sulisinnaassuseq suli taamatut isikkoqartoq aammalu siusinaartumik pensionisiaqartinneqarneq suli periarfissaasimassasoq, taava siusinaartumik pensionisiat allanngortinnagit ingerlaqqittoqarsinnaassaaq.

Aalajangersagaq imm. 3-mut atatillugu isigineqassaaq, tassani sulisinnaassutsip allannguuteqarsimanera pineqarmat.

Imm.3-mut

Nalilersueqqinnerup takutippagu siusinaartumik pensionisiaqartup sulisinnaassusia malunnaatilimmik allannguuteqarsimasoq, taava siusinaartumik pensionisiaqarnermi toqqammavigineqartoq apparlugu imaluunniit qaffallugu aaqqiisoqarsinnaassaaq.

Aalajangiisuujumaarporli ilumut kingullermik sulisinnaassutsip naliliiffigineqarneraniilli siusinaartumik pensionisiaqartup piginnaassusaa allannguuteqarsimansoq.

Assersuut:

Siusinaartumik pensionisiaqartoq siusinnerusukku 50 aamma 75%-it akornanni sulisinnaassuseqarsimappat, kisiannili nutaamik nalilersueqqinnikkut paasineqarsimappat sulisinnaassusia 25-50%-illu akornanni inissinneqarsimasariaqaraluartoq, taava tamanna pensionisarisassat allanngortinneqarnerinik nassataqartussaassaaq. Siusinaartumik pensionisartoq suli pensionisarnissamut piginnaatitaassaaq, tassami sulisinnaassusia 25-50%-it akornaniissimammammat.

Tamatuma kingunerisaanik pisartagarisai qummut aaqqiivigineqassapput.

Siusinaartumik pensionisiassat qaffanneqartussaasimassappata, taava aalajangiinnermiit qaammatip tulluuttup aallartinneraniit atuutilersinneqassaaq.

Imm.4-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, pensionisiaqarsimasup sulisinnaassutsimigut piginnaasai toqqammavigalugit aalajangiisimaneq tunngavissaarussimasoq, taava pisartagarisai unitsinneqassapput. Tamatumani aalajangiisuussaaq siusinaartumik pensionisiaqarnissaanut tunngaviusut atuukkunnaarsimassasut. Sulisinnaassutsip nutaamik naliliiffigineqarneratigut aalajangiiffigineqassaaq, ilumut siusinaartumik pensionisartinneqarsimasut suli tunngavissaqarnerisut.

Aalajangersagaq imm. 3-mut ataqatigiissillugu isiginiarneqartussaavoq, tassami siusinaartumik pensionisiaq appartinneqarluniluunniit qaffaallatsinneqarsinnaammammat. Imm. 4 naapertorlugu imaassimassappat siusinaartumik pensionisiaqartitsinissaq tunngavissaqarunnaarsimassasoq, taava pisartagaqarnermi tunngavissat peerussimammata pensionisiat unitsinneqassapput.

Assersuut:

Siusinaartumik pensionisialik siusinnerusukku 51-75%-ip akornanni sulisinnaassuseqarnikuusimappat, kisiannili nalilersueqqinnerup takutippagu sulisinnaassuseq 75%-it sinnerlugit qaffasissuseqalersimasoq, taava siusinaartumik pensionisiaqarsimasoq pisartagarisimasaminik pisinnaatitaaffeerutissaaq, taamatullu ilisimatinneqassalluni.

Siusinaartumik pensionisiaqartinneqartoq pensionisarisartakkaminik annaasaqaruni, taava siusinaartumik pensionisiaritinneqartartut ilisimatinneqarneraniit qaammatip tulliuttup naaneraniit unitsinneqassapput, takuuk § 37.

Imm.5-imut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq sulisinnaassuseq pillugu nalilersueqqittoqarnissaa pinngitsoortinneqarsinnaasooq, inuk pineqartoq § 9, imm. 2-mi taaneqartunut ilaasimassappat, tamatumali saniatigut takorloorneqarsimappat, ilumut sulisinnaassusia ilivitsumik imaluunniit ilaannakortumik pissarsiareqqinneqarsinnaasimassasooq. Tamatumunnga tunngaviusinnaapput nakorsaasersuinikkut teknologitigulluunniit periarfissat pitsannguuteqarsimaneri.

Tamatumani pinngitsoorneqarsinnaavoq ukiut 5-t qaangiunnerini nutaamik sulisinnaassutsip nalilersorteqqinneqarnissaa.

Pinngitsoorneqarsinnaanerinit patsisaavoq, piginnaangorsaaqqinnissaaq imaluunniit sulisinnaassutsimik nalilersuisariaqarneq § 9, imm. 2-mi pineqartut sulisinnaassuseqannginnerat pissutigalugu pinngitsoorneqarsinnaasimassappat, taava pisariaqarsimassanngilaq sulisinnaassusiat kingumut nalilersorteqqissallugu.

Imm.6-imut

Aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq Naalakkersuisut tassaasut nalilersuisarnerni nalilersueqqittarnernilu maleruagassanik, qanoq procent-inngorlugu piginnaasanik aalajangiisartussat. Taamatut aalajangiissuseqarnerannut tunngaviuussapput nalunaarutitigut maleruagassiarineqartut.

§ 14-mut

Imm.1-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq naqissusiillunilu, kommunalbestyrelsip siusinaartumik pensionisarnerni isumasioqatigiit tassaasut sulisinnaassuseq pillugu nalilersuisarlutillu nalilersueqqittartussasut.

Suliassaq paasissutissanik naammaginartumik ilaqartinneqarsimangippat, kommunimi siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnerni isumasioqatigiit paasissutissat aalajangiinissaminut pisariaqartitatik pissarsiariniarsinnaavaat.

Imm.2-mut

Aalajangersakkami suliassap paasissutissanik ilaqartinneqarnissaa piunasaqaataavoq. Siusinaartumik pensionisiaqarnernut tunngatillugu suliani kommunalbestyrelsip aalajangiisussaattillugu, paasissutissat ilanngullugit nassiuttartussaavaat.

Suliaq pillugu nalunaarusiaq tamakkiisoq nassiunneqassaaq, tassanilu qinnuteqaateqartup piginnaasai unammilligassaaalu nalunaarsorneqarsimassapput. Ilangunneqassapput pineqartup suliffissaqarniarnermut ilinniartitaanermullu tunngatillugit unammilligassai. Nalunaarusiami ilanngunneqarsimassapput ilinniartitaaneq suliffissatigullu periarfissanut tunngatillugu piginnaasat unammilligassallu. Tamatuma saniatigut nalunaarusiami allatorneqarsimassapput, kommuni qanoq iliuuseqarsimanersoq pineqartup piginnaasai annertusarumallugit.

Tamatuma saniatigut suliamut tunngatillugu paasissutissat, sullissisut nalunaarusiaannut ilanngullugit nassiunneqassapput. Tamatumani tunngavilersorneqarsimassapput sooq siusinaartumik pensionisiallip sulisinnaassusia ataavartumik apparnikuusimasooq. Oqaatigineqartut pisariaqartuuvoq sullissisumit suliarineqarsimassasut nassuiarneqarluni sooq sulisinnaassusia ataavartumik appassisumiilernikuusimanersoq.

§ 15-imut

Aalajangersagaq nutaajuvoq aammalu siusinaartumik pensionisiassat appasinnerpaat qanoq annertutiginerannik oqariartuuteqarluni.

Imm.1-mut

Aalajangersakkap naqissusiivigivaa, siusinaartumik pensionisiaqarniarlutik qinnuteqaateqartut aammalu 51%-ip 75%-illu akornanni sulisinnaassuseqartut appasinnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqartinneqartussaammata. Siusinaartumik pensionisiaqartup nalilersortissimmagu, sulisinnaassutsini 51%-ip aammalu 75%-ip akornanni inissisimasooq, taava appasinnerpaamik pensionisiaqartinneqassaaq, tamatumunngalu tunngaviusooq siusinaartumik pensionisiaqartoq arlaatigut sulisinnaassuseqarsimassasooq.

Imm.2-mut

Pisartakkat innuttaasunut 51-it aamma 75%-it akornanni naliliiffigineqarnermikkut sulisinnaassuseqartut inissinneqarsimasunut, taakkua siusinaartumik pensionisiarisartagaat ilivitsumut sanilliullugu affarmik annertussuseqarpoq.

Isertitarisimasat toqqammaveqarluni siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi tunniunneqartartoq tassaavoq tamakkiisumik pisartagaqarnissamut piunasaqaatigineqartut naapertorlugit tunniunneqartartoq. Siusinaartumik pensionisiaqartup pensionisiassat

tamakkerlugit pissarsiarinissaanut pisinnaatitaaffeqarsimangikkuni § 7 naapertorlugu naatsorsorneqarsimasut pissarsiarisinnaassavai.

Imm.3-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq naqissusiillunilu qanoq ilinikkut siusinaartumik pensionisiassaq appariartortinneqartussaansoq, tamatumani aalajangiisuulluni siusinaartumik pensionisiaqartup aammalu aapparisaatut katissimasaata, nalunaarsukkatut aapparisaata inooqataataluunniit isertitarisinnaasai sinnersimappassuk.

Pensionisiassap naatsorsorneqartarnera pillugu aalajangersagaq, manna tikillugu inatsisartut peqqussutaani atuussimasunut sanilliullugu eqaallisaaneruvoq. Tassami siusinnerusukkat akissaataasinnaasut assigiinngisitaarsinnaasartorujussuusimmata, tamatumani apeqqutaatillugu ilumut siusinaartumik pensionisiaqartoq kisermaajunersoq, imaluunniit katissimallugu aapparisaata inooqatigisaaluunniit qanoq annertutigisumik isertitaqarsimanerat apeqqutaatinneqartarsimamat.

Manna tikillugu maluginiarneqartarsimavoq ilumut aapparisaq, nalunaarsukkatut aapparisaq imaluunniit katissimallugu aapparisaq utoqqalinermit siusinaartumilluunniit pensionisiaqarsimanersoq il.il. Tamakku pissutigalugit aaqqissuussineq aqukkuminaatsorujussuusimavoq, taamaattumillu massakut siunnersuutigineqarluni siumut isigaluni pisartagaritinneqartut tamanut assigiiaartinniarneqassasut.

Tamatumani aalajangiisuussapput siusinaartumik pensionisiaqartup aammalu katissimallugu aapparisaata, nalunaarsukkamik aapparisaata inooqataataluunniit akileraarusigassatut isertitarisimasaat. Pisartakkat appartinneqassapput, tamatumani apeqqutaatinnagu isertitat sulinikkut, erniatigut isertitaanersut, soraarnerussutissianik suliffeqarsimaneq toqqammavigalugu katersisimanikkut pensionisiassaqartitaanikkulluunniit. Isertitat suugaluartulluunniit pineqarput, kisiannili pineqaratik pisortanit pensionisiat.

Aalajangersakkatigut ilanngullugu oqariartuutigineqarpoq, katissimalluni aapparisaq, nalunaarsukkatut aapparisaq imaluunniit inooqatigisap isertitarisimasaani siulliit 100.000 kr.-nit naatsorsuinermit isertitatut ilanngunneqartussaannimmata.

Imm.4-mut

Manna tikillugu maleruagassiaasimasuni arlaatigut atorunnaarsitsinissamut killiliussaqaq allaqqanikuusimavoq, imatut paasillugu siusinaartumik pensionisiassat atorunnaarsinneqannginneranni oqariartuutigineqarluni qanoq allatigut isertitaqartoqarsinnaanersoq. Atorunnaarsitsinissamut tunngatillugu aalajangersakkat ilaatigut imatut ilusilersugaavoq, saniatigooqartarsimagaanni tamatuma saniatigut ingerlaannartumik maluginiarneqarsinnaanera ajornarsinnaasarmat, ingammik siusinaartumik pensionisiat qaffanneqarsimassappata.

Siusinaartumik pensionisiarisartakkat qaffanneqarnerat imatut kinguneqarsinnaavoq, tamatuma kingunerisaanik arlaatigut killissarititaasimasoq angoriaasaaraanni, taava siusinaartumik pensionisiassat eqqarsaatigalugit killissarititap angunaveersaarnissaa ajornartorsiutaaneruleriartortarmat, tassalu imatut paasillugu siusinaartumik pensionisiaqartup saniatigooqarsinnaanera ajornarnerulertarluni, taamaattumillu saniatigooqarsinnaasarnissaa aamma orniginarpallaarneq ajorluni.

Taamaattumik aalajangersimasumik killissarititap atorunnaarsinneratigut siusinaartumik pensionisiallip saniatigooqarnera pensionisiassap qaffaallatsinneqarnera pissutigiiinnarlugu sunnerneqarnaviannigilaq. Taamaasiornikkut soorlu ilaatigut apparinnermi aporfiulersartut pinngitsoortinniarneqarsinnaalissapput, tassami akileraarutitigut qummut isertinneqarsinnaasut killissarititaata atorunnaarsinneratigut, inatsisip oqariartuutigisimassappagu killissarititaq aalajangersimasumik killilerneqarnikuusoq.

§ 16-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq aammalu pensionisiarineqartussat erseqqissaassutigalugit, tamatumani innuttaasut akunnattumik pensionisiassaqaalersinneqarsimasut.

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarsimavoq, siusinaartumik pensionisialinnut aammalu 26%-ip 50%-illu akornanni pensionisiassaqartinneqartut tassaammata akunnattumik pensionisiaqartinneqartartussat. Siusinaartumik pensionisiaqartinneqartup naatsorsortissimmamagu sulisinnaassutsini 25%-t aammalu 50%-it akornaniissimassasoq, taava akunnattumik pensionisiaqartitsisarnermi pissarsiassaq tunniunneqartussaasimassaaq, naliliinikkummi uppernarsineqarsimammat siusinaartumik pensionisiassaqartinneqartoq akunnattumik sulisinnaassuseqarsimassasoq.

Imm.2-mut

Akissaatit pineqartut innuttaasunut 26%-p aammalu 50%-ip akornanni sulisinnaassuseqartutut naliliiffigineqarsimasunut tunniunneqartussaavoq. Taannalu qaffasinnerpaamik pensionisiarineqarsinnaasumiit 2/3-lit missaanik annertussuseqarluni.

Isertitat toqqammavigalugit siusinaartumik pensionisiaqarsinnaatitaaneq, taaneqartut toqqammavigalugit aningaasaqartinneqartarpoq, tamatumani siusinaartumik pensionisiaqarnissamut piumasaqaatit naammassineqarsimappata. Siusinaartumik pensionisiaqarsinnaanissamut piumasaqaatit naapertorlugit tamakkiisumik isertitaqarsinnaasimannigikkaanni, taava § 7 tunngavigalugu tunniunneqarumaarlutik.

Imm.3-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq, tassuunatigullu naqissusiivigineqarsimalluni siusinaartumik pensionisiassaq qanoq iliorluni annikillisaavigineqarsinnaanersoq, tamatumani apeqqutaalluni

siusinaartumik pensionisiaqartoq, katissimallugu aapparisa, nalunaarsukkatut aapparisa inooqatigisaaluunniit aalajangersakkani allaqqasut sinnerlugit isertitaqarsimanersut.

Siusinaartumik pensionisiassap naatsorsorneqartarneranut tunngatillugu aalajangersagaq siusinnerusukkat inatsisartut peqqussutaani atuussimasumut sanilliullugu pisariillisarneqarsimavoq. Tassami siusinnerusukkat pisartakkatut annertussuserineqarsinnaasut arlaqarnerusimaqaat, apeqqutaatinneqartarsimammat ilumut siusinaartumik pensionisiaqartoq kisimiittuunersoq, aammalu katissimasaminik, nalunaarsorneqarsimasumik inooqatigisaminilluunniit aappaqarsimaguni taakkua isertitaqarnerat aalajangiisooqataatinneqartarmata.

Manna tikillugu isiginiarneqartarsimavoq ilumut aapparisaq, nalunaarsukkatut katissimasaq katissimasarluunniit ilumut utoqqalinermit siusinaartumilluunniit pensionisiaqarsimanersut il.il. Tamakku aqunniarnerat ajornakusoortorujussuusarsimavoq, taamaattumillu massakut siunnersuutigineqarsimalluni, siumut isigaluni pisartagaq ataasiusoq tamanut toqqammavigineqartassasoq.

Tamatumani aalajangiisuussaaq siusinaartumik pensionisiaqartup, katissimallugu aapparisaata inooqatigisaataluunniit tamakkiisumik isertitarisaat.

Ilaanngaassisoqartarumaarpoq, tamatumani apeqqutaatinnagu sulinermit, erniatigut isertitanit, assigiinngitsutigut sulinikkut pensionisiassanit imaluunniit allatut isertitaasimanersut, tassani kisimi pineqanngillat pisortanit pensionisiassatut isertinneqarsimasut.

Aalajangersakkatigut ilanngullugu oqariartuutigineqarpoq, katissimallugu aapparisa, nalunaarsukkatut aapparisa imaluunniit inooqatigisap isertitarisimasaani siulliit 100.000 kr.-nit naatsorsuinermit isertitatut ilanngunneqartussaannngimmata.

Imm.4-mut

Manna tikillugu inatsisitigut aalajangersarneqarsimasuni, annaasaqarnissaq eqqarsaatigalugu killissarititaq aalajangersimasuusimavoq, imatut paasillugu siusinaartumik pensionisiaq annaaneqassasoq, inatsimmi oqariartuutigineqartut naapertorlugit anginerusumik isertitaqarsimappat. Killissarititat aalajangersimasut toqqammavigissallugit atorumaassimassapput, saniatigut b-tut isertitarineqarsinnaasut sunnerneqaatigisinnaagaat ingammik siusinaartumik pensionisiassaq qaffaavigineqartussanngorsimassappat.

Siusinaartumik pensionisiassaq aalajangersimasumik killissaliisimanikkut imatut kinguneqassaaq, siusinaartumik pensionisiaasoq b-tut isertitat annertusiartornerat toqqammavigalugu milliartupilooriartortussaassammat. Taamaasilluni siusinaartumik pensionisiallip b-tut isertitaqarnermigut pensionisiassaminik annaasaqaraluttuinnarsinnaavoq, tamatumali kingunerisaanik saniatigut isertitaqarsinnaanissaq orniginarunnaarlunilu suujunnaarsimassalluni.

Aalajangersimasumik qummut killissap atorunnaarsinneratigut, tamatuma kingunerisaanik siusinaartumik pensionisiallip pensionisiaasa qaffanneqarneratigut b-tut isertittagaasa sunniuteqapiluttarnerat sunnerneqartarunnaassapput. Tamatumuuna aapparinnermi ajornartorsiutaalertut ilaat peerneqassaaq, akileraartarnermilu killissarititatut inissisimasup sunniuteqapiluttarnera peerneqassalluni.

§ 17-imut

Aalajangersagaq nutaajuvoq pensionisiassallu inunnut qaffasinnerpaamik pisartagaqartinneqartunut annertussusissaa oqariartuutigalugu.

Imm.1-mut

Aalajangersakkap naqissusiivigivaa, siusinaartumik pensionisiaqarniarlutik qinnuteqaateqartut aammalu 0%-imiit 25-t tikillugit sulisinnaassuseqartut qaffasinnerpaamik pensionisiaqartinneqassammata.

Siusinaartumik pensionisialik naliliiffigineqarnermigut 0 – 25%-imik sulisinnaassuseqarsimassammata, pensionisiassaq qaffasinnerpaaq tunniunneqartassasoq. Tamatumunnga pissutaavoq pineqartoq annikitsuinnarmik sulisinnaassuseqartut naliliivigineqarsimammata.

Imm.2-mut

Aalajangersakkat naqissusiivigivaa, siusinaartumik pensionisialimmut pisartagaritinneqartoq 109.000 kr.-iussasoq. Pisartagarisag inunnut sulisinnaassutsimikkut 0 – 25%-imik naliliivigineqarsimasunut tunniunneqartartussaavoq.

Isertitat apeqqutaatillugit siusinaartumik pensionisjaritinneqartartup annertussusaa oqaatigineqartut annertutigivoq, tamatumani siusinaartumik pisartagaqalernissamut katersat tamakkerneqarsimappata. Siusinaartumik pensionisiallip pisartagarineqarsinnaasut tamakkerlugit pisinnaatitaasimassanngikkuni, tamatuma nassatarisaanik § 7 naapertorlugu naatsorsuineq tunngavigalugu tunineqartassaaq.

Imm.3-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq naqissusiillunilu qanoq periuseqarluni siusinaartumik pensionisiassaq, siusinaartumik pensionisiallip, aappaqaruni aapparisaata, nalunaarsukkamik aapparisaata inooqatigisaataluunniit akileraarutitigut isertittarsisimasaat killissarisitaasut sinnersimappagit appariartortinneqartussaansoq.

Pensionisiassap annertussusissaanut tunngatillugu aalajangersagaq pisariillisarneqarsimavoq inatsisartut peqqussutaatigut malittarisassanut siornatigut atuussimasunut sanilliullugu. Tassami siusinnerusukkut pisassatigut killiffissat amerlanerujussuusimapput, tamatumani

apeqqutaatillugu siusinaartumik pensionisialik kisermaajunersoq, katissimallugu nalunaarsukkatulluunniit aapparisa inooqatigisaluunniit isertitaqartarnersoq imaluunniit naamik.

Manna tikillugu aalajangiisuutinneqartarsimavoq inooqatigisaq katissimasarlunniit ilumut utoqqalinermit siusinaartumilluunniit pensionisisarnermigut isertitaqarnersoq il.il. Tamakku tamarmik allaffissornerujussuarmik nassataqartarsimapput, taamaattumillu massakut siunnersuutigineqarluni siunissami tamanut toqqammavissat assigiaartinneqarnerulissasut.

Aalajangiisuujumaarporli siusinaartumik pensionisiallip aappaqarsimagunilu aapparisaata, nalunaarsukkamik aapparisaata inooqatigisaataluunniit qanoq akileraarusersugassanik isertitaqarsimatiginerannik. Ilanngaassisooqartarumaarpoq, tamatumani apeqqutaassanngimmat sulinikkut, erniatigut, pensionisianik katersisimanikkut imaluunniit allatigut isertitaqartoqarsimarnersoq. Ilanngunneqanngitsutuaasusaapput pisortanit pensionisiat.

Ilanngullugu aalajangersakkatigut oqariartuutigineqarpoq, katissimallugu aapparisaap, nalunaarsukkamik aapparisaap imaluunniit inooqatigisap isertitaasa siulliit 100.000 kr.-nit, ilanngaassinissaq siunertaralugu naatsorsuinermit ilanngunneqartussaannngimmata. Taamaattorli siusinaartumik pensionisiaqartup pisartagarineqartup anginerpaap 20%-anik minnerpaamik tunineqartussaavoq, isertitarineqarsimasut katissimallugu aapparisaap, nalunaarsukkamik aapparisaap imaluunniit inooqatigisap isertitarisimappagit, taannalu 400.000 kr.-nit inorlugit ukiumut isertitaqartarsimassappat. Siusinaartumik pensionisiassat atorunnaarsinneqassapput aappariit isertitarisaat 400.000 kr.-niniit annertunerusimappata, naak siusinaartumik pensionisiaqartoq nammineerluni isertitaqarsimanngikkaluartoq.

Imm.4-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisialik nammineerluni sulinermigut 80.000 kr.-nit sinnerlugit isertitaqartarsimaguni taava sulisinnaassutsiminik nalilersuiffigineqaqqissasoq.

Aalajangersagaq ilanngunneqarsimavoq siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq eqqunneqarsimammat, innuttaasut ataavartumik sulisinnaassutsimikkut killilimmik pisinnaasaqalersimanagerat tunngavigalugu. Qaffasinnerpaamik pensionisiassaq inunnut 0 – 25%-imik sulisinnaassuseqartunut tunniunneqartartussaavoq. Siusinaartumik pensionisialik 80.000 kr.-nini isertitaqarsimassappat, tamanna ersiutaavoq siusinaartumik pensionisialik 25% sinnerlugu sulisinnaassuseqarsimassasoq. Taamaattumik siunnersuutigineqarpoq, sulisinnaassusia nutaamik nalilersuiffigineqaqqissasoq, sulisinnaasimagamimi 80.000 kr.-nini isertitaqarsinnaasimammat.

Sulinikkut 80.000 kr.-nit isertinneqarsimappata, siusinaartumik pensionisiat killiliivigineqarallassapput, tassami pineqartoq 80.000 kr.-nini saniatigut isertitaqarnikuusimammat. Tamanna imatut paasineqassaaq, arlaatigut suli

isertitaqqittarsimaguni, taava siusinaartumik pensionisierineqartut naliliisoqaqqinnissaa tikillugu allanngortinnagit tunniunneqartarallassapput. Sulisinnaassusiali nalilersuiffigineqaqqereerpat, siusinaartumik pensionisialik suli qaffasinnerpaamik pisartagaqartiinnarneqanngikkuni, appasinnerusumut inissiivigineqassaaq, takukkit §§ 15 aamma 16.

Sulinikkut isertitatut isigineqassapput siusinaartumik soraarnerussutisiaqartup sulinermigut isertitarisai. Assersuutigalugu ileqqaagaqarnissaq siunertaralugu erniatigut isertitat ilanngunneqaratillu sulisinnaassutsip naliliiffigineqaqqinneranut atatillugu tunngavigineqarsinnaanngillat.

Maluginiaqquneqassaaq katissimasamik, nalunaarsortinnikkut inooqateqarnikkulluunniit aappaartoqarsimassappat, taakkuli isertitarisaat pineqarsimassappata nutaamik nalilersueqqittoqartariaqassanngimmat. Katissimallugu allatigulluunniit inooqatigalugu aapparisaq isertitarisimasai imm. 3-mi taaneqartutut kisiat sunniuteqarsinnaatitaapput.

Imm.5-imut

Manna tikillugu maleruagassaasimasuni saniatigut isertitat pissutigalugit atorunnaarsitsisoqartarsimavoq, imatut paasillugu siusinaartumik pensionisiassaq atorunnaarsinneqarallassaq, tamatumani siusinaartumik pensionisialik inatsimmi oqariartuutigineqartut naapertorlugit anginerusumik. Aalajangersimasumik killiliisarnerup ajoqutigivaa, tamanna b-tut eqqarsaatigalugit pensionisiassat qaffanneqarneri tunngavigalugit aamma pensionisiassat milliartortinneqartarmata.

Siusinaartumik pensionisiassat qaffaavigineqarnerisigut, killissarititaq aalajangersimasooq anguneqaraangat, aammali isertitat b-usimanagerat apeqqutaatinnagit, pensionisiassat sakkortusiartortumik annikilliartupiluulertarmata, taamaasillunilu imminut pilersueqataanissamut isuma suujunnaarsinneqartarluni.

Taamatut qummut killigititassatut aalajangersakkat peerneqarneratigut, taava siusinaartumik pensionisiassat b-tut soorlu pensionisiassat qaffaavigineqarnerisigut taakkua akerlianik milliartupiloortinneqalertarnerat pinngitsoorneqarsinnaassaaq. Tamatumuuna aappariinnermi ajornartorsiutaalersartut ingalassimaarneqarsinnaassapput, tassami akileraarusersugassatigut killigititat iluanni periarfissat sunnerneqartarmata, inatsimmi killigititassaq aalajangersimasooq taaneqarsimagaangat.

§ 18-mut

Taanna malittarisassanik manna tikillugu atuussimasunik allannguineruvoq. Manna tikillugu siusinaartumik pensionisiassat tunniunneqartartut ulluinnarni inuuniutit akimikkut nikittarnerat toqqammavigalugit aaqqiivigineqartarsimapput (forbrugerprisindeks). Siunissami siusinaartumik pensionisiassatigut akissaatissat aningaasat pisissutaasinnaassusiat (reguleringsprisindeks) toqqammavigalugu aaqqiivigineqartalissapput.

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiassaq aningaasat pisissutaasinnaassusiat toqqammavigalugit aaqqiivigineqartalernissaat. Tamatuma aamma malitsigissavaa, siusinaartumik pensionisiassaq aaqqiivigineqartassammat, 1. julimiit qaammatini 12-ni kingullerni aningaasat pisissutaasinnaassusiat toqqammavigalugu, akissaatit 1. januarimi aaqqiivigineqartalernissaat.

Imm.2-mut

Aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq Naalakkersuisut akit pisissutaasinnaasut nalingat 1. januarimi saqqummiuttassammasuk. Kisitsisit tamakku isumaginninnikkut inatsisinut sunniuteqartartussat Namminersorlutik Oqartussat quppersagaani ersersinneqartassapput.

§ 19-mut

Aalajangersakkatigut nutaajuvoq naqissusiivigineqarlunilu alloriarnermut tunngatillugu immikkut pisoqartussaanerani, tamatumanilu siusinaartumik pensionisialik appasinnerpaamik imaluunniit qaffasinnerpaamik pensionisiaqarluni inissisimasuusup suliffissamut innersuunneqarsimasinnaanngiffiani, qaffasinnerpaamik pensionisiaqartitsisoqartarsinnaassammat, naak siusinaartumik pensionisialik tunngaviatigut taamatut pisinnaatitaaffeqartussaanngikkaluortoq. Aalajangersakkatigut periarfissiissutigineqarpoq piffissami aalajangersimasumi killilimmik qaffasinnerpaamik pensionisiaqartitsisinnaasalernissaq. Taamatut aaqqiisariaqarneq allatut ajornartumik taamaasiortariaqarnertut isigineqassaaq, immikkullu pisoqartillugu aatsaat pisartussatut isigineqassalluni.

Aalajangersakkatigut ammaassissutigineqarpoq, ukioq ataaseq tikillugu qaffasinnerpaamik pensionisiaqartitsisinnaanissaq ammaanniarlugu. Tamatumuuna assersuutigalugu periarfissanngussaaq assersuutigalugu qaammatini 3-ni atuuttussamik qaffasinnerpaamik inissisimagallarnissap nalunaarutigineqarsinnaasarnissaa. Taamaattumik qaffasinnerpaamik pensionisiaqarallarnissaq imaanngilaq ukioq ataaseq tamatigut pigisassanngorlugu aningaasaliissutigineqartassasoq.

Aalajangersakkatigut naqissusiisoqarpoq, kommunalbestyrelsi pisussaaffeqartoq ataavartumik misissuiffigissallugu imaluunniit misilissallugu pineqartunut naapertuuttunik suliffissarsititsiniarsinnaasarnissaq.

Arlaatigut tunngavissaqarsorineqarpat piffissami siumut aalajangersimasumi annertunerpaamik siusinaartumik soraarnerusutisiaqartitsisoqarsinnaasooq, tamanna siunertaralugu piffissap suli atuuffiusup naannginnerani tamanna pillugu aalajangiisoqartussaassaaq.

§ 20-mut

Aalajangersagaq pisoqaavoq ingerlateqqiinnarneqarsimallunilu.

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqalernissamut aalajangiinerni, tamatuma annertussusissaa naatsorsorneqartassasoq akileraarusigassatigut pensionisiaqalernerup kingorna isertitarisassatut naatsorsuutigisai toqqammavigalugit. Tamanna imatut paasineqassaaq, pensionisiaqalernissaq tikillugu isertitarisimasat qanoq annertutigisimanerat, pensionisiassap naatsorsorneqarnerani apeqqutaatinneqassanngimmata.

Imm.2-mut

Aalajangersakkatigut erseqqissaassutigineqarpoq, isertitassat akileraarusigassat qanoq annertutigiumaarnernik taggissisimaneq. Taakkua imm. 1 toqqammavigalugu pensionisiassap qanoq annertussuseqarnissaanut aalajangiisuussapput. Naatsorsuinikkut tagginneqassapput siusinaartumik pensionisiaqalereernerup kingorna aammalu ukiup tulluuttup naanissaata tungaanut qanoq annertussuseqarnissaanik missingersuisimaneq toqqammavigalugu, ukiumoortumik isertitassatut naatsorsorneqarnerisigut. Soorlu siusinaartumik pensionisiaqartoq ukiup ingerlanerani siusinnerusukkut ilanngunneqarsimanngitsunik allatigut isertitaqartalersimaguni, taava § 21 naapertorlugu siusinaartumik pensionisiassat naatsorsuiffigineqaqqissapput, ingammik isertitatigut toqqammavissat allaanerulingaatsiartussaasimassappata. Siusinaartumik pensionisialik § 33 naapertorlugu pisussaaffeqarpoq ilisimatitsissalluni inuttut isertitanut tunngatillugu minnerunngitsumik pensionisiat annertussusaanut allannguutaasinnaasut pillugit ilisimatitsisarnissaminut.

§ 21-mut

Aalajangersagaq manna tikillugu malittarisassaasimasunik allannguineruvoq, tassami imm. 2-mi naqissusiivigineqarsimammat, siusinaartumik pensionisiat allanngortinneqassasut siusinaatumik pensionisiaqartup inuttut aningaasatigulluunniit atugaasa malunnaatilimmik allannguuteqarsimassagaluarpata. Manna tikillugu piumasaqaatigineqartarsimavoq allannguutit ataavartuusimasariaqartut.

Imm.1-mut

Ukiut tamaasa siusinaartumik pensionisiassat aaqqiivigineqartassapput qulakkeerumallugu siusinaartumik pensionisiat arlaatigut isertitarineqarsimasut toqqammavigalugit aaqqiissuteqarfigineqartarnissaat. Aaqqiissuteqarneq ukiup siuliani naatsorsuiffigineqarsimasumit kingullermit ukiumoortumik akileraarusigassanik isertitaqarsimaneq toqqammavigalugu pisassaaq. Imatut tamanna paasineqassaaq, 1. januar 2016-imi siusinaartumik pensionisiliariligassaq, 2014-mi akileraarusigassatut isertitarineqarsimasut tunngavigalugit aaqqiivigineqassallutik.

Imm.2-mut

Siusinaartumik pensionisiaqartup inuttut imaluunniit aningaasatigut atugarisai ukiup ingerlanerani malunnaatilimmik allanngorsimassagaluarpata, siusinaartumik pensionisiassa aaqqiivigineqassaaq. Tamanna assersuutigalugu pisariaqalersinnaasimassaaq arlaatigut isertitarisimasat, pisortanit pensionisiarisimasat eqqaassanngikkaani, katissimallugu inooqatigaluguluunniit aapparispap toqkukut qimagunneratigut imaluunniit aappariinneq unitsinneqarluni avinnermik kinguneqarsimassappat. Tamanna § 33 naapertorlugu siusinaartumik pensionisialik pisussaaffeqarpoq kommuni arlaatigut malunnaatilimmik inuttut isertitatigulluunniit allanngortoqarsimatillugu nalunaaruteqarnissaminut.

Imm.3-mut

Inatsisartuni inatsimmi § 26 atuarneqarsinnaapput naartunermut, erninermut meerarsiartaarnermullu tunngatillugu sulinngiffeqartarnermut ullormusiaqarnermullu pisortanit aningaasaliissutigineqartut pillugit qanoq aalajangersaasoqarsimanersoq. Siusinaartumik pensionisialik arlaatigut saniatigooqarluni sulisarsimappat, erninerminut tunngatillugu sulinngiffeqartussaataavoq, taamaattumillu sulinngiffeqarnermi nalaani nalinginnaasumik isertitaqarsinnaanaviarani. Tamatumani pisariaqarsimassaaq sulinngiffeqarnerani siusinaartumik pensionisiarisai qaffasinnerusumut aaqqiivigineqarnissaat.

Siusinaartumik pensionisiarineqartartut annaasaqaatit toqqammavigalugit pissarsiassatut naatsorsuutigineqartut toqqammavigalugit aaqqiivigineqassapput, piffissamimi pineqartumi pineqartoq sulisinnaasimanaviannngimmat.

Siusinaartumik pensionisialik sulisitsisuminit piffissami pineqartumi akissaasorsorneqarsimassappat, taava tassanga pissarsiarisai siusinaartumik pensionisianit ilanngaassutigineqassapput, taamaasillunilu marloqiusamik akissarsisoqarnissaa pinaveersaartinneqassalluni.

§ 22-mut

Imm.1-mut

Siusinaartumik pensionisiallit aammalu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni ataavartumik najugaqartuusut, qaammammi nuuffigisaani qaammatillu tulliani akissaataat allanngortinneqaratik ingerlatiinnarneqassapput, tamatumali kingorna qaffasinnerpaamik pensionisiarineqartartut 20%-inik pisartagaqartoqarsinnaasassalluni, takuuk § 17.

Siusinaartumik pensionisialik katissimasaminik inooqatigisaminilluunniit aappaqarsimappat aammalu taanna siusinaartumik pensionisiaqartuusimappat, taava taanna kisermaatut siusinaartumik pensionisiaqartinneqarsinnaasassaaq, takuuk § 4, imm. 2. Aaqqiissut tamanna

siusinaartumik pensionisialimmut aammalu ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmut nuussimasumut aammalumi aapparisaanut naapertuunnerpaattut isigineqartariaqarpoq.

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarsimavoq, siusinaartumik pensionisiaqartinneqartup isumaginninnikkullu angerlarsimaffimmut nuutsinneqartup siusinaartumik pensionisiarisimasamit apeqqutaatinnagu allanik isertitaqarsimasinnaanera 20%-inik pissarsiaqartinneqartarnissaa naapertuunnerpaassasoq.

Imm.2-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiallit aammalu akileraarusersugassanik saniatigooqartut, isumaginninnikkut angerlarsimaffinni najugaqarnerminni akiliuteqartussaataasassasut. Tamatumani anginerpaamik saniatigut akileraarusersugassatut isertitarisimasat 60%-tit nalinginik akiliisoqartarsinnaavoq, tassunga ilanngullugit Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarneq pillugit Aalajangersakkat naapertorlugit isertitaasimasut.

§ 23-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarsimavoq, siusinaartumik pensionisiat allannguuteqarsinnaanaviannngitsut, pineqartoq nunatsinni imaluunniit nunatta avataanni napparsimavimmi uninngatinneqarneratigut.

§ 24-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiassat angissutsimikkut sunnerneqarnaviannngitsut siusinaartumik pensionisialik eqqartuussinikkut aalajangiinikkut isertitsivimmiittussanngortinneqarsimassappat.

Siusinaartumik pensionisialik eqqartuussiviit aalajangiinerisigut paarigallagassanngortinneqarsimasoq, taamaattorli pasitsaassutigineqartoq pillugu suli eqqartuunneqarsimanngitsaq, piffissami tamatumani siusinaartumik pensionisiallip pensionisiarisaanut sunniuteqarnaviannngilaq.

Tamanna aatsaat pensionisiarisartakkat eqqarsaatigalugit malunniutissaaq eqqartuussisoqareerneratigut, takuuk § 25.

§ 25-mut

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, pineqartup siusinaartumik pensionisiarisartagai allannguuteqarnaviannngitsut, pineqartoq qaammatit 4-t tikillugit isertitsivimmiittussanngortinneqarsimaneratigut. Aalajangiisuujumaarpoq, qanoq

eqqartuussinikkut aalajangiisoqarsimanersoq, tamatumani imaassimappat qaammatit 4-t ataallugilluunniit pineqaatissiisoqarsimassasoq.

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiarineqartartut allannguuteqartinneqassanngitsut, pineqaatissiinermi qaammatit sisamat tikillugit isertitsivimmiittussanngortitsisoqarsimassappat.

Imm.2-mut

Aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqartinneqartoq pisartagassai qaammammi nuuffigisaani tullianilumi allanngortinnagit tunniunneqartartussaasut. Tamatuma kingorna siusinaartumik pensionisialik tarnikkut napparsimasut uninngaviannut, imaluunniit eqqartuussinerup aalajangiineratigut Danmarkimi nunatsinniluunniit isertitsivimmut qaammatit 4-t sinnerlugit unitsinneqarsimasussanngortinneqarsimassappat, pensionisiassat qaffasinnerpaat aallaavigalugit taakkua 20%-iinik annertussusillit tunniunneqartalissapput. Siusinaartumik pensionisialik piffissami siumut aalajangersimanngitsumi Danmarkimi Pinerluttaalisitsisarnermi isumaginniffiup ataani tamanna imatut kinguneqartussaassaaq, siusinaartumik pensionisiaritinneqartoq qaammammi nuuffiusumi tulliuttumilu allannguuteqartinngagit pissarsiarisinnaassagai. Tamatuma kingorna siusinaartumik pensionisiaritinneqartartut qaffasinnerpaaffissaat toqqammavigalugit taakkua 20%-ii naapertorlugit tunniunneqartalissapput, tassami eqqartuussinermi aalajangiisoqarsimanngimmat qaammatit 4-t tikillugit isertitsivimmiititsisoqarniarnersoq, takuuk imm. 1.

Imm.3-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq siusinaartumik pensionisianit ilanngaassisoqassasoq, tamatumani pisortat sinnerlugit akissarsiassanik, kaasarfimmiussanik imaluunniit sulinikkut isertitanik siusinaartumik pensionisialik imm. 2 naapertorlugu pissarsiaqartinneqartarsimassappat.

Taamaattorli siusinaartumik pensionisialik imatut akissarsiaqartassasoq, siusinaartumik pensionisisarnermi 20%-iinik nalillit pinngitsoorani pissarsiarisassagai. Aalajangersakkatigut siunertarineqarpoq, siusinaartumik pensionisialik napparsimavimmi isertitsivimmiluunniit uninngatinneqarnermini pisortanit marloqiusanik isertitaqarsinnaatitaassanngimmat. Tamatumunnga pissutaavoq, siusinaartumik pensionisiallit aammalu arlaatigut inissinneqarsimasut, paaqqutarineqartunut allanut sanilliullugit aningaasarsiormikkut pitsaanerusumik pineqartariaqanngimmata. Taamaattorli qulakkeerniarneqartassaaq, siusinaartumik pensionisiallit minnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi qaffasinnerpaamik akissaatip 20%-ianik isertitaqarsinnaatitaasarnissaat.

Imm.4-mut

Aalajangersakkatigut takuneqarsinnaavoq siusunaartumik pensionisiat pisartagarineqaaqqilissasut isertitsivimmiit il.il. imaluunniit napparsimavimmiit angerlartinneqarnermiit qaammatip pineqartup aallaqqaataanniit. Siusinaartumik pensionisiarineqartartut angissusaat inissiinginnermi angissusaatulli annertussuseqartinneqaannassapput.

§ 26-mut

Aalajangersakkatigut manna tikillugu atuussimasut ingerlateqqinneqarsimapput.

Imm.1-mut

Angajoqqaat pisussaapput marluullutik meerarisaminnik pilersuinissaminnut. Imatut paasillugu, angajoqqaat meeqqaminnut pilersuisussaataapput, tamatumanilu apeqqutaanngimmat meeraq nammineq imaluunniit angajoqqaat arlaani najugaqartuunersoq. Angajoqqaat qanorluunniit inissisimagalarunik meeqqaminnik pilersuisussaataapput. Meeqqanut tapisiat tunniunneqartarnerannut aalajangiisuvoq, siusinaartumik pensionisiaqartinneqartup pisussaaffigisimaneraa meeqqaminut pilersueqataasussaalluni.

Meeqqanut tapeq tunniunneqartassaaq apeqqutaatinnagu ilumut siusinaartumik pensionisiallip meeraq najugaqatigineraa imaluunniit naamik. Tamatuma kingunerisaanik ”pisussaaffeqarneq” perorsaanermut matussusiisussatut imaluunniit meeqqamut angajoqqaap aappaanut akiliuteqarnertut isumagineqarsinnaassapput. Tamatumunngali aalajangiisuussaaq pilersuisussaataanermut pisussaaffilerneqarsimaneq. Kommuni misissuinerminut atatillugu aamma nalilersortissinnaavaa ilumut siusinaartumik pensionisialik meeqqamut tapeqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnersoq.

Tamatuma saniatigut aalajangersakkap qulakkeerpaa, meeqqanut tapit meeqqap 18-iliinissaata tungaanut tunniunneqarsinnaasassasut.

Imm.2-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, meeqqap tapiinik tunniussisarneq pisassasoq, meeqqanut akiliutit il.il. inatsisartut peqqussutaa toqqammavigalugu taamatullu meerarsiartaarnermut aalajangersakkat toqqammavigalugit meeqqanut tapit tunniunneqartassasut. Nalinginnaasumik akiliuteqarfigineqartussat angajoqqaajusup aappaanut, imaluunniit aamma inuinnaat akornanni il.il. aaqqiinikkut angajoqqaarsiaasunut tunniunneqarsinnaapput, tamatumuuna meeqqanut akiliutit pillugit aalajangersaasoqarsimassappat.

§ 28, imm. 4 naapertorlugu tamanna imannak paasineqassaaq, meeqqanut tapeq tunniunneqartussaammat, meeqqanut akiliutit il.il. pillugit aalajangiisoqarsimanagera tunngavigalugu, tamatumani meeraq siusinaartumik pensionisiaqartumi najugaqartuusimassanngippat.

Imm.3-mut

Aalajangersakkap naqissusiivigivaa meeqqanut tapip pissarsiarineqarsinnaanissaanut piunasaqaataasoq, siusinaartumik pensionisiaqartoq ilumut nunatsinni najugaqartuunersoq. Aalajangersimasumik najugaqarfik tassaavoq (ineqarluni) najugaqarfigisaq nalinginnaasumik unnuiffigineqartartumik, tamatumani sulinnigiffeqarneq, sulinermut tunngatillugu angalaneq, napparsimaneq imaluunnit assigisaatigut pissuteqaannarluni qimaqqasaq. Allaqqasut naapertorlugit tassani nammineq pisatarisat inissimasussaapput.

§ 27-mut

Tamatumani manna tikillugu aalajangersagaasimasut allanngortillugit ingerlateqqinneqarput. Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq meeqqanut tapit atorunnaarsinneqartassasut meeraq pineqartoq sulinermigut isertitarisai meeqqanut tapiissutiniit 3-aammik annertussuseqalersimappata. Aalajangersagaq taanna peerneqarpoq.

Meeqqanut tapit imm. 1, nr. 1 naapertorlugu atorunnaassapput, meeraq meeqqanik inuusuttuaqqanillu ikiorsiisarnermut Inatsisartut peqqussutaat toqqammavigalugu pineqartoq angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimappat.

Imm. 1, nr. 2 toqqammavigalugu meeqqanut tapeq atorunnaassaaq, meerarisaq ilinniagaqarnersiutitigut nammineq isertitaqalernikuusimappat.

Imm. 1, nr. 3 naapertorlugu meeqqanut tapeq peerneqassaaq, meerarisaq nammineerluni angajoqqaanngorsimappat imaluunniit katissimappat, tamatumali kingunerisaanik katissimasaminut pilersueqataasussanngorsimappat.

Maluginiaqquneqassaaq meeqqamut tapisiap atorunnaarneratigut, siusinaartumik pensionisiaqartup angajoqqaatut pilersuisussaataani akilersuisussaataani iluunniit annaanaviangimmagu.

§ 28-mut

Aalajangersagaq tassaavoq malittarisassanit pioreersunit allanngortitsinani ingerlatitseqqineq. Manna tikillugu aalajangersagaq nalunaarutitut pissuseqarnikuusimavoq, matumanilu inatsimmut ilanngunneqarsimalluni.

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq meeqqanut tapisiap angissusaa, tassaammat ukiumoortumik aningaasanut inatsimmi meeqqanut akiliutitut annertussusilerneqarsimasoq. Imm. 3 naapertorlugu nalinginnaasumik qaammatikkaartumik akiliisarnissaq saneqqunneqarsinnaavoq, isumaqatigiissutigineqarsimappat akiliuteqartarneq allatut aaqiissuteqarfigineqassasoq.

Imm.2-mut

Aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq meeqqamut ataatsimut meeqqamut tapeq ataaseq pensionistimut ataatsimut tunniunneqartassasoq, tamatumani aappariit tamarmik pilersuisuullutillu siusinaartumik pensionistiusimassappata.

Imm.3-mut

Aalajangersakkami pineqarpoq tapisiat qanoq akulikitsigisumik tunniunneqartassanersut. Aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqartoq pisussaaffilerneqarsimappat meerarisaminut akiliuteqartassasoq, taava allatut isumaqatigiittoqarsimatinnagu meeqqanut tapeq ukioq affakkaarlugu tunniunneqartassaaq. Aalajangersakkatigut ammaassiffigineqarpoq, isumaqatigiissuteqarnikkut akiliuteqartarneq allatut aaqqiivigineqarsinnaasoq, taamaattorli nalinginnaasumik meeqqanut akiliutit ukiup affakkaartumik tunniunneqartartussaasut.

Imm.4-mut

Aalajangersakkatigut oqariartuutigineqarpoq, siusinaartumik pensionisialik meeqqanut akiliuteqarnissamut pisussaaffilerneqarsimappat kina meeqqanut akiliutip tiginissaanut pisinnaatitaaffeqarnersoq.

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq meeqqanut tapisiaq meeqqanut akiliutimik tigusisinnaatitaasumut tunniunneqartassasoq, tamatumani meeraq siusinaartumik pensionistimi najugaqarani allami najugaqartuusimappat. Aalajangersakkap tamatuma qulakkiissavaa, ilumut tapisiaq meeqqap ulluinnarni pilersorneqarneranut atatillugu aningaasartuutinut matussutaasassasoq.

§ 29-mut

Matumani maleruagassaareersuni atuussimasut erseqqissaavigineqarput, taamaattorli matumani tapisiaq sumut atugassanera erseqqissaassutigineqarpoq, tassami tapisiaq qaammatit tamaasa arlaanut atugassatut naatsorsuutigineqartussaangimmat, soorlu siusinaartumik pensionisiallip atorsinnaasaattut akiligassat nalinginnaasut akilerneqareernerisigut.

Ilanngullu imm. 3-mi allaqqasut allanngortinneqarsimapput, tamatumani erseqqissaassutigineqarsimassalluni, kommuni uppersaasimanermigut pisinnaatitaaffeqarmat, siusinaartumik pensionisiaqartoq akuersissuteqarfigineqarnerminut atatillugu ilisimatinneqarsimammat pisariaqarsimassappat utertitsissuteqarnissamut.

Imm.1-mut

Siusinaartumik pensionisialik pisartagaqartinneqalereeruni kommunip aalajangiiffigisussaassavaa ilumut qinnuteqaateqartup pisariaqartinneqarnera inuttut tapisiaqartinneqarnissani. Siusinaartumik pensionisialik pisartagassaminik

pisinnaatitaaffilerneqareeruni aammalu tamatuma kingorna inuttut tapisiaqarnissani pisariaqartilersimaguniuk, tapisiarlu ataasiartamik imaluunniit ataavartumik ukioq ataaseq tikillugu tunniunneqartartussaassalluni, taava tamanna pillugu pineqartoq kommunimut qinnuteqaateqartariaqassaaq.

Kommuni tassaavoq inuttut tapisiat pillugit aalajangiisartoq. Kommunit nammineerlutik aalajangiiffigisinaavaat, qanoq periuseqarnikkut inummut tapit tunniunneqartassanersut. Taamaattorli maluginiaqquneqassaaq, kommuni kisiat maleruagassanik nalinginnaasunik najoqqutassiorsinnaamat, tamatumali saniatigut siusinaartumik pensionisiaqartut ataasiakkaarlugit pisariaqartitsinerat naapertorlugit aalajangiiffigineqartartussaammata.

Ataasiartumik ataavartumillu taperneqarnerit pillugit oqaatigineqarsinnaavoq, taakkua matussusiivigissammassuk aningaasartuutit aalajangersimaqqissaartut aammalu siusinaartumik pensionisiallit pisariaqartitaanut tunngassuteqartuusut, takuuk inatsimmi piumasqaatit pillugit ataasiakkaarlugit inuuniarnermi aningaasartuutit pillugit nalilersuisoqarnissaa. Inuttut tapeqarsinnaanermut periarfissiinikkut siunertarineqanngilaq, inummut tapit sillimmatissatut isiginiarneqarnissaa, imatut paasillugu pisariaqartitanut aningaasartuutininut aningaasartuutaasinnaasunut sillimmatissatut.

Ataasiartumik aningaasartuutaasinnaasut nalinginnaanerusut, aammalu ataasiartamik tapiissuteqarnissamut naapertuussinnaasut makkuusinnaapput:

- isarussat,
- atisat,
- pisattanik pisinernut,
- angalanissamut tapiissutit pisariaqartut,

Kommuni aamma periarfissaqarpoq periarfissaqartariaqarlunilu ilumut siusinaartumik pensionisiallip taamatut ikiorserneqartariaqarnera pisariaqartutut isigineqarsinnaanersoq, aammalu pineqartup nammineq nammassinnaanngikkaluarnerai ilanngullugu naliliinermi ilanngunneqassaaq, ilumut siusinaartumik pensionisiaqartup pisartakkani inuulluarniutaanaanerusunut atorsimanerai.

Inuuniarnermi ataavartumik aningaasartuuteqarfiusartunut tunngatillugu soorlu makkununga inuttut tapiissuteqartoqarsinnaavoq:

- ikiorsiissutit immikkuullarissut, ilanngullugit assersuutigalugu siusinaartumik pensionisialik arlaanik sapigaqarnini pissutigalugu immikkuullarissunik nerisaqartariaqartarnera pissutigalugu.

Nalinginnaasumik nammineq illorisap iluarsartuunissaanut tapiissuteqartoqarsinnaanngilaq, tassami taamaasiornikkut siusinaartumik pensionisiaqartut pigisai pisortanit naleqarnerulersinneqassammata.

”Ukiumi ataatsimi atuuttussatut aalajangiiffigineqarsinnaavoq”, taamatut oqaasertaliiniraanni immikkut tapiissutit makkununga tunngasuusinnaassapput:

- Kommuniq nalilersimappagu pisariaqartitsineq ataavartuunngitsaq, utaqqiisaasumik soorlu ukiup affaata ingerlanerani tapiissutissatut akuersissutigineqarsinnaavoq. Tamatuma kingorna siusinaartumik pensionisialik sivitsueqqusilluni qinnuteqaateqarsinnaavoq, paasinarsisimappat piffissami suli sivilunerusumi nakorsaatigisani suli pisariaqartissimagini.
- Kommuniq naliliivigisimappagu, pisariaqartitsineq ukioq ataaseq sinnerlugu atuukkumaartoq, immikkut tapiissut siullermik ukiumi ataatsimi atuuttussanngorlugu aningaasaliissutigineqarsinnaavoq. Taavalu kingorna kommuniq naliliiffigissavaa ilumut pisariaqartitsineq piffissami sivilunerusumi atuussimansoq. Assersuutigalugu kommuniq immikkut tapiissuteqarsinnaavoq, soorlu ukiup affaanik atuuttussamik, tamatumani kommuniq nalornisimappagu ilumut tamatuma kingorna pisariaqartitsineq massakutulli isikkoqarumaartoq, taamaattumillu kingusinnerusukut naliliiffigeqqinnissaa pisariaqartissimallugu. Taamaattorli siusinaartumik pensionisiallip nammineeirluni eqqaamasariaqassanngilaa qinnuteqaateqaqqinnissani. Tamanna naapertuuttut naliliiffigineqarsinnaavoq, ilimanaateqarsimappat pisariaqartitsineq piffissaliinerup kingorna piffissami sivilinnerusumi sivilunerusumiluunniit pisariaqartinneqarsimassasoq.

Aningaasaliissutit aamma naliliiffigeqqinneqartussaapput, piffissap ingerlanerani kommuniq ilisimasaqalerfigisimappagu, siusinaartumik pensionisiaqartup inuttut inuunera aningaasaqarniarneralu allannguuteqarsimasut.

Imm.2-mut

Aalajangersakkami naqissusiivigineqarpoq, qaqugukku inuttut tapit uterteqquneqarsinnaanersut.

nr. 1-imut

Torinngitsumik imminut aningaasaqarnermik aqutsineq tassaasinnaavoq, siusinaartumik pensionisiaqartup akissarsiani pissarsiariinnarlugillu arlaanut atupallassimappagit, tamatumali nassatarisaanik qaammatip sinnerani imminut napatinniarnissaminut akissaarussimalluni.

Assersuut aqutsinerlunnermut tunngasoq alla tassaasinnaavoq, pisariaqartitsineq pilersimappat siusinaartumik pensionisiallip aningaasaatini pilluarniutitut taaneqarsinnaasunut atupallassimassappagit.

Utimum akiliisussaataitanermi killiliisoqarsinnaavoq tamatumani inummut tapip kisiat utertinneqartussanngorneratigut, assersuutigalugu kommunit nallirneqarpat, pisariaqartitsineq aningaasatigut aqutsinerlunnermit kisiat aallaaveqartoq.

Aningaasaatinik aqutsinerluttoqarsinnaavoq apequtaatinnagu ilumut siusinaartumik pensionisialik imaluunniit taasumap illoqataasa arlaat mianersuaalliorsimanersaq, taamaattumillu ilaqutariit aningaasaqarniarnerat ajortillugu.

Kommunip inuttut tapisiamik tunniussinissaq aalajangiussimappassuk, naak tamanna aningaasatigut aqutsinerlunnermik tunngaveqaraluartoq, tamatumuuna aamma ilanngullugu nalilersuiffigineqarsinnaavoq ilumut siusinaartumik pensionisiallip aningaasaqarniarnini nammineq aqussinnaaneraa. Taamaassimanngippat § 36 naapertorlugu allaffissornikkut aqunneqarnermik kinguneqartitsisoqarsinnaavoq, tamatumani pineqarlutik siusinaartumik pensionisiat, inummut meeqqanullu tapit.

Imm. 3-mi taaneqartutut aningaasaatinik aqutsinerlunnerup kingunerisaanik inummut tapip tunniunneqartalernissaa pillugu aalajangiinnermi, kommunip pisussaaffigivaa pineqartoq ilisimatissallugu, tamatumali saniatigut qulakkiissallugu uppersaasiortoqarnissaa. Tamatuma saniatigut kommuni periarfissaqarpoq inummut tapisiamik aningaasaliissuteqarnermut atatillugu naafferartumik il.il. akilersuisoqarnissaa isumaqatigiissuteqarfigissallugu.

nr. 2-mut

Assersuutigineqarsinnaavoq innuttaasoq sulinermini ajoqusersimanini pissutigalugu aammalu tamatuma kingunerisaanik siusinaartumik pensionisiaqalersimasoq. Piffissap ingerlanerani siusinaartumik pensionisialik ajutoorsimanini toqqammavigalugu taarsiiffigitittussanngorsimaguni, taava kommunip inummut tapisiatut tunniunneqarsimasut utertitassanngortissinnaavai, taamaattorli siusinaartumik pensionisiarisimasaa uterteqquneqarsinnaanani.

Imm.3-mut

Piumasaqaataavoq inummut tapisiat utertinneqarnissaat piumasariniaraanni, siusinaartumik pensionisialik siumut ilisimatinneqareersimasariaqartoq pineqartut kingorna uterteqquneqarsinnaammata. Taamaattumik kommunimut pisussaaffiuvoq uppersaassallugu, siusinaartumik pensionisialik taamatut ilisimatinneqarsimasoq. Inummut tapit tunniunneqarnerinut atatillugu kommuni pisussaaffeqarpoq, ilumut utertitsisoqarsinnaanera pillugu atsiortitsisimassalluni taamaaliornikkullu qulakkiissallugu, siusinaartumik pensionisialik tapisiarisimasaminik utertitsisussanngortinneqarsinnaasoq.

Imm.4-mut

Inuttut tapimik pissarsiaqarsinnaanissamut tunngatillugu piumasaqaataavoq, siusinaartumik pensionisiallip aalajangersimasumik nunatsinni najugaqartuusimanissaa. Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarnermik Isumaqatigiissutit tapisianut attuumassuteqarneq ajorput.

§ 30-mut

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq oqartussanut sorlernut siusinaartumik pensionisiassaq, inummut meeqqanullu tapit ingerlateqqinneqartussaansut, tamatumani qinnuteqaateqartoq nunatsinni najugaqartuusimappat. Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, qinnuteqaateqartoq nunatsinni najugaqartuusimappat qinnuteqaat kommunimi najugaqarfigisamut ingerlatinneqartassasoq.

Tamatuma saniatigut aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq, qinnuteqaateqartut nunatsinni najugaqarsimappata, taamaattorli kommunit aqqissuussaanerata avataani najugaqartuullutik, taava siusinaartumik pensionisiaqalernissamut qinnuteqaat Naalakkersuisunut ingerlatinneqassaaq.

Imm.2-mut

Ilaqtariinnermut Naalakkersuisoqarfik tassaamat Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasertarnermut Aalajangersakkanik nunatsinni aqutsisuusoq. Qinnuteqaateqartoq nunatta avataani najugaqartuusimassappat, qinnuteqaat Naalakkersuisunut pineqartup nunagisaanut nassiunneqassaaq.

Imm.3-mut

Aalajangersagaq annertunerpaamik atuutitinneqassaaq innuttaasunut, nammineerlutik siusinaartumik pensionisiaqalersinnaanissaminnut qinnuteqaasiorsinnaanngitsunut. Imaassimappat innuttaasoq nammineerluni siusinaartumik pensionisiaqalerniarluni qinnuteqaateqarsinnaasoq taamaattorli taamaasiorsimanani, taava aalajangersagaq manna atorneqarsinnaanaviannngilaq.

Taamaattumik kommunip innuttaasoq siusinaartumik pensionisiaqalersinniarlugu inassuteqaatigisinnaanngilaat, tamanna innuttaasup kissaatigisaanut naapertuussimanngippat. Kommunip qinersimappagu innuttaasup siusinaartumik pensionisiaqalernissaa qinnuteqaatiginiarlugu, tamannali pineqartup kissaatigisimanngippagu, innuttaasoq allaffissornikkut aalajangersakkat naapertorlugit pisinnaatitaaffeqarpoq akuusutut peqataatinneqarnissaminut.

§ 31-mut

Aalajangersagaq malittarisassat atuussimasunit sanilliullugu ersarissaaneruvoq. Siusinaartumik pensionisiaqalersinnaanissaq angussagaanni, taava qinnuteqaasiortoqarluniluunniit kommuni suliamik aallartitsisariarpoq, tamatumanilu maluginiarneqassalluni pisartagaqalersinnaanissamut tunngaviusut naammassineqarsimanersut. Aatsaalli piumasaqaatit naammassineqarsimappata, taava pensionisiaqalersinnaaneq anguneqassaaq, apequtaatinnagu siusinnerusukkut taamaasiortoqareersimanersaq il.il.

Taamaattumik siusinaartumik pensionisiaqalersitsinermut atatillugu, kingumoortumik pisartagaqalersitsisoqarsinnaanngilaq assersuutigalugu siusinnerusukkut nammineerluni imaluunniit kommunip isumagisaanik qinnuteqaateqartoqarnikuusimassappat. Tassalu aatsaat siusinaartumik pensionisiaqalersitsinissamut suliassaq naammassineqarpat, aammalu naliliiffigineqarsimappat nammineq isumagisamik inuussutissarsiorsinnaanissamut tunngasortaa ajornarsisimappat, aammalu nammineerluni tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pilersorsinnaaneq ajornarsisimappat, tamatumali saniatigut kommunalbestyrelsi aalajangiisimappat ilumut siunissami pensionisiaqartitsisoqartarnissaa pissusissamisooruq, taava pisinnaatitaaffik atuutilertartuq. Siusinaartumik pensionisiaqalersinnaaneq periarfissiisutiginеqassaaq, kommunalbestyrelsip aalajangeereerneratigut qaammatip tulluuttup aallaqqaataaniit.

Assersuut:

Siusinaartumik pensionisiaqalernissaq 2016-imi qinnutiginеqassaaq, tamatumali kingunerisaanik suliaq piginnaanngorsaanerlu aallartinneqarlutik. Suliap aallartisarneqarneranut atatillugu kommunalbestyrelsimut qinnuteqaat nassiunneqassaaq, taakkuli januar 2017-imi aalajangissavaa siusinaartumik pensionisiaqartitsisoqarsinnaasoq, taava siusinaartumik pensionisiaqartitsineq 1. februar 2016-imit aallartinneqarsinnaalissaaq.

§ 32-mut

Tamatumani malittarisassatoqqani pioreersunik erseqqissaasoqarpoq, tassami siusinnerusukkut 65-iliisimanissaq (taalluaannarlugu) allaqasoqarsimammat.

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiallit ingerlaannartumik utoqqalinermi pensionisiaqartinneqalissasut, utoqqalinermi pensionisiaqarnissamut pisinnaatitaaffik anguneqarsimappat.

Kommunalbestyrelsi tassaavoq akisussaaffimmik tigummisuusoq, ilumut siusinaartumik pensionisiaqartoq eqqortumik tunngaveqarluni pensionisiaqartinneqarneruq. Tamatumani pingaaruteqarpoq kommunimit tamatuma maluginiarneqarsimanissaa, tassami siusinaartumik utoqqalinermilu pensionisianik aningaasalersuinerit assigiinngissuteqarmata.

§ 33-mut

Imm. 1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisialik pissusaaffeqartoq ilisimatitsissutigissallugu inuuniarnermini toqqammavigisani allannguuteqarsimanerannik, soorlu assersuutigalugu katissimasaminit avissimalluni, aammalu aningaasatigut toqqammaviusut allannguuteqarsimasut, soorlu isertitaqqortunerulersimalluni. Tamatumani aamma pineqarput siusinaartumik pensionisiaqartut kommunit aqqissuusaanerisa avataanni

najugallit, aammalu siusinaartumik pensionisiallit Nunani Avannarlerni Isumaginnikkut Sillimasiisarnermik Aalajangersakkat toqqammavigalugit pensionisiaqartinneqartut.

Siusinaartumik pensionisiallip inuuniarnermini atugarisaasa allannguuteqarnerat imatut kinguneqarsinnaapput, siusinaartumik pensionisisarnermi toqqammaviusut allannguallatsinneqartariaqarsinnaanerininik, unitsinneqarallattariaqarsinnaanerininik, unitsinneqarnerininik imaluunniit siusinaartumik pensionisiallip sulisinnaassusianik nutaamik nalilersuisariaqarnermik.

Imm.2-mut

Aalajangersakkami ersarissarlugu naqissusiivigineqarsimavoq, siusinaartumik pensionisiassat annaaneqassammata, taakkua tunniunneqarnissaanut toqqammaviusut atuukkunnaarneriniit. Aalajangersagaq tamanna inunnut piffissap ingerlanerani sulisinnaaleriartorsimasunut naapertuunnerorpasippoq.

Imm.3-mut

Aalajangersakkatigut periarfissiissutigineqarpoq, kommuni periarfissaqassasoq siusinaartumik pensionisiassat annertuallaartillugit tunniunneqarsimappata, qaqugukkut utertitsitsissutiginiarneqarsinnaanerannik. Kommuni periarfissaqarpoq siusinaartumik pensionisiat amerlanaarlugit tunniunneqartarsimasut, pensionisiassat aqqutigalugit akilersortinnissaannut. Pensionisiassat pineqartut tassaasinnaapput siusinaartumik pensionisiat, taamaasilluni ikinnerulersinneqarallartussanngussasut, imaluunniit utoqqalinermi pensionisiat, piffissap ingerlanerani pineqartoq utoqqalinermit pensionisiaqalersimassappat.

Aalajangersakkap periarfissiissutiginnigilaa isertitanit allanit ataavartumik pensionisiaanngitsunit ilanngaassuisinnaanissaq.

Aalajangersagaq imatut ilusilernerneqarsimavoq, eqqunngitsumik tunngaveqarluni pensionisiaqartitsisimanerit, siusinaartumik pensionisialimmut eqquinerlussinnaammata, tassami eqqunngitsumik tunngaveqarluni tunniunneqarsimasut kommunimit utertitassanngortinneqarsinnaammata.

Ilanngaassiniaraanni piumasaqaataavoq, ilumut siusinaartumik pensionisiaqartoq kommunimut eqqunngitsumik tunngaveqarluni paasissutissiisimasoq imaluunniit pensionisiassap angissusilernerneqarnissaanut tunngatillugu eqqunngitsuliorluni nipangiussisimaguni. Kommunip kukkulluni qaffasippallaamik pensionisiaqartitsisimaguni, taakkuli siusinaartumik pensionisiallip pisuussutigisimanngippagit, taakkua sukkulluunniit utertinniarneqarsinnaanngillat, aatsaalli siusinaartumik pensionisiallit ersarissumik ilisimasimappagu, ilumut annertuallaamik tunineqartarsimalluni.

Tassa siusinaartumik utoqqalinernullu pensionisiassanit ilanngaassisoqartarsinnaavoq, assersuutigalugu pineqartoq utoqqalinersiuteqartalersimappat sulilu ilisimanninnini

ilisimannittariaqarniluunniit toqqammavigalugu kommunimut akiitsoqarluni. Tamatuma saniatigut pensionisiassanit allanit inummullu tapisianit ilanngaassisoqarsinnaavoq. Meeqqanut tapit ilanngaassiffigeqqusaanngillat.

Kommuni aalajangiisimappat pissarsiarineqarsimasut utertinneqartariaqartut imaluunnit pensionisiassatut tigusassanit ilanngaataasariaqartut, tamakkununga tunngatillugu susasaqartut tusarniaavigineqarnissaat sullissisarneq pillugu inatsisartut inatsisaanni allaqqasut aammalu nunatsinni eqqartuussisarneq pillugu inatsimmi pisariaqartitat pillugit aalajangersakkani, qularnaarneqartariaqarpoq ilumut siusinaartumik pensionisialik inuuniarnissaminut ilanngaassiffigineqarenermi kingorna akissaqassanersoq. Suliassat ataasiakkaarlugit naliliiffigineqartariaqarput ilumut siusinaartumik pensionisiallip aningaasanik qanoq annertutigisunik akiliuteqartinneqarsinnaanersoq.

§ 34-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq naqissusiillunilu, kommunalbestyrelsi pisussaaffeqartoq ataavartumik misissuiffigisassallugu, inuit siusinaartumik pensionisiaqarnissamut akuerineqarsimanngitsut tunineqartanninnissaat.

Aalajangersakkatigut ersarissaavigineqarpoq, kommunalbestyrelsi pisussaaffeqartoq ataavartumik pensionisiassat pillugit malinnaasassalluni, ilanngullugulu maluginiartassallugu nutaanik paasissutissaqarnerneq ilumut siusinaartumik pensionisiallip taamak annertutigisumik pisartagaqarsinnaaneritut tunngasunik. Kommunalbestyrelsip ataavartumik misissuisarsimanini toqqammavigalugu paasissutissallu nutaajunerusut toqqammavigalugit pasitsaassaqarsimaguni, siusinaartumik pensionisiaq anginaarpallaarlugu tunniunneqartartoq, kommunalbestyrelsi iliuuseqalissaaq misissorniarlugu ilumut siusinaartumik pensionisiaqartinneqartoq tassannga arsaagaanngikkuni allatut pineqartariaqarnerneq.

Piaaraluni paasissutissanik eqqunngitsunik pisortat suliffeqarfiutaannut tunniussaqaarneq aammalu eqqunngitsuliorneq, eqqartuussisarnermi maleruagassat naapertorlugit pineqaatissisoqarsinnaavoq. Eqqunngitsuliornekkut pissarsisimasoq aammalu nammineq allaluunniit iluaqutissaannik eqqunngitsuliornermigut iluaqusiisoq, taamatut uukapaatitsilluni assersuutigalugu inoqatiminik eqqunngitsuliorneq ilumut siusinaartumik pineqaatissisoq pineqaatissinneqarsinnaavoq.

§ 35-mut

Aalajangersagaq maleruagassanik atuutereersunik ingerlatitseqqiineruvoq. Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiassat, inummut meeqqanullu tapit qaammat sioqqullugu tunniunneqartarsinnaasut. Assersuutigalugu siusinaartumik pensionisiassaq januarimut tunngasoq, decembarip naalernerani ullormi bankip kingullermik amaffiani tunniunneqartassaaq.

§ 36-mut

Kommunip siusinaartumik pensionisiaqartut ataasiakkaat pensionisiaminnik aqutsisinnaanngitsutut naligiiffigisatik aqutarilersinnaanissaat pillugu aalajangiiffigisinnaavaat. Taamatut aqutsisinnaatitaanermigut suut tamaasa isigalugit nalinginnaasumiit allaanerusumik pensionisiaqartitsisarsinnaavoq, soorlu assersuutigalugu pensionisiassat ikinnerusukkaarlugit naafferartumik tunniuttarnerisigut imaluunniit aningaasanik inuuniarnermut matussutissanik, soorlu ineqarnermut, sarfamut, imermut kiassarnermullu akiliutissanik ilanngaatitittarnermigut.

Aalajangersagaq pineqartoq pisariaqalersimasinnaavoq, tamatumani siusinaartumik pensionisialik aningaasaqarnerminik mianersuaalliorluni aqutsilersimappat, aningaasaatini tiguinnarlugillu sukkaoorujussuarmik piffissami sivikitsuinnarmi atortarsimappagit, taamaasillunilu akiligassanut nalinginnaasunut namminerlu inuuniarnissaminut atugassarigaluani akisussaassuseqanngitsumik atupallattarsimappagit.

Maleruagassat matumani pineqartut toqqammavigalugit kommunalbestyrelsip periarfissaqarnera siusinaartumik pensionisiaqartup akiligassanut ilanngaassisarnissamut, tamatumani pineqarput inuuniarnermi akiligassat pinngitsoorneqarsinnaanngitsut, soorlu ineqarnermut, sarfamut, imermut kiassarnermullu akiliutit. Akiligassat allaanerusut pillugit ilanngaassisoqartassappat tamatumani siusinaartumik pensionisiaqartoq isumaqatigiissuteqarfigineqartariaqarsimassaaq, assersuutigalugu, ilumut kommuni pisinnaatikkusunnerlugu tv-mik pisisimanerminut tunngatillugu akilersugassaminik ilanngaassiffigineqartarsinnaanerminut tunngatillugu, taamaasiornikkut pinngitsoortinniarlugu tuniniaasup niueqatiginnissimanermik atorunnaarsitsisinaanera.

Kommunalbestyrelsip sapinngisamik siusinaartumik pensionisiallip akissarsiassai tamakkerlugit tunniuttartussaavai, tamatumani pisariaqarsimassappat ilitsersorlugu aningaasaqarniarnerminik qanoq aqutsisariaqarnersoq. Kommunalbestyrelsip naliliiffigisimappagu taamatut siunnersuisimaneq malitsikkuminaatsinneqartoq, tamatuma kingorna kommunalbestyrelsi aalajangiisinnaavoq siusinaartumik pensionisiassat aqunneqalertariaqassasut.

Aalajangersagaq manna toqqammavigalugu periarfissiisoqarpoq, kommunalbestyrelsip naliliinermigut aalajangiiffigisinnaagaa, ilumut siusinaartumik pensionisiaqartup pilersuisuunermini isumagisassani naammassisinnaanera. Ilumut taamatut aalajangiisariaqarnermut toqqammaviussapput pilersuinissamut isumagisassat pineqartup naammassisinnaasarsimanngikkai.

Taamaattorli akiitsoqarfigisanut akiliuteqartitsisarnissaq pisariaqarsimassappat, taava qulakkeerneqaaqqaartariaqarpoq ilumut pineqartup imminut pilersornissaminut tamatuma

kingorna akissarseqqinnissamilu tungaanut akissaqassanersoq, tassami aamma akiitsoqarfigisaanut pensionisiassai ingerlatiinnarneqarsinnaanngimmata.

Aalajangersakkatigut pisinnaatitsissutaalinngilaq, siusinaartumik pensionisiaqartup nammineerluni piumasaqaatigisinnaagaa, pensionisiassap kommunimit allatut aqunneqarluni tunniunneqartarsinnaasarnissaa pillugu. Siunertaanngimmammi kommunip siusinaartumik pensionisiassamik aqutsisuusarnissaa, tamatumani siusinaartumik pensionisialik naafferartumik pissarsisarusunnerminik isumaqarnera pissutigiiinnarlugu. Aalajangersakkatigullu mattunneqanngilaq, kommunip taamatut kissaateqartoqarsimaneranut akuersaarnissaanut.

§ 37-mut

Aalajangersakkatigut ersarissaavigalugit ingerlateqqinneqarput, naak maleruagassat manna tikillugu atuussimagaluartut.

Imm.1-mut

Siusinaartumik pensionisiassat unitsinneqassapput, ilumut siusinaartumik pensionisititsisarnissamut piumasaqaataasartut naammassineqarsinnaajunnaarsimassappata, soorlu assersuutigalugu siusinaartumik pensionisialik toqukkut qimagussimassappat, sulisinnaalersimassappat imaluunniit nunatsinniit allamut nuussimassappat.

Najoqqutassaq tassaavoq, siusinaartumik pensionisiassaq pisinnaatitaajunnaarsimappat qaammatip naanissaata tungaanut siusinaartumik pensionisiassaq kisiat tunniunneqartarsinnaavoq, takuulli imm. 3.

Aalajangersakkatigut oqariartuutigineqarpoq, pineqartoq pillugu kommunalbestyrelsi aalajangiisinaassuseqartoq. Siusinaartumik pensionisiat unitsinneqarsinnaapput, kommunalbestyrelsip aalajangiineraniit qaammatip tulliuttup naanissaanut.

Kisiannili nunarput najugaqarfigiunnaarsimagaani nuunermiit qaammatip naaneraniit pensionisiassaq unitsinneqassaaq. Siusinaartumillu pensionisisartoq suli taassuminnga pisinnaatitaasinnaavoq, taakkua pisartagariinnarnissaannut piumasaqaatit naammassineqarsimappata, soorlu nunat avannarliit arlaanni nunamut imaluunniit nunamut EØS-imik isumaqatigiissuteqarfiusumut.

Nunatta avataani piffissami sivikinnerusumi najugaqarnikkut, soorlu sulinngiffeqarnikkut, peqqissarnikkut assigisaatigulluunniit, siusinaartumik pensionisiassat pigiiinneqarsinnaapput, tamatumani pineqartup nunatsinni najugaqarnini attatiinnarsimassappagu. Kisiannili tamanna pisuni ataasiakkaani naliliiffigineqartartussaavoq, ilumut siusinaartumik pensionisialik piffissami siviunerusumi nunatta avataanniissimaneratigut. Taamaattorli qaammatit pingasut iluanni (soorlu

sulinngiffeqarsimaneq, peqqissarnek assigisaatigulluunniit) nunatta ukioq ataaseq tikillugu avataanniissimaneq, piffissatut sivikitsutut isigineqartussaalluni.

Nunatta avataani innuttaasut qaammatit pingasut sinnerlugit najugaqarsimaguni aammalu tamanna tunngavigalugu nunatta avataanut nuussimasutut nalilerneqarsinnaasimanini pissutigalugu nuussimasutut isigineqalissaaq. Tamakku pisut ataasiakkaarlugit naliliiffigineqartassapput, ilumullu nuussimasinnaanerit ataasiakkaarlugit isummorsorfigineqartassallutik. Soorlu makkununga tunngasut naliliiniarnermi toqqammaviginerqarsinnaapput:

- Pineqartup pisatai pigisaalu allat sumiippat?
- Aappaqarsimappat imaluunniit mikinerusunik meeraqarsimappat taakkua sumiippat?
- Sooruna nunatta avataanniittoq?
- Sulinnngiffeqarluni angalava, imaluunniit nunatta avataani suliffeqalersimava?
- Piffissap naanissaata tungaanut, pineqartup najugaqarfissaa piareeqqava?
- Pilersaaruteqarpa qanittukut nunatsinnut uternissaminut?

Tamakku tamaasa nalilersuiffigereernerisigut aalajangiiffigineqassaaq, ilumut nunatsinni najugaqarfisani piginnarsinnaaneraa. Tamatumani aalajangiissuussaaq ilumut pasitsaassaqaarnissamut tunngavissaqartoqarnersoq pineqartoq piffissami killilimmi nunatta avataanniinnersoq, imaluunniit arlaatigut pasinartoqarnersoq nunatsinni najugaqarfisaaq pigisuusaaginnarneqarsimanersoq. Qaammatit pingasut sinnerlugit nunatta avataanniissimappat, aammalu ilimanaateqanngippat ilumut pineqartup nunatsinnut uteqqinnissaa ilimanaateqannqitsoq, taava tamanna isumaqarsimassaaq pineqartoq nunatsinnut uternissaminut pilersaaruteqarsimanngitsoq, taamaattumillu nunatta avataanniikkallartutut pineqartoq naliliiffigineqarsinnaajunnaassalluni. Taamaattumillu siusinaartumik pensionisiani piginnarsinnaanavianngilai.

Imm.2-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, pineqartup takussaaajunnaarsimanerata kingorna siusinaartumik pensionisiassat qaammatit pingasut qaangiutereernerisigut qaammatip tulluuttup aallartinneraniit unitsikkallarneqassanersut. Siusinaartumik pensionisialik januar 2016-imi maqaasineqalersimappat, taava qaammatit pingasut qaangiutereernerisigut, tassalu aprilip naaneraniit, pensionisiassai unitsikkallarneqarsinnaapput, tamatumani uppersaasarneqarsinnaasimanngippat ilumut siusinaartumik pensionisiaqartoq ilumut suli uumanersoq. Siusinaartumik pensionisiassaq unitsivinneqassaaq, ukiup ataatsip qaangiunnerani, tassalu april 2016-ip naanerani, suli uppersasineqarsimanngippat ilumut siusinaartumik pensionisiaqarsimasoq suli uumanersoq. Tamatumuuna aamma april 2017-imiit pensionisiassaagaluit annaaneqarsimassapput. Tamatuma kingorna pineqartoq suli uumasooq paasineqarsimassappat, taava tamatuma kingorna periarfissaqartoqalersimassasoq siusinaartumik pensionisiaqarqilernissamut qinnuteqaateqarnissaaq, taamatullu pisoqarpat § 31 naapertorlugu siumut isigaluni pensionisiassat tunniunneqartalissapput.

Ilumut siusinaartumik pensionisiallip toqukkut qimagussimannginnera uppersartinneqarsinnaavoq, oqartussat allat soorlu politiit suleqatigalugit uumaneramik uppersaaitit pissarsiariniarnerisigut, imaluunniit pineqartup nammineerluni kommunimut saaffigineqquneqarneratigut.

Imm.3-mut

Aalajangersakkap naqissuserpaa pensionisiallip toqukkut qimagunneratigut, taava katissimasaminik nalunaarsukkatigulluunniit allatigulluunniit inooqateqarsimaguni qimanneqartoq, takuuk § 4, qaammatip toquffianiit qaammatini tulliuttuni 2-ni aapparissimasami pensionisiassai pissarsiarisassavai. Aalajangersakkatigut siunertarineqarpoq aapparissimasap toqukkut qimanneqarnermigut artukkerneqannginnissaa, piffissami aggersumi aningaasaqarniarnerminik allatut aaqiiniarsinnaanissaa.

Aalajangersakkap ilalerpaa imm. 1, taamaasilluni siusinaartumik pensionisiat qaammatip tulliuttup naaneraniit tunniunneqartarunnaassasut, tamatumani imaassimappat siusinaartumik pensionisiaqarnissamat periarfissat nungussimasut. Aalajangersagaq atorneqartussaangilaq, pineqartoq katinnikuusimasaminik, nalunaarsukkatut aapparissaminik inooqatigisimasaminilluunniit, soorlu aamma siusinaartumik pensionisiaqartumik qimataqarsimanngippat.

Aalajangersakkatigut qulakkeerniarneqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqarsimasumit toqukkut qimataasoq tamatigut qaammatinut 2-nut naapertuuttumik, siusinaartumik pensionisiaqartup pisartagarisimasaattut annertutigisumik pissarsiaqartinneqartussaammat. Siunertarineqanngilarmi immikkoortitsiniassalluni ilumut qimataasoq siusinaartumik pensionisiaqarsimanersoq imaluunniit naamik.

§ 38-mut

Manna tikillugu maleruagassatut ilaasimapput, tassami siusinaartumik pensionisialik siumut isigaluni aatsaat ilanngaassiffigineqarsinnaammat imaluunniit allatigut pinngitsaaliinikkut pisortanut akiitsoqarnini pissutigalugu ilanngunneqarsimanera isigalugu allannguuteqartoqarsimanngimmat.

Manna tikillugu siusinaartumik pensionisiaqartoq qaqugukkulluunniit ilanngaassiffigineqarsinnaasimanngilaq imaluunniit eqqartuussiviit aqutigalugit akiliisinniarneqarsinnaasimanani. Kisiannili siunissami namminersorlutik ingerlatsisunit kisiat ilanngaassiffiginiarneqarsinnaannginnissaa taamatulluunniit assigisaanik pineqarniarinnaanissaa inerteqquataassaaq.

Imm. 1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq siusinaartumik pensionisiat imaluunniit inuttut tapit arlaatigut aatsaat ilanngaassiffigineqarsinnaammata, pineqartoq pisortanut

akiligassaqsimappat. Tamanna imatut paasineqassaaq, siusinaartumik pensionisiallip akiitsoqarfigisai pinngitsaaliinikkut siusinaartumik pensionisiassanit ilanngaassisinnaatitaanngimmata, tamatumani pisortanut akiitsut pineqarsimanngippata.

Taamatut namminersortut akiitsoqarfigineqartut pillugit aaqqisariaqarneq pisariaqartut naliliivigineqarsimavoq, kisiannili pisortanut akiitsut tamatumani allatut isigineqarlutik. Pisortat salliutinneqartussaanerat ilaatigut imatut tunngavissaqartinneqarpoq, pisortat aatsaat ilanngaassiniarlutik suliniuteqarsinnaasarmata tamatumani sukumiisumik nalilersoreersimagunikku, ilumut tamanna pissusissamisoortutut isigineqarsinnaanersoq siusinaartumik pensionisiaqartup atugarisai tamaasa naliliiffigereerlugit.

Pisortat aalajangiisimagunik arlaatigut pinngitsaaliinikkut ilanngaassisoqarnissaa siunertaralugu alloriarniarlutik, tamanna inuup inuuniarnissaminut pisariaqartitaminut akissaqarnersoq nalilersoqqaarlugu kisiat pisinnaassasoq, taamaasillunilu pensionisiaminit inuussuteqarnissaminut periarfissaqassanersoq. Suliata asiakkaat aallaavigalugit nalilersuiffigineqartussaavoq, qanoq annertutigisumik siusinaartumik pensionisialik ataavartumik pensionisiassaminut ilanngaaffigineqarsinnaanersoq.

Aalajangersakkatigut ajornartitaanngilaa kommuni periarfissaqarmat siusinaartumik pensionisiassamit ilanngaassillutik piumasaqaateqarlutilluunnit akiliisitsiniarsinnaanissaat, takuuk §§ 29, imm. 2 aamma 33, imm. 3. Aalajangersakkap aamma ajornarsisinngilaa kommunip siusinaartumik pensionisiassanik aqutsilernissamik aalajangiisinnaassuseqarnera, tamatumani ilanngullugit inuuniarnermut tunngatillugu akiligassat, takuuk § 36, tunngavigalugit aqutsilersinnaanissaminut.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq unioqqutitsisoqarsimassasoq imm. 1-imi pisortanut akiligassat pillugit saniatigut allanut akiitsoqartoqarsimanera pissutigalugu ilanngaassuisoqarnialersimassagalarpat.

§ 39-mut

Imm. 1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, kommunalbestyrelsimit aalajangiinerit inatsisartut inatsisaat manna toqqammavigalugu aalajangiiffigineqarsinnaasut, aammalu tamakku pillugit Isumaginninnermut Maalaaruteqartarfimmut ingerlateqqinneqarsinnaasut. Isumaginninnermut Maalaaruteqartarfimmut naammagittaalliuutit inatsisartut isumaginninnikkut ingerlatsinnermut aaqqissuussaanerannullu peqqussutaat toqqammavigalugu ingerlanneqassapput.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq kommunalbestyrelsip sulisinnaassutsimik tamatumani procentilersuinissaq pillugu aalajangiisimanerat, takuuk §§ 12 aamma 13, aalajangiinerat siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarnermi siunnersuisoqatigiinnut ingerlateqqinneqarsinnaasut.

Ilanngullugu aalajangersakkatigut oqariartuutigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqartitsinissamut tunngatillugu itigartitsinerit siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermi maalaaruteqartarnermi isumasioqatigiinnut ingerlateqqinneqarsinnaasut.

Imm. 3-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq naqissusiivigineqarlunilu, Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnermut maalaaruteqartarnermi isumasioqatigiinnut suliassanngortissimasaq tamatuma kingorna oqartussanut allanut suliassanngortinneqarsinnaanngitsoq.

§ 40-mut

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, kommuni tassaammat siusinaartumik pensionisianut tunngatillugu aningaasartuutini isumaginnittussaataasooq, ilanngullugit meeqqanut inummullu tapit. Inatsisip atuutilerneraniit ukiut 5-t alloriarnermi atorineqartussatut aaqiivigineqarsimapput, takuuk § 44.

Siusinnerusukkat kommunit Naalackersuisullu aningaasartuutitut tunngassuteqartut aveqatigiissutigisarsimagaluarpaat. Matuma kingorna siusinaartumik aningaasarsianut tunngasut tapisiallu assigiinngitsut kommuninit tamakkiisumik akilerneqartalerumaarput.

Tamatuma saniatigut kissaatigineqarpoq aningaasaleeriaatsit malittarisassatigut assigiissaarniarneqarnissaat, tassalu siusinaartumik pensionisiassanut aningaasartuutit tamakkerlugit kommunit akilertalissagaat. Tamatuma saniatigut kissaatigineqarpoq isumaginninnikkut aaqiissuussaanerme maleruagassat imminnut ataqatigiiaarnerullutik ilusilersorneqarnissaat.

Pingaaruteqarpormi kommunit maluginiarsimassagaat, piffissap ingerlanerani siusinaartumik pensionisialik ukiunut killigitat angugunigit utoqqalinerme pensionisialittut alloriaallattussaassammat, aammalu pineqartut aningaasalersorneqartarnerat allatut iluseqartinneqarmata.

Imm.2-mut

Siusinaartumik pensionisiallit kisiannili kommunit aaqiissuuneqarneranni taakkua avataani najugaqartut pillugit, tamatumani landskarsi siusinaartumik pensionisianut, meeqqanut inummullu tapinut aningaasalersuisartussaavoq. Tamakku pillugit Naalackersuisut § 30 naapertorlugu qinnuteqaatit aalajangiiffigisartussaavaat.

Imm.3-mut

Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarnermi Aalajangersakkat naapertorlugit landskarsi tassaavoq tassunga tunngassuteqartuni aningaasalersuisartussaq. Tamanna imatut paasineqassaaq tamatumani pineqarmata innuttaasut Danmarkip, Savalimmiut Kalaallit Nunaatalu avataanni najugaqartunut aammalu Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarnermi Aalajangersakkami pineqarsimatillugit landskarsi aningaasaliisuusassasoq. Tamatumunnga patsisaavoq Naalakkersuisut tassaammata Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarnermi Aalajangersakkamut tunngassuteqartut siusinaartumik pensionisiaqarnissamut qinnuteqaataat suliarisartussaammasuk, takuuk § 30.

Imm.4-mut

Kommunit nammineerlutik siusinaartumik pensionisiaqartitsisarnernut tunngatillugu allaffissornikkut aningaasartuutit akilertartussaavaat. Soorlulusooq Naalakkersuisut innuttaasut kommunit aqqissuussaaffiisa avataanni najugaqartunut tunngasut aningaasartuuteqarfigisussaallugit, tamatumani aamma ilanngullugit Nunani Avannarlerni Isumaginninnikkut Sillimmasiisarnermi Aalajangersakkami pineqartut.

Landskarsip siusinaartumik pensionisisarnermi maalaaruteqartarnermi isumasioqatigiivinit aningaasartuutit akilertassavai, akerlianilli kommunip ingerlatsinerni aningaasartuutit akilertassallugit.

Aalajangersakkap kingunerisussaassavaa kommunit qulaajaanermut sulisinnaalersitsiniaanermullu aningaasartuutit aamma akilertassagaat. Tamatumani ilaatigut ilanngullugit qulaajaanernut sulisinnaalersitsiniaanernullu tunngatillugu peqqinnissakkut siunnersortinut, angalanernut aningaasartuutit il.il. nammattartussaassammasuk.

§ 41-mut

Aalajangersagaq manna malittarisassanik atuuttunik allanngortitsinngilaq.

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut kommunip pisussaaffigisaanik erseqqissaaneruvoq. Tamatumani Namminersorlutik Oqartussat kontonik atuisarnermut maleruagassaat toqqammavigalugit piunasaqaataamat kommunit siusinaartumik pensionisiallit pillugit Naalakkersuisunut nalunaaruteqartassasut. Erseqqissaassutigineqarpoq kisitsisit takussutissiatut suliat kisiat – tassalu inunnut ataasiakkaanut tunngassuteqartuunngitsut - nassiunneqartassasut. Aammattaaq piunasaqaatigineqarpoq qaammatit pingasut qaangiunnerini ukiumoortumillu piffissap aalajangersimasup qaangiutinnginnerani tamakku nassiunneqartassasut, tassalu kvartalip ukiulluunniit naaneraniit qaammatip ataatsip qaangiutinnginnerani nassiunneqartassasut.

Imm. 2-mut

Naalakkersuisut pisussaaffilerneqarput nalunaarusiarineqartut imarisassaarut iluserisassaallu pillugit aalajangersaasarnissaminnut, aamma elektronisk-imik nassiunneqartarnissaarut siunertarlugu, aamma internetti aqputigalugu nassiunneqartarnissaarut pillugit. Kommunit tamatumani saniatigut pisussaaffeqanngillat, taamatut maleruagassiarineqarsimasut qaangerlugit nalunaarusiortarnissaminnut.

Naalakkersuisut piginnaatinneqarput namminneq nalilersuinertik naapertorlugi paasissutissat suut nassiunneqartarnissaannik piimasaqartarnissaminnut. Tamatumani aallaavigiinnarneqarluni paasissutissat eqikkakkatut nassiunneqarlutillu, Naalakkersuisut paasissutissinneqartarnissamut pisariaqartitaat toqqammavigalugit kisiat nalunaaruteqarfigineqartarnissaminnut.

Paasissutissat pisariaqartutut isigineqartut soorlu akit annertussusaarut, qaagukkut tunniussisoqartarsimanersoq, pensionisiat tapillu assigiinngitsut qanoq annertutiginerannik imallit, pissarsiarut amerlassusaarut il.il. pineqarput.

Paasissutissat sulii immikkoornerutillugit nassiunneqartarnissaarut piimasaqaatigineqarsinnaavoq, soorlu pensionisiaqartut immikkoortiterneqarnerinut tunngasut, ukiui, suiaassusaarut, ilinniarsimasat, isertitat tamakkerlugit, qanga pensionisiaqalersimanerini paasissutissat il.il. piimasaqaatigineqarsinnaallutik. Tamatumani aalajangiisuuvoq, paasissutissiisarnissamut kisiat tunngassuteqarmata paasissutissat kommunit pigeriigaat imaluunniit sapernaatsumik pissarsiariniarsinnaasaarut, malugiuk qaammat ataatsip ingerlanerani paasissutissat nassiutereerneqarsimasarnissaarut.

§ 42-mut

Imm.1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiaqarnermut inatsit nutaaq 1. januar 2016-imi atuutilersinneqassasoq.

Imm.2-mut

Aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq Inatsisip nutaap atuutilersinneqarneratigut, siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 4, 7. maj 2007-imeersoq atorunnaarsinneqartoq. Peqqussutit atuukkunnaarsinneratigut aamma atorunnaarsinneqarpoq siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu namminersornerusut nalunaarutaat nr. 13, 27. juni 2007-meersoq, peqqussummit taaneqartumit toqqammaveqartinneqarpoq. Maleruagassat pineqartut pisariaqartitsineq naapertorlugi allanit taartissaqartinneqarumaarput.

§ 43-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq aammalu ikaarsaariarnermi aalajangersakkat sulisinnaassutsip nalilersorneqartarnerinut siusinaartumillu pensionisiat tunniunneqartarnerinut tunngassuteqartuulluni, taamattumilli aalajangersakkani piffissami alloriarfiusussami aammalu nutaamik nalileeqqinnissaq tikillugu pisartagarineqartussat erseqqissaassutigineqarsimasut atuutissasut.

Imm. 1-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, innuttaasoq 60-it inorlugit ukioqarsimaguni aammalu inatsisip nutaap atuutilernerani siusinaartumik pensionisiaqartinneqarsimaguni, sulisinnaassutsini pillugu nalilersuiffigineqarqittussaagami.

Tamatuma saniatigut 60-it sinnerlugit ukiulinnut tunngatillugu aalajangersaasoqarsimavoq, pineqartut nammineq kissaateqarnertik naapertorlugu sulisinnaassutsiminnik nalilersuiffigitissinnaammata. Tassa taakkua nammineeirlutik aalajangiiffigisussaavaat, 60-ileereesimanertik toqqammavigalugu nalilersortikkusunnerlutik.

60-inik ukioqalersimasunut nalilersorteqqinnissamut periarfissaq ilanngunneqarsimavoq, naluneqanngimmat taakkua akornanni suli sulerusussuseqartoqartarmat, periarfissinneqartariaqarlutillu sulisinnaassusertik tamakkerlugu sulisinnaasarnissaminnut. Tamanna aamma isertitaqarnermikkut iluaqutigissammassuk.

Aalajangersakkatigut oqariartuutigineqarpoq inatsit manna sioqqullugu siusinaartumik pensionisiaqalernissamut akuerineqarsimasut, inatsisip matuma atuutilerneraniit ukiut 5-t qaangiutsinnagit inatsit toqqammavigalugu sulisinnaassutsiminnik nalilersuiffigineqartassasut.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkatigut erseqqissaassutigineqarpoq inatsisip atuutilerneratigut ukiut 5-t qaangiutsinnagit siusinaartumik pensionisiarineqartartut nutaamik naliliiffigineqarsimanngippata, taava taamatut nutaamik naliliiffigineqarsimanngitsut qaffasinnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqartinneqalissammata.

Imm. 3-mut

Innuttaasut 60-t sinnerlugit ukioqartut imaluunniit § 9, imm. 2-mi taaneqarsimasut, inatsit toqqammavigalugu immikkut naliliiffigeqqinneqarnissaat pisariaqanngilaq. Piumassusertik naapertorlugu 60-nik ukioqalereersimasut aalajangiiffigisinnaavaat ilumut sulisinnaassusertik nalilersortikkusunnerlugu.

Siusinaartumik pensionisialiip kissaatigisimanngippagu sulisinnaassutsiminik nalilersuiffigitinniarani, taava siusinaartumik pensionisiaqartoq inatsimmi § 17-mi allaqqasut pisartagarineqarsinnaasoq qaffasinnerpaaq pissarsiarisarsinnaasassavaa, tamatumali saniatigut ilumut sulinermit 80.000 kr.-nit sinnerlugit isertitaqarsimanerluni nalilersuiffigitittussaassimassanani. Inatsit manna naapertorlugu isertitat b-t toqqammavigalugit isertitaqartoqarsimappat ilanngaassisoqartassaaq, taamatulli

katissimallugu aapparisaq inatsit naapertorlugu isertitarisimasai naatsorsuinermi ilanngunneqartussaallutik.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkatigut siusinaartumik pensionisiaqartunut kisermaanut, aappaqartunut aningaasat tunniunneqartartussat qanoq annertussuseqassanersut aalajangersaavigineqarput. Tamatumani pineqartup arlaa siusinaartumik pensionisiaqartuusimappat aapparisarlu sukkulluunniit pisortanit pisartagaqartinneqarsimanngippat, taavalu aappariinnut tamarmiullutik siusinaartumik pensionisiaqartunut aammalu aappariinnut arlaat siusinaartumik pensionisiaqarsimappat taavalu aapparisaq utoqqalinermut pensionisiaqartuusimappat.

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq innuttaasut inatsisip atuutilernerani 60-nik ukioqalereersimanngitsunut qanoq pisartagaqartinneqassanersut sulisinnaassutsip nalilersorneqarnissaa tikillugu. Sulisinnaassuseq nalilersuiffigineqareerpat, kapitali 6-mi pisartakkat allaqqasut atuutitinneqartassapput.

Imm. 5-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq, siusinaartumik pensionisiat allannguuteqartinneqartassasut akit nalilersuiffigineqartarnerat naapertorlugu. Aalajangersakkatigut naqissuserneqarpoq siusinaartumik pensionisiaq aaqqiivigineqartassammat qaammatini 12-ni kingullerni ukiumoortumik akit nalilersuiffigineqarsimanerat toqqammavigalugit tamatuma kingorna 1. januar-imiit atuutilersitsoqarneratigut.

Imm. 6-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq, naqissusiivigineqarlunilu Naalackersuisut avammut nalunaarutigisassagaat akit 1. januar-imiit qanoq annertussuseqartigilersimassanersut. Nalunaarutit Namminersorlutik Oqartussat qarasaasiakkut quppersagaatigut isumaginninnikkut akit nalunaarutigineqarnerasigut avammut nalunaarutigineqartassapput.

Imm. 7-mut

Siusinaartumik pensionisiassat saniatigut allatigut akileraarusigassanik isertitaqarnikkut ilanngaassiffigineqarsinnaapput. Ilangaassisoqartassaaq, apeqqutaatinnagu ilumut isertitarineqartut sulinikkut, suliffeqarnikkut atorfilittulluunniit pensionisiarineqarsimanersut.

Imm. 8-mut

Aalajangersakkatigut naqissusiivigineqarpoq siusinaartumik pensionisiassat appariaallatsinneqartassasut akileraarusersugassatut isertitarineqartartut amerliartornerat naapertorlugu, ikiliartortinneqassallutillu nungunnissaasa tungaanut. Saniatigut isertitarineqarsinnaasut siusinaartumik pensionialimmut kisermaamut ukiumut 180.000 kr.-ninet aappariinnullu 270.000 kr.-ninet aalajangersaavigineqarsimapput, tamatumani arlaat

siusinaartumik pensionisiaqartuusimappat aappaalu pisortanit aningaasalersorneqartarsimangippat, taavalu aappariinnut arlaat siusinaartumik pensionisiaqartuusimappat aapparisarlu utoqqalinermut pensionisiaqarsimappat killigititaq 300.000 kr.-ulluni

Imm 9-mut

Aalajangersakkatigut Naalackersuisut pisinnaatinneqarput nikiallattitsisarnerni periutsit qanoq ilusilersorneqartassanersut.

Imm. 10-mut

Aalajangersakkatigut erseqqissaassutigineqarpoq pisartakkat aammalu taakkua imm. 4-8 -mi allaqqasutut annertussusissaanik killilersuinerit atorunnaarsitsisoqartassasoq, inatsisip atuutilerneraniit siusinaartumik pensionisiaqartut nutaamik nalilersuiffigineqarnissaasa tungaanut, imaluunniit inatsisip atuutilerneraniit ukiut 5-t qaangiunnerisigut.

§ 44-mut

Aalajangersakkatigut erseqqissaassutigineqarpoq alloriarnermi aalajangersakkat, tamatumani § 27-mi allaqqasut naapertorlugit siusinaartumik pensionisiat meeqqanullu tapit immikkoortitaarlugit tunniunneqartarsimatillugit. Akerlianik § 29-mi allaqqasut naapertorlugit tapisiatut tunniunneqartarsimasut kommuninit isumagineqartassapput.